

VI.CULTURA PRESA

28 dec. 1937 - 10 febr.'38 - 1939 -

VI.CULTURA PRESA.....	1
28 dec. 1937 - 10 febr.'38 - 1939 -.....	1
-----	9
Guvernul Goga -Cuza ,29dec.'37 - 9 febr.'38.....	9
-----	9
A.)Presa gogo-cuzistă ,1937-1940.....	9
#Suprimarea Adevărul, Dimineața , Lupta.....	9
▫Ziare gogo-cuziste (și-sau) naționaliste.....	10
-Țara Noastră.....	10
-Porunca Vremii.....	10
1.) P. Samson, 1927-1937, Cartea Românească, 1979.....	10
"Sărintar ".....	10
Rador.....	10
▫ "Dimineața" și "Adevărul".....	10
▫"Lupta".....	11
▫ Goga :suprimarea ziarelor.....	11
▫"Universul " "Timpul".....	11
2)N.Carandino," , Cartea Românească, 1979.....	11
▫Cuvântul Curentul Calendarul.....	11
▫ Dimineața ,Adevărul ,Universul.....	11
3)Tudor Teodorescu-Braniște " Ed.Eminescu, 1976.....	11
*C .Graur.....	12
4.) N.Russu - Ardeleanu , , 31 dec.'37.....	12
▫Programul guvernului Goga	12
-Biruința curentului național	12
-Intelctuali -miniștrii și subsecretarii de stat.....	12
*Prof. Ion Lupaș(Culte și arte).....	13
Alexandru Hodoș (la președinție).....	13
* Sebastian Bornemisa (la Președinție).....	13
5.)CZCodreanu (Predeal)- red." "(Bucur.),ian.'38.....	13
/Interceptare telefonică 3 ian.'38.....	13
#Războiul presei.....	13
6.) - oficiosul PNC -, 5 ian.'38.....	13
/Românizarea presei /.....	13
7.)O.Goga acordă audiență lui T.Fischer și Zinger ,6 ian.'38.....	14
/Ziarele suspendate vor reappare.....	14
8) Liviu Rebreanu , vol II, Ed. Minerva, 1984.....	14
-31 dec.'37.Goga "dictator de carton".....	14
▫10febr'38.Căderea gov.Goga.....	14
-----	14
Guvern Miron Cristea,10 febr.'38.....	14
-----	14
A.)20 februarie'38.Constituția Carol II.....	14
Titlul II.....	15
Capitolul I.....	15
Despre datoriile românilor.....	15
Art. 4.Patria =cel mai de seamă temei.....	15
Capitolul II.....	15
Despre drepturile românilor.....	15

Art. 10 .Libertatea conștiinței, a muncii, învățământului,asocierii ,întrunirilor.....	15
Art. 12.Libertățile individuale.....	15
Art. 14.Inviolabilitatea domiciliului.....	15
Art. 15.Pedeapsa cu moartea.....	15
Despre libertățile cetățenești.....	15
-Art.22.Libertatea presei, radio, film ș.a.....	15
-Art.23.Secretul corespondenței,convorbirilor telefonice ,întruniri,procesuni ș.a.....	15
Art. 24.Libertatea întrunirilor.....	16
-Abrogarea Constituției 1923.....	16
-Decretele legi=putere de lege.....	16
B.)1938 -1940.Ziare -Directori - Ziarști.....	16
a.)Eugen Titeanu - întâlnire cu dir presei bucureștene.....	16
b)Presa bucureșteană /1938.....	16
*România (La Roumanie).....	17
**România Literară.....	17
***Libertatea.....	17
c.)Ziare de provincie / 20 martie 1938.....	17
d.)Congresul presei de provincie.....	18
-Presa minoritară.....	18
e)Presa naționalistă în criză.....	18
*Buna Vestire.....	18
**Porunca Vremii -.....	18
...I.P.Prundeni:Plecarea lui Crainic.....	18
...IPP:mai are vreun sens ?.....	18
..."Voluntarii antisemitismului în ținută de campanie".....	18
αGândirea -dir.Nichifor Crainic.....	19
...La aniversare.....	19
9.) Liviu Rebreanu , Jurnal, vol.II,.....	19
α12.febr.'38:s-a sfârșit cu politica.....	19
-20 febr.'38 –noua Constituție.....	19
-30 mart.-noul guvern Miron Cristea.....	19
-31 mart.Desființarea partidelor politice;Consiliul de Coroană.....	19
-18 mai.Înmormântare Goga.....	19
-18-23 mai.Rebreanu și Academia !.....	20
10.)C.Rădulescu -Motru,.....	20
/Neperseverența românească.....	20
-Nepotrivire dintre sufletul românesc și burghezie.....	21
11)" ,1938.....	21
...Inexistența unui sistem de învățământ.....	21
αOrganizarea învățământului după 1918.....	21
-Învățământul primar.....	21
α Învățământul secundar.....	22
α Învățământul superior.....	22
α Cadrele didactice.....	22
αConsiderații generale despre rezultatele înv.....	22
12.)Cezar Petrescu,"Domnia Regelui Carol al II-lea " , 1938.....	22
OPERA CULTURALĂ.....	22
α MSR - continuator de tradiție.....	22
αMSR-rostește,cuvântează, dezvește,prezidează, inaugurează,.....	23
αSteaua călăuzitoare MSR:pământul,satul, țăranul.....	23
OPERA de EDUCAȚIE.....	23
αMSR face danii,înființează, inaugurează.....	23
Fundația Culturală Principele Carol.....	24
Fundația pentru Literatură și Arte Regele Carol al II-lea,.....	24
Uniunea Fundațiilor Regale,.....	24
#Avatarurile constituționalismului nostru.....	24

#Strălucirea efemeră a partidelor politice.....	25
#Amurgul partidelor politice.....	25
▫Școala românească.....	25
/Este nevoie de reforma învățământului.....	26
/Învățământul de import=stigmat funest.....	26
/Programele analitice =o iremediabilă greșală psihologică.....	26
/Reformele =n-au ținut con de fondul nostru.....	26
/Universitățile= absolvenți inapți de viață.....	26
▫Reformă de adaptare la mediul nostru.....	26
13.) P.P.Negulescu,"Destinul omenirii" , 1938,'39.....	26
*Notă:PPNegulescu în actualitate.....	26
▫P.II,Cap.X. O criză a civilizației ?.....	27
André Siegfried "La crise de l'Europe",1935.....	27
Paul Valéry"Regards sur le monde actuel",1931.....	28
▫Cap.VI. Renașterea pesimismului	28
(Evoluția ideii de progres.).....	28
Schopenhauer , Nietzsche.....	28
▫ Capit.VII.Obstacolul constanței intelectuale.....	29
Rémy de Gourmont ,"Promenades philosophiques",1903.....	29
▫Cap.VIII, Opoziția neotomistă.....	29
Jacques Maritain ,"Theonas",1921.....	29
▫Cap.IX Declinul Occidentului?.....	30
Oswald Spengler,"Der Untergang des Abendlandes",1920,22.....	30
▫ Capit.X, Ultimele atacuri teoretice.....	31
Nicolas Berdiaeff ("Un nouveau moyen-âge".....	31
▫Spre un misticism oriental?.....	32
Henri Massis ,"La defense de l'Occident",1927).....	32
Julien Benda,"La trahison des clerics ",1927 ; "La fin de l'éternel",1928.....	33
▫ Cap.XI, Rezultate negative?.....	33
▫ Cap.II,Conformism social și moralitate.....	33
Robert Maltus ,"Încercare asupra principiilor populației",1798,.....	33
▫ Cap.IV Evoluția formelor războiului și semnificația ei etică	33
▫Cap.V Încercări de a suprima războiul.....	34
Cap.X .Celelalte libertăți democratice.....	34
-Libertatea presei.....	34
Vol.II-Rasa/Criza civiliz./Pesimism/Optimism/Declinul Occid./Criza morală.....	34
/Monopolul învățământului=grija de căpetenie a statului național.....	34
/Libertatea cugetării.....	35
/Statul totalitar = nici o voce opusă,nici o disidență.....	35
13.a) M.Manoleescu, ".....",[1937, în rom. 1941].....	35
▫ Stere și Gherea.....	35
▫ Originalitatea lui Zeletin.....	35
▫ Funcțiile burgheziei.....	36
▫ 3) Linia instituțiilor.Valoarea educativă a instituțiilor (p.212-213).....	36
.....	36
Guvern Miron Cristea - II - 30 mart.1938 - 31 ian 1939.....	36
.....	37
14.)Procesul CZCodreanu,mart.-apr'38.....	37
▫ Scrisoarea către Nicolae Iorga.....	37
▫Arestarea, procesul , închisorile.....	37
▫ Autoapărarea la proces.....	38
▫Intelectuali în apărarea lui CZCodreanu.....	38
/Mircea Eliade.....	38
/Alex.Hodoș.....	38
/Prof.Sextil Pușcariu :.....	38
/Traian Herseni :.....	38

▫ Poezia și cântecul legionar.....	38
15.) Constantin Papanace Fără Căpitan.Conducerea în a doua prigoană , ...	39
▫ Lovitura de Stat a lui Carol.....	39
Conflictul cu Iorga	39
..." Legiunii anihilați.....	39
▫Comandament subversiv legionar.....	40
* I.Belgea-Clubul "Axa".....	40
*Iordache Nicoară –"Dimândarea".....	40
*Nicolae Pătrașcu –contribuție la tipărirea "Pentru Legionari".....	40
*Mircea Eliade :închis cu Belgea.....	40
16)Eugen Titeanu, Congresele presei, 24 sept.și 31 oct.'38.....	41
A) Consfătuire cu directorii (sau red.șefi) de ziare bucureștene , 24 sept.'38.....	41
B.)Congresul presei de provincie , Sibiu, 31 oct.'38.....	41
17.)Presa existentă în primul an al dictaturi regale , 1938.....	41
▫Tabel cu ziare.....	41
18.)Presă –titluri-directori –colaboratori , 1938 / 1939 /40.....	42
"România ".....	42
" La Roumanie ".....	42
" România literară ".....	42
"Semnalul".....	42
"Timpul".....	42
"Argus".....	43
"Curentul" ,.....	43
"Cuvântul".....	43
" Muncă și voie bună ".....	43
" Azi ".....	43
Porunca Vremii ,.....	43
" Libertatea ".....	43
"Îndreptarea".....	43
"Țara Noastră ".....	44
" Dreptatea ".....	44
"Viitorul ".....	44
"Mișcarea".....	44
"Lumea Nouă".....	44
"Buna Vestire ".....	44
"Gândirea".....	44
"Porunca Vremii ".....	44
"Parlamentul Românesc	44
"Realitatea ilustrată".....	44
(" Orient Radio").....	44
19.a)M.Ralea,ora (la radio)25 sept.'38.....	45
19.b)Universitatea muncitorească , București, 6 nov.'38.....	45
-Misiune, profesori, programe.....	45
20.) Decret -lege : Frontul Renașterii Naționale , 15 dec.'38.....	45
▫17 dec.'38.Primul nucleu FRN.....	45
▫Dec.'38 Adeziuni la FRN.....	46
▫ian.'39.Noi adeziuni la FRN ,.....	46
*Notă Mircea Eliade:rev."Zalmoxis".....	46
21.)Todor Avram, , mss, 1938.....	46
/Confluente literare român-maghiare.....	47
▫"Transilvanismul" literar.....	47
/Literatura maghiară între cele două războaie.....	48
▫Teatrul în Ardeal.....	48
22.)Memoriu -protest evreesc, contra interdicției folosirii l.idiș , 1938.....	48
/Scriitori și publiciști de l.idiș.....	48
23.)Rapoartele miniștrilor Guvernului Miron Cristea , pe anul 1938 :.....	49

▫IPSS Miron Cristea :Raportul guvernului.....	49
-Straja Țării, Serviciul Social.....	49
▫N.Colan :cultura,arte plastice, teatru, literatură	49
/Pictură,sculptură ,monumente.....	49
/Cărți, biblioteci, saloane	49
/Teatru, turnee,școală de regie.....	49
/Folclor, pinacotecă , colecții.....	49
▫Petre Andrei Educație Națională.....	49
/Despoliticianizarea școlii.....	49
/Organizare și programe.....	50
/ Comprimarea învățământului teoretic.....	50
/Dezvoltarea celui profesional și tehnic:.....	50
/Raționalizarea învățământul superior.....	50
/Planuri de viitor:.....	50
24.)Em.C.Grigoraș ,Literatura memorialistică românească, 31 dec.'38.....	50
▫Memorialistica românească.....	50
/Spătarul Milescu /Dimitrie Cantemir / Constantin Brâncoveanu /Dinicu Golescu /.....	50
/Alexandru Sturdza / Contesa d'Edling (Sturdza)/ col. Lăcusteanu /.....	50
/Dimitrie Bolintineanu / Carol I / Ion Creangă /.....	50
/Marghiloman /Carp / Maiorescu / Filipescu /.....	50
/ Stere / Averescu / Regina Maria /.....	51
*Notă:PPNegulescu, Destinul omenirii , 1 ian.'39.....	52
25.) ,Decret-lege,18 ian.'39.....	52
/"Institutul Social" asimilat de "Serviciul Social.....	52
▫Legea Serviciului Social.....	53
▫55 echipe regale studentești (vara '38).....	53
*13 oct.'39 :Suspendarea legii Serviciului Social.....	53
26.) și Consiliul Superior al FRN ,Decret-lege,20 ian.'39.....	53
▫Directorat și Consiliul Superior.....	54
-Cine rămăsese deoparte ?.....	54
* Notă .Georges Duhamel.....	54
27.)Comemorare: 80 de ani de la Unirea Principatelor , 24 ian '39.....	54
-Muzeul "Cuza Vodă" la Galați.....	54
-----	54
Guvern Miron Cristea - III - 1 febr.'39 - 6 martie '39.....	54
Guvern Armand Călinescu - IV - 7 mart - 21 sept.'39.....	54
-----	54
28.)1 febr,'39.Reconstituirea Guvernului , emanație a FRN.....	55
-Nicolae Zigre- Culte și Arte.....	55
-Camil Petrescu la Teatrul Național, 10 febr.'39.....	55
*NotăCamil Petrescu:metoda "substanțialistă ".....	55
29.)Participarea României la expoziția universală de la New -York ,30 apr. '39.....	55
[*Tema lansată în 1936:"Construirea zilei de mâine ".....	55
...expoziții preliminare.....	55
...Consil de miniștri aprobă.....	55
...1 iun.'39.Gusti în audiență la Roosevelt.....	56
30.)A IV -a Conferință a presei Balcanice, 20-23 febr.'39.....	56
31.) a noului guvern, 8 febr.'39.....	56
8 febr.'39 a guvernului FRN.....	56
i)N.Zigre ,Culte și Arte.....	56
[*LD:N.Zigre].....	56
-Proteguirea bisericilor naționale.....	56
-Modificarea legii cultelor.....	57
-Legea salarizării clerului.....	57
-Culte minoritare istorice.....	57

-Viața artistică românească.....	57
32)Petre Andrei:Educația Națională.....	57
♣N.Zigre :Culte și Arte.....	57
♣Silviu Dragomir :Minoritățile.....	58
32a))Intelectuali în fruntea diverselor instituții culturale , febr.'39.....	58
/M.Ralea,C.Rădulescu -Motru ,Cezar Petrescu , Mihail Sadoveanu ,.....	58
/Camil Petrescu ,Tudor Vianu Al.Rosetti, Liviu Rebreanu , C .Vișoianu /.....	58
32.b) Ziariși participanți la Consil.Sup. FRN, 27 martie '39.....	58
♣Lista ziariștilor (și publicațiilor)românești.....	58
33.)Expoziții preliminare de artă țărănească, febr.'39.....	59
♣Acțiunea lui Dimitrie Gusti.....	59
/Doamnele de la Uniunea industriilor casnice.....	59
/Liga Națională a Femeilor.....	59
34) Intelectuali , oameni de știință,scriitori,artiști ,în Parlament ,7 iun.'39.....	59
♣Deputați și senatori : ,2,3 ,4 iunie '39.....	59
/Senatori numiți de rege.....	59
♣Jurământul prestat.....	59
/Depunerea jurământului.....	60
/Comisiile de Răspuns la Mesaj.....	60
35.) N.Iorga ,președintele Senatului ,discurs, 9 iun.'39.....	60
/Generația 1906-1907.....	60
/Era veche: oameni care au făcut bine țării.....	60
/Elogiu idealiştilor ,intelectualilor.....	61
...Epocă de scădere a omenirii.....	61
...Epocă de materialism.....	61
♣Lumea idealistă de profesori, savanți, scriitori, artiști.....	61
36.)Al.Rosetti (raportor),Proiectul de ,Cameră,13 iun.'39.....	61
♣Reforma constituțională:10 februarie 1938.....	62
-MSR=solie de noroc asupra României.....	62
♣ Pacificarea internă.....	62
♣Sfârșitul luptelor dintre partide.....	62
/Țăranul -punct central de preocupare:Serviciul Social.....	62
♣Reforma educării tineretului :Straja Țării.....	62
/Cultura:civilizație proprie românească.....	63
*Notă Editura "Fundațiilor regale".....	63
/Oficiul Național de Turism.....	64
/La regim nou, legi noi.....	64
-Statutul funcționarilor publici ,.....	64
-Legea breslelor ,.....	64
-Legea pentru valorificarea produselor agricole . ".....	64
37)Brătescu -Voinești (raportor),Proiectul de Senat,15 iun.'39.....	64
♣Regina Maria.....	64
♣Carol II.....	65
♣Constituția Carol II.....	65
/Monarhie autoritară.....	65
♣Senatul.....	65
38.)Ion Gigurtu (FRN, Industrie,Comerț) ,la Mesaj, Cameră ,23 iun.'39.....	65
*I.Gigurtu :profil politic.....	65
♣ Funcționarii Statului =elita societății.....	66
/Tinerii cei mai buni-în slujba Statului.....	66
39.)Ioan Marinescu (FRN ,Industrie) ,discurs la mesaj,Senat,23 iun.'39.....	66
♣Pregătirea profesională.....	66
♣ Pregătirea clasei conducătoare.....	66
40.)Petre Partenie (,la Mesaj, Senat ,23 iun.'39.....	67
♣ Adeziunea clerului ortodox la noul regim :.....	67
♣Regele - FRN - Parlamentul corporatist breslele.....	67

▫Biserica vie:Premilitărie, Serviciul Social, Străjerie.....	67
▫ Regele Carol - restauratorul tradiției monarhice în Biserică.....	67
▫ Viitorul Patriarh al României.....	68
41.)Aurel Baci (FRN -intelectuali ,Mureș) ,la Mesaj, Cameră ,23 iun.'39.....	68
#Constituțiile 1866,1923-n-au corespuns necesităților naționale.....	68
#Partidele politice - plagă pe trupul națiunii.....	69
▫Constituția din 27 febr.'38 -Regim de ordine și autoritate.....	69
▫Stat corporatist în locul statului politic.....	69
▫ Țărâtimea - baza reală a statului,izvorul viitoarei eliteromânești.....	69
/Instituțiile cu misiune educativă: FRN,Străjerie, Serviciul Social.....	70
▫Parlamentul:expresie a profesiilor.....	70
▫Profesioniștii intelectuali.....	70
▫ Minoritățile naționale.....	70
▫ Dimensiunea divină și istorică a lui Carol II.....	70
▫Guvernul.....	71
42.)Eugen Dunca(FRN, Intelectuali,ținut Someș) ,la Mesaj,Cameră ,23 iun.'39.....	71
▫Fontul Renașterii Naționale.....	72
▫ Parlamentul FRN.....	72
▫ Ardealul, ardelenii	72
#Regionalismul = consecință a politicianismului dezbinător.....	72
#Înveninarea tineretului.....	73
#Politicianism hrăpăreț.....	73
#Dezbinare, dezolare, dezagregare.....	73
▫Ardealul –recunoscător Vechiului Regat.....	73
▫ Regimul FRN =liniștire,concordie,primatului intereselor de Stat.....	73
▫ Bunul simț al poporului.....	74
43.)Romulus Cândea(FRN, Intelectuali,Suceava) ,la Mesaj, Cameră ,24 iun.'39.....	74
▫Parlamentul FRN :toate profesiile.....	74
▫Constituția'38=constituție românească.....	74
# 80 de ani:trei generații cu haină de împrumut.....	75
▫ Statul român = stat corporativ ?.....	75
-Nu este și nu va fi niciodată !.....	75
-Împrumut din Constituția Portugaliei.....	75
▫România =monarhie tradițională=domnie activă	76
44.)Ion Agârbiceanu(FRN, Publiciști și scriitori -Cluj) ,la Mesaj,Senat 26 iun.'39.....	76
* Notă biografico-politică : Agârbiceanu.....	76
▫Regina Maria.....	76
▫ Carol II ,voevodul Mihai.....	77
...Ceasul recunoașterilor,ceasul mărturisirilor	77
Porunca I-a :consolidarea României Întregite.....	78
Porunca II-a :înfrățirea națională.....	78
▫ România Mare:două atmosfere politice !.....	78
#Partidele politice =râuțe , poteci , ambiții, interese laterale.....	78
▫Monarhia ="	78
#Eșecul guvernelor de	79
▫Lovitura din 10 febr.'38 :delăturarea partidelor.....	79
#Lupta pentru stăpânirea României : ardeleni - regățeni.....	79
#Excesul de legi.....	80
#Rătăcirea în regimul democratic.....	80
# Credința oarbă în durata democrației.....	81
#Presiunile presei zis-democratice.....	81
▫Constituția Carol II=haina potrivită poporului român.....	81
/Principiile Constituției.....	81
I.Întâietatea națiunii române.....	81
II.Regalitatea tradițională.....	82

III. Respectul față de autoritate.....	82
IV. Excluderea luptei de clasă.....	82
▫ Constituția '38= haina potrivită.....	82
▫ Guvernul.....	83
/Reforma administrativă.....	83
/Protejarea muncii naționale.....	83
/Muncă și Voie Bună	83
/Campania sanitară.....	83
▫ Intelectualii, artiștii, scriitorii ... și politica.....	84
▫ Locul , rolul și statutul publiciștilor.....	84
▫ Frontul Renașterii Naționale.....	84
/Alt suflet, altă morală, altă elită, altă tinerețe, altă voință.....	84
▫ Bisericile românești	85
45.) Victor Vâlcovici (FRN ,deputat , Intelectuali) , la Mesaj, Cameră ,28 iun. '39.....	85
*Notă :Vâlcovici –profil profesional-politic.....	85
▫ Lovitura de Stat =revoluție morală.....	86
▫ Educația cetățenească.....	86
▫ Industria - aspirator de suprapopulație agricolă.....	86
46.) Brătescu -Voinești (raportor) , Concluzii la dezbateri Mesaj, Senat ,28 iun. '39.....	87
▫ Dezbaterile la Mesaj: trecut și prezent.....	87
▫ Rostul " ".....	87
[* Notă .Brătescu-Voinești.....	87
47.) Victor Iamandi (ministr. Justiției) , Concluzii la dezbateri, Senat, 28 iun. '39.....	88
▫ Guvernul salvatorul ordinii publice și existenței Statului.....	88
...așezării Statului pe noi baze.....	88
...unei mari opere constructive.....	88
▫ Ministerul Educației Naționale.....	88
▫ Problema tineretului legionar.....	88
▫ Ministerul Muncii-Mihail Ralea.....	89
/Breslele.....	89
/Muncă și voie bună.....	89
/Pensii pentru scriitori.....	89
[*Notă :Mircea Eliade către Armand Călinescu , 4 iul. '39.....	89
▫ Revista Zalmoxis.....	90
48.) M. Ralea (ministrul Muncii) , expozeu la , Cameră , 10 iul. '39.....	90
*Notă .M. Ralea.-biografie profesional-politică.....	90
▫ A trecut vremea imitațiilor, a formelor fără fond.....	91
▫ Ideea profesionalistă = ideea secolului.....	91
/Trei regimuri, aceeași idee de organizare.....	91
...Franța, Rusia, Italia.....	91
*Durkheim:Profesiunea=fundamentul societății moderne.....	92
/"Profesionismul"-idee de dreapta sau de stânga ?.....	92
*Leon Deguit:mijloc de pacificare socială.....	92
▫ La români:rol educativ de despoliticianizare.....	92
/Mentalitatea socială versus mentalitatea individualistă.....	93
▫ Curentul concentrărilor sociale.....	93
/Solidarism social și național.....	93
/Scăderea luptei de clasă.....	93
/Profesiunea =baza partidului unic.....	93
▫ Personalitatea juridică a breslelor.....	94
49. Liviu Rebreanu, vol II, Ed. Minerva, 1984.....	94
-18 iulie '38 Moartea Reginei Maria.....	94
-9 august '38. Întâlniri prietenești și gospodărești.....	94
11 aug. 1938. Politicale.....	94
-Zvonurile înlocuesc presa.....	95

-Regele guvernează și decide.....	95
-Distrușterea legionarismului.....	95
-Mistica legionară=foc de paie, farsă,tactică?.....	95
-Epoacă de lingușire dezgustătoare.....	95
-Regimul autoritar–consecință a democrației zăratece.....	95
☞'38-'39.Culise gazetărești.....	96
☞Mai-iulie 1939.Academice și culturale.....	96
☞24 aug.'39.Pactul Ribbentrop-Molotov.Consecințe	96
-Mobilizarea militară.....	96
-Pact de neagresiune Hitler –Stalin!.....	96
-Imoralitatea internațională.....	97
-Salvarea României ? :numai de la Dumnezeu !.....	97
-Capul plecat, sabia nu-l taie!.....	97
☞18 sept.'39.Finis Poloniae ?.....	97
☞21 sept.'39.Asasinarea lui Armand Călinescu.....	97
-La locul asasinatului.....	98
-Anunțul la Radio.....	98
-Executarea criminalilor.....	98
-Zvonuri, panică.....	98
-Dă-le, Doamne ,minte guvernanților !.....	99
☞28 sept.'39.Rentabilitatea pământului.....	99
☞ 1939.Articole în presă.....	99
50.)Literatură, arte,presă 1939.....	100
a) Societatea Scriitorilor Români * 1939.....	100
☞Darea de seamă.....	100
☞Proiectul pe 1940.....	100
☞Premiile SSR pe 1939.....	100
☞Lege pentru "Casa scriitorului ", 29 apr.'39.....	100
c)Uniunea Compozitorilor Români.....	100
☞Statutul și membrii.....	100
d) Uniunea Ziariștilor din România.....	100
☞Uniunea Ziariștilor Români din Transilvania (UZRT).....	100
e)Editura Fundațiilor Regale(dir.Al.Rosetti).....	100
☞"Bibliotecile" Fundației.....	100
[*Notă.L.F.Celine.....	101
[**Notă W.Faulkner.....	101
f.)Fondul "Alexandru Saint George ".....	101
☞Primul muzeu documentar românesc.....	102
☞Avuția documentară.....	102

Guvernul Goga -Cuza ,29dec.'37 - 9 febr.'38

A.)Presa gogo-cuzistă ,1937-1940

#Suprimarea Adevărul, Dimineața , Lupta

(AIC, fond Ministerul Propagandei Naționale,dosar nr.197/presa internă, f.150)

(Universul,nr.1, 1 ian.'38, pag.13)

Printr-un **Jurnal** al Consil.de Min., au fost suspendate .Din direcție făcea parte și Tudor

Teodorescu -Braniște

▪Ziare gogo-cuziste (și-sau) naționaliste

-Țara Noastră

Ziar cotidian , oficios al PNațional-Agrar (1932-1935) , alP.Național Creștin (1935-1938) ;
apoi săptămânal (1938-1940).

Directori succesivi :**Eugen Goga, Alexandru Hodoș, I.V.Soricu.**

-Porunca Vremii

Ziar cotidian, condus multă vreme de Nichifor Crainic , apoi de Prundeni ...

1.) P.Samson, "Memoriile unui gazetar",1927-1937,Cartea Românească,1979

"Sărindar "

str.Constantin Mille. Pe locul foaiierului Teatrului Mic,era o cafenea...ziua ea era mai mult goală,noaptea ,până în zori,era adevărata viață a cafenelei.După închiderea edițiilor de dimineață,linotipiști,paginatori, corectori ,secretari de redacții rămâneau aici la cafea și bere,până ieșea tramvaiul..Acești oameni știau cu câteva ore înaintea întregii țări,toate noutățile.le comentauși plecau la culcare.

Rador

[Gr.Gafencu] Agenția avea vreo 2-3 curieri care porneau cu bicicleta și lăsau la redacții ,ziua și noaptea,file cu telegrame primite din întreaga lume .

▪ "Dimineața" și "Adevărul"

Primul palat-redacție pe Sărindar (conduse de C.Mille*-socrul lui N.D.Cocea-,care moare în 1927);**în 1920 ,el vinde ziarele lui Aristide Blank.**Acestea au continuat să fie,și în a treia perioadă, "marile" ziare ale Bucureștiului.

Dir.-Constantin Graur (frate cu doctorulGrigore ,filologul Alexandru și juristul Mișu Graur, fiecare având contribuții la ziar).dr.Gr.Graur (timp de 20 de ani,doctor la Karlsbad în anotimp cald și director politic la "Dimineața",în anotimp rece).

Emil Socor (înruhit cu Graur,av.de lași,proces cu A.C.Cuza pe care l-a acuzat de lagiat,consilier juridic la "Adevărul" din '22,director executiv al celor 2 ziare. ;deputat "independent",ales pe listele PNȚ,în 'dec.'28,devenit apoi antimanist înfocot

; părăsește cele 2 ziare în 1934 și scoate "ABC") ;

dr.Blumenfeld,"Scrutator"(medicină și drept, n-a scris niciodată vreo rețetă,n-a apărut niciodată într-un proces!;la ziar,din 1923;geniul reportajului politic;"as" al culiselor)

Scrutator și-a pus capăt vieții în timpul dictaturii antonesciene,la un sanatoriu din Calea Călărași,dar nu de frica legionarilor,ci de teamă că-i vor fi cunoscute caietele de însemnări și că oamenii politici "cultivați" de el,vor afla părerea lui despre ei și-i vor întoarce spatele.A murit deci,de rușinea ce-l aștepta"

Au mai colaborat:**M.Sevastos,Brunea Fox,Demost.Botez,P.Pandrea,Gala Galaction, ȘerbanCioculescu,Petre Haneș,Paul Zarifopol** ș.a.dar figura centrală era **TudorTeodorescu -Braniște.**(Mai ales la "Adevărul literar")

... au găsit o puternică întreprindere poligrafică,în pas cu tehnica modernă, care permitea o producție abundentă,de la ziar,la carte,la rev.ilustrată.

"Adevărul" ,după o serie de dificultăți financiare, trece **în posesia lui B.Brănișteanu și**

Scrutator ,cumpărători interpuși ai unui **grup financiar de nuanță liberală.**

Director :**M.Sadoveanu** ;directori :**Brănișteanu și Teodorescu-Braniște;**

Consil.de administr. : **Sadoveanu,Eug.Lovinescu,Cezar Petrescu** ;

Sadoveanu "tăcea " în ședințe, iar în art.de fond vorbea de vânătoare și pescuit.

(p.277-278)

Samson /

▣ "Lupta"

(fost organ al PSD,cumpărat de Mille)dir.**Emil D.Fagure**,vechi colaborator la "Adevărul" ,prieten cu Mille,apropiat a lui Take Ionescu ,Titulescu și alți conserv.-democr.)

După dispariția lui Mille, a devenit **ziarul lui G.G.Mironescu**, al aripii reprezentate prin el în PNT.

La "Lupta" s-au dus **marile campanii contra lui Stere,Iunian,Goga**.

Redactori și colaboratori(majoritatea veniți de la Adevărul și Dimineața) :**G.Milian Maximin,Ion Pas,Alex.Kirițescu**(Cadet Roussel),**I Peltz**.

A fost suprimată în 1937 de guvernul Goga –Cuza

(p.65-67)

▣ Goga :suprimarea ziarelor

[1937 / '38]

La 3 zile dela formarea gov.Goga,prin Jurnalul Consil de Miniștri ziarele **Adevărul,Dimineața și Lupta au fost suprimate**.la 30 dec.'37,la "Adevărul "era un calm nefiresc.

Nimeni nu credea că ziarele acestea vor dispărea... (p.289)

LD : Prin Jurnal al Consiliului de Miniștri ,au fost suprimate ziarele

(Cf. AIC, fond Ministerul Propagandei Naționale , dosar 197 , f 150 ;

Samson / :

▣ "Universul " "Timpul"

(p.276-277)

[1937] Tînărul PNT-ist **Ion Lugoșianu**,colaborator apropiat al lui Maniu (în a cărei casă stătea Maniu cînd venea la București),a devenit ginerele lui Stelian Popescu.

La o masă intimă,Stelian Popescu a făgăduit lui Maniu sprijinul "Universului"

contra lui Carol. **Nu partidului,ci lui Maniu personal** (ramura țărănistă era urâtă de "Universul") /Gr.Gafencu, a scos "Timpul ", cu un credit dela Banca de Credit Român,încredințînd conducerea lui **Mircea Grigorescu** (până atunci redactor la "Adevărul",fiind marea slăbiciune a lui C.Graur)

---

2)**N.Carandino,"De la o zi la alta",Memorii,Cartea Românească,1979.**

Carandino /

▣Cuvântul Curentul Calendarul

Ziaristica mișcărilor de extremă dreapta, a prezentat **caracteristici proprii**.

Crainic,Șeicaru, Nae Ionescu,Dem.Teodorescu ,erau stele de primă mărime.

"Maurrasieni " sau "tomiști",naționaliști din tranșeele războiului "au fost respectabili cît au format o echipă"."Despărțirile și polemicile fratricide care au urmat ,n-au avut însă darul să le înalțe reputația.Dușmăniei,invidii,uri mocnite au ieșit la iveală.Paginile [...]erau pline de invective și de amenințări.[...] Polemicile **Nae contra Pamfil,Nichifor contra Pamfil,Dem.contra Nichifor** [...] persistente și de trist răsunet [...]"(p.212-213)

Carandino /:

▣ Dimineața ,Adevărul ,Universul

Spre amurgul regimului parlamentar,în cadrul **luptei între monarhie și partidele politice**, marile organe de presă au devenit **obiect de complot**.

Liberalii voiau să pună mîna pe _____ (cu orientare naț.țărăn.)alternînd severități de cenzură cu oferte de cumpărare.

Camarila regală,încerca să dărîme atotputernicia _____

Metoda diversivunii,utilizată ca în politică.(p.215)

---

3)**Tudor Teodorescu-Braniște "Scara vieții", Ed.Eminescu,1976**

În 1937, guv. Goga a ordonat suprimarea ziarelor "Adevărul" și "Dimineața" (din al căror comitet de direcție făcea și el parte).

*C .Gaur.

După război, ca să urmeze Dreptul, a căutat slujbă. L-a angajat Gaur la "Izbînda". De la el a învățat gazetăria. Era un om de mare bunătate și sete de dreptate, un democrat convins. Ultima mare campanie democratică a dus-o în 1936, împotriva guvernului care protegia "coloana a V – a nemțească", bandele legionare. "Cînd cu înalte complicități, [...] partizanii hitlerismului au biruit în chipul cel mai infam, C. Gaur, copleșit de insulte și calomnii, a părăsit țara ca un exilat." La Paris, aduna material pentru o istorie a lui Tudor Vladimirescu... A murit în 1940. (p. 191-193)

4.) N. Russu - Ardeleanu , Nu - mi vine să cred , 31 dec.'37

(Rev. " Parlaamentul românesc " , an VIII , no. 255-258, 31 dec. 193, p. 1-2)

[Doc.integral : fișier Guvern Goga , XVI](#)

▣ Programul Guvernului Goga

▣ Biruința curentului național .

▣ Guvernul Goga : miniștrii și subsecretarii de stat

▣ Programul Guvernului Goga

N. Russu-Ardeleanu /

▣ Programul guvernului Goga .

În primul moment al ivirii sale în fruntea unui guvern românesc , toți cei care îl cunosc și-au pus întrebarea : cu ce program a venit și ce va face ?

Am căutat să ne informăm cititorii și iată ce am aflat :

1. Suprimarea ziarelor " Adevărul" * , " Dimineața" și " Lupta pentru că acestea nu au calitatea etnică , morală și culturală , care să le poată îndreptăți de a se amesteca în treburile noastre românești .

2. Anularea permiselor pe CFR a peste 100 de ziarști și publiciști evrei , pentru aceleași considerațiuni . [.....]

Nu credem că se va găsi român adevărat care să nu aprobe un asemenea program și să nu se bucure de înfăptuirea lui . Anul 1938 va fi oare început de veac nou pentru Români ?

-----
* Notă LD : Dintr-o convorbire telefonică interceptată , rezultă că ar fi fost preluat de Cezar Petrescu .

(AIC , fond Casa Regală , Carol II , dosar 33 / 1938 , f. 50)

N. Russu -Ardeleanu / 31 dec.'37

-Biruința curentului național .

" Cu puterea lor de credință , cu marele lor talent și prestigiu , d-nii prof. ACCuza și Octavian Goga au creat nu numai o conștiință românească_ și o nouă tablă de valori morale și sociale , în țara noastră, ci și o armată capabilă de luptă pentru ideea națională_ și de biruință în folosul întregii Națiuni române. [-----]

Și nădăjduim ca , până în ceasul al 12-lea, marile idei ale lui ACCuza , pătrunse în toate conștiințele românești , hrană sufletească a atâtor generații de tineri împodobiți cu ele, vor deveni - în sfârșit , FAPTE [--] **Să dea Dumnezeu să vedem România a Românilor** , pentru a ne bucura de ea și noi și copiii noștri , și pentru a fi deapauri bunecuvântați cei doi cârmaci de astăzi . "

-Intelectuali -miniștrii și subsecretarii de stat

Octavian Goga - prim -ministru
Ioan Lupaș , Culte și arte

Ioan Petrovici , Educație națională
Gh.A. Cuza , Muncă

Gh.Banu ,Sănătate publică
Lucian Blaga ,subsecretar Externe

Silviu Dragomir, ministru fără portofoliu
Al.Hodoș , S Bornemisa , la Președinție .

*Prof. Ion Lupuș(Culte și arte)

...Pictorul Cabadaef a prins în puternice culori înălțătorul moment în care cetele de români sibieni **jură credință Regelui Românilor și neamului românesc**, sărutând steagul tricolor întins de **protopopolul Ion Lupuș** .A luptat cu cuvântul și cu condeiul .A fost târît înaintea judecătorilor instituiți anume ca să-l condamne .A suferit temnița.

Dar sufletul lui de popă românesc nu s-a îndoit o clipă .**Ca și Gheorghe Șincai, ca și Petru Maior și Samoilă Micu**, a " ispitit scripturile" ca să găsească izvor de credință pentru neamul lui .

Alexandru Hodoș (la președinție)

Literat distins, polemist, credincios lui Goga ,alături de care a luptat de la Unire încoace .
A redactat reviste și ziare ,luptând pentru realizarea unității sufletești și distrugerea veleităților regionaliste .**Antologia sa regionalistă** rămâne un document al vremurilor noastre
[LD : vezi poate faci rost de această antologie]

* Sebastian Bornemisa (la Președinție)

Nume purtat de principii și nemeși ardeleni . Dar și de mulți țărani . Nume care amintește în istorie de **introducerea prin forță a limbii române în biserica din Ardeal** .

Alături de părintele Moța, a redactat marele ziar popular , la Orăștie.

Tot acolo a editat revista literară "Cosânzeana" .

Guvernul Goga / 31 dec.'37

5.)CZCodreanu (Predeal)- red."Buna Vestire "(Bucur.),ian.'38

/Interceptare telefonică 3 ian.'38

(AIC, fond Casa Regală , Crol II , dosar 33 / 1938, fila 34-36)

[LD : Document istoric ? Da, dovedind că, în condițiile în care viața politică se retrăsese din întruniri și declarații publice,totul se retrăsese în culise.Totul părea că se aranjează prin telefon !
Pentru asta, Siguranța sau Poliția ,apelase la mijloace " pentru ca regele să fie informat!!]

#Războiul presei

- Redacția : Căpitanul e acolo ?

- col.Zăvoianu : Nu

- Red. : Gazeta , ,dau următoarea informație :

-Zăv. : Dar asta e o porcărie !

- Red.: Tocmai voiam să știm ce facem .

- Zăv.:Văd că au scos zvonul că unii legionari au trecut de partea guvernului .E tocmai contrar .!

- Red. :Trebuie să trimiteți pe cineva la Căpitan , să avem o deslegare ...

- Zăv.:Uite ce spune acum Căpitanul : Dați o desmințire ,intitulând-o **<DI.Corneliu Codreanu dă în judecată>** arătând **falsitatea știrii și protestul Partidului Totul pentru Țară** .

CZCodreanu / 3 ian.'38

6.)" Țara noastră "- oficiosul PNC -, 5 ian.'38

(preluat de "Universul" , 5 ian.'38)

/Românizarea presei /

Adevărul, Dimineața și Lupta n-au fost suspendate ci suprimate, și guvernul nu va reveni de la această măsură împotriva presei din Sărindar .

Este o măsură de " " a presei .

Au mai fost suspendate ziarele evreești din Iași : **Lumea, Noutatea, Ziua**

7.) O.Goga acordă audiență lui T.Fischer și Zinger ,6 ian.'38

/Ziarele suspendate vor reappare

(AIC, Casa Regală, Carol II, dosar 31 / 1938 , f. 10 , 11, 86) Goga a primit pe reprezentanții evreimii cărora le promite menținerea ordinii și **interzicerea exceselor antisemite** .

Este hotărât să facă dreptate , nu să persecute .

Ziarele evreești suspendate- Dimineața, Adevărul, Lupta - vor reappare .

---

8) Liviu Rebreanu ,*Jurnal*, vol II, Ed. Minerva, 1984.

-31 dec.'37.Goga "dictator de carton"

[LD: Rebreanu nu notează absolut nimic despre alegeri, despre pactul Maniu-Codreanu-Gh.Brătianu.El lucrează la **Gorila** și este preocupat de treburile de la moșie

De fapt o spune clar : **Politica nu-l interesează decât ca "spectator"**

Ca el, câți scriitori ? Câți intelectuali ?]

"Valea Mare.E seara de revelion.Adineaori am ascultat **discursul dictatorului nostru proaspăt** la radio.Afară de câteva **măsuri demagogice, mai ales contra ovreilor, nimic decât vorbe.**

Dictator de carton ar părea, dar toți dictatorii par de carton la început .

Cine știe dacă Goga , așa cum e ,nu va deveni dictatorul pur și simplu [...]

Deocamdată însă să isprăvesc *Gorila* .Sper că va merge scrisul, oricât mă distrează afacerile politice ,care totuși nu mă interesează decât ca spectator " (p. 117)

≈10febr'38.Căderea gov.Goga.

"Valea Mare .**Guvernul Goga** a căzut după **o lună abia de la instalarea pretențioasă.**

Măine plec la București cu cârnați,cărnuri și o sticlă de drojdie tare " (p.125)

Guvern Miron Cristea,10 febr.'38

A.)20 februarie'38.Constituția Carol II

(M.O.nr.48 ,27 febr.'38 ;(" ,1938,vol. I ,pag 222 /1-6 /)

(Rev." " , 28 febr.'38; " 20 febr.'38))

[LD :la Arh.Istorice Naționale se păstrează **originalul acestui document,cu semnăturile autografe**

În Enciclopedie ,**textul Constituției din 1938 este intercalat** ,pe un alt fel de hârtie ,și cu numerotare de la 1-6 ,în studiul lui PPNegulescu (între pag. 200 - 200a)

"Carol al II.lea,

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională ,Rege al României ,

La toți de față și viitori , sănătate :

Poporul român dându-și învoirea ,Noi decretăm următoarea

CONSTITUȚIUNE

Titlul II

Despre datoriile și drepturile românilor

Capitolul I

Despre datoriile românilor

Art. 4. Patria = cel mai de seamă temei

Toți românii, fără deosebire de origine etnică și credință religioasă, sunt datori să socotească patria drept cel mai de seamă temei al rostului lor în viață, să se jertfească pentru apărarea integrității, independenței și demnității ei; să contribuie prin munca lor la înălțarea ei morală și propășirea ei economică; să îndeplinească cu credință sarcinile obștești ce li se impun prin lege și să contribuie de bună voie la împlinirea sarcinilor publice, fără de care ființa statului nu poate viețui.

Capitolul II

Despre drepturile românilor

Art. 10. Libertatea conștiinței, a muncii, învățământului, asocierii, întrunirilor

[LD :aviz partidelor, asociațiilor, presei etc.]

Românii se bucură de libertatea conștiinței, de libertatea muncii, de libertatea învățământului, de libertatea presei, de libertatea întrunirilor, de libertatea de asociație și de toate libertățile din care decurg drepturi, în condițiile stabilite prin lege.

Art. 12. Libertățile individuale

Libertatea individuală este garantată. Nimeni nu poate fi urmărit sau percheziționat, decât în cazurile și după formele stabilite de lege.

Nimeni nu poate fi deținut sau arestat decât în puterea unui mandat judecătoresc motivat și comunicat în momentul arestării sau cel mai târziu în 24 de ore după arestare. [...]

Art. 13.

Nimeni nu poate fi sustras, în contra voinței sale, de la judecătorii pe care îi dă legea.

Art. 14. Inviolabilitatea domiciliului

Domiciliul este inviolabil. Nici o vizitare a domiciliului nu se poate face decât de autoritățile competente și potrivit formelor stabilite prin lege.

Art. 15. Pedepșa cu moartea

Pedepșa cu moartea se aplică în timp de război, potrivit codului de justiție militară.

Consiliul de Miniștri va putea decide aplicarea dispozițiilor din alineatul precedent și în timp de pace, pentru atentate contra Suveranului, Membrilor Familiei Regale, Șefilor statelor străine, și demnitarilor Statului, din motive în legătură cu exercițiul funcțiilor ce le sunt încredințate, precum și în cazurile de tâlhărie cu omor și asasinat politic.

Despre libertățile cetățenești

-Art. 22. Libertatea presei, radio, film ș.a

Constituția garantează fiecăruia, în limitele și condițiile legii, libertatea de a comunica și publica ideile și opiniile sale, prin grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin orice alte mijloace.

-Art. 23. Secretul corespondenței, convorbirilor telefonice, întruniri, procesiuni ș.a

[LD :aviz legilor privind siguranța Statului, ordinii publice ,ș.a]
Secretul scrisorilor, telegramelor și convorbirilor telefonice **este inviolabil.**
Se exceptează cazurile în care justiția este datoare să se informeze conform legii.

Art. 24.Libertatea întrunirilor

Cetățenii români au dreptul a se aduna pașnici și fără arme pentru a trata tot felul de chestiuni ,conformându-se **legilor care regulează exercițiului acestui drept.**
Întrunirile , procesiunile și manifestațiile pe căile publice ori în aer liber,**sunt supuse legilor și orânduirilor polițieneste .**

-Abrogarea Constituției 1923

[LD : "**legitimarea "loviturii de stat și a noului regim constituțional**]:
Se abrogă ,din ziua promulgării prezentei Constituții ,**Constituția promulgată cu Decretul Regal nr. 1.360 din 28 martie 1923.**

-Decretele legi=putere de lege

[LD :guvernarea prin **decrete -legi** , fără consacrare parlamentară ,**devine constituțională**]
Până la convocarea Adunării Legiuitoare ,**toate decretul au putere de lege ,fără a mai fi nevoie de ratificarea lor.**
Constituția Carol II , 20 febr.'38

B.)1938 -1940.Ziare -Directori - Ziariști

[**Atenție LD** : ai cam aceleași informații (sub formă de înșiruire) **la poziția 18.)**
Vezi și unifică și dă-o la cel mai potrivit loc]

a.)Eugen Titeanu - întâlnire cu dir presei bucureștene

((AIC, Fond MPN , dosar 381 /presa internă , f 29 ;"Timpul " , an II, nr.502, 25 sept.'38)

b)Presa bucureșteană /1938

(AIC, Fond MPN , dosar 381 /presa internă , f 29)

[LD: cf CCGiurăscu , în București apăreau **49 de gazete** (30 cotidiene, 17 săptămânale, 2 trisăptămânale) și **287 reviste și buletine** specializate .

Dintre acestea , odată cu dizolvarea partidelor , unele își încetează apariția ,altele , nu .
Nu știu dacă mai apărea (P.Poporului-Averescu) , (PNL-georgist) ,
(lupist) .

Dispar ziarele legionare sau pro-? : **Rânduiala, Axa ,Cuvântul ?**

LD:nu am dus cercetările prea departe, mulțumindu-mă cu informația statistică sau documente oficiale.Domeniul este mai mult decât necercetat .**Istorigrafia comunistă** nu a avut nici un interes (intenție) să-l lămurească .Domeniul ei de predilecție a fost ...**presa "ilegală" sau "semilegală " comunistă** .De pe ea se reconstitua "starea de spirit " ! Cu ea se caracterizau : regimul politic, guvernările, partidele, clasa politică, personalitățile etc etc .

Consecințele se simt până în ziua de azi

Tabelul este făcut de mine .Poate îl desfac și-l dau sub formă de enumerare .

Numele	Ziarul	Fondator	Apariție
Cezar Petrescu	România (ziar guvernamental)		iun.'38-'nov'40
Cezar Petrescu	La Roumanie		mart.'39
Cezar Petrescu	România literară		2 apr.'39)
Mircea Grigorescu	Timpul, Argus		
Romulus Dianu	Curentul	Șeicaru ?	
Romulus Seișanu	Universul		
Sebastian Șerbescu	Semnalul		
Ștefan Florescu	Informația		
Virgil Kerciu	Ordinea		

Vasile Damaschin	Capitala		
Plutarco Cotaru	Prezentul		
Ion Vulpescu	Seara		
Emil Stăncescu	Porunca Vremii		
Zaharia Stancu	Lumea Românească		
N.Georgescu	Neamul Românesc		
N.Maxim /Al.G.Săndulescu	Viitorul	Vint.Brătianu	1907-1940
M.Ralea	Dreptatea		1927-1940
I.P.Gigurtu	Libertatea	Gigurtu	(1932-1940)
Alfred Hefter	Le Moment		
Tudor Teodorescu-Braniște	Realitatea Ilustrată		
N.Russu -Ardeleanu	Parlamentul		1929-1940

*România (La Roumanie)

Oficiu guvernamental (versiunea franceză apare din mart'39 , și are același conținut)

Prezintă realitățile economice, culturale, și politice ale țării.

Printre semnatarii primelor numere : Cezar Petrescu , J.Paleologu (sit .internațională) , Nicolae Roșu, Victor Eftimiu , Virgil Gheorghiu, DISuchianu ș.a.

**România Literară

(An I, nr.1, 2 apr.'39)

În primul număr semnează :Cezar Petrescu, Victor I.Popa, Virgil Gheorghiu, N.Carandino, Marta Bibescu, I.Minulescu, Ionel Teodoreanu, Tudor Șoimaru , Eugen Jebeleanu

Api, colaboratori permanenți :Mircea Eliade, Eugen Jebeleanu (care prezintă noi "tineri poeți" .

Printre ei:Dimitrie Stelaru (alias Orfanu , pe numele adevărat D.Petrescu)

Alexandru Philipiddi - cu traduceri (Boudelaire, Rilke etc etc)

***Libertatea

Bilunar.Economic, politic, social și cultural .În 1939, prim-redactor -George Strat

Colaboratori('32-'39) :Șt.Antim, VABeldiman, Șerban Cioculescu , D.Drăghicescu , Ion Lupaș, H.Sanielevici, George Strat , Traian Vuia , Tudor Vianu

(Cf." " , an VII, nr 10, 20 mai 1939)

c.)Ziare de provincie / 20 martie 1938

(A.I.C, fond MPN , dosarul 367 / presa interna , p 1-82)

Manșete-tăieturi a **tuturor ziarelor de provincie - cca 82**

LD: selectez doar câteva , pentru exemplu

Ziarul	Localitatea	Director, ziaristi
Cuvânt Moldovenesc	Chișinău	Ion Inculeț
Basarabia	Chișinău	N.Rotariu
România	Chișinău	Ion Boga
Păianjenu	Brăila	ICSava
Semnalul	Galați	C.Zilișteanu
Nădejdea	T.Severin	?
Pământul	Călărași	Eug.Cealâc
Doina	Stănești de Cerna/Rm.Vâlcea	Alex de la Cerna
Înainte	Făgăraș	Tr.Mesaroș
Dobrogea Jună	Constanța	Ion Neicu
Vestul	Timișoara(fondator Sever Bocu)	C.Miu -Lerca
Presa Olteniei	Craiova	Virgil Molin
Timpul Eminescian	Cernăuți (fondator Stelian Popescu)	?
Curierul Banatului	Timișoara	Iancu Conciatu
România Eroică	Someș	I.Colfescu-Delaturda
Ținuturi secuizate	Miercurea-Ciuc	Roman Robu

d.)Congresul presei de provincie

(Eug.Titeanu -)

(A.I.C., fond MPN, dosar 28 , Studii și documentare , f.84)

La 31 oct.'38 , la Sibiu, a avut loc **Congresul presei de provincie** , la care au participat și reprezentanți ai **presei minoritare și demnitari** .

Manifestarea a fost **o reușită acțiune antirevizionistă**

-Presa minoritară

Eugen Titeanu a rostit un discurs în care a subliniat **lealitatea presei minoritare** , care-și îndeplinește datoria în cadrul granițelor , spre mulțumirea oficialităților .

Aceasta este o dovadă că **minoritățile se simt bine în România Mare** , și asta deoarece **România a arătat o mare toleranță, bunăvoință** .

"România are rol de , nu de în chestia minorităților , deoarece **românii de peste graniță nu se bucură de același tratament ."**

e)Presa naționalistă în criză

*Buna Vestire

...Încetează apariția

febr.1937 -1938 .Ziar legionar.**Director - Dragoș Protopopescu**

și Toma Vlădescu

**Porunca Vremii -

...I.P.Prundeni:Plecarea lui Crainic

A fost **o lovitură pentru ziar**.

"**Ziarul nostru e ascuns și puținii care-l mai caută se pitesc de teama unor detectivi** închipuiți [...]

Am fost o gazetă antisemită .Suntem o gazetă antisemită [...]

Izolată în lașul său de totdeauna ,ca o amintire de cremene a unei idei , **ACCuza este în fiecare ceas o mustrare** [...] **Golul acesta care se cascade** în jurul nostru nu ne sperie , **dar ne oferă țintă ironiilor și atacurilor**" ("

" , an VII, nr 1173, 21 sept.'38)

...IPP:mai are vreun sens ?

De o jumătate de an, **singuri și aproape părăsiți** de zecile de mii de adeziuni care se îngrămădeau altădată ,**în jurul baricadei noastre de luptă** ,ne chinuim să ținem sus flacăra aceasta de intransigență a "Poruncii" .

Nu mai avem, nu numai **sprijinul miilor noștri de abonați și al întreprinderilor românești** , dar **nici zecile de mii de cititori** cari sorbeau îndârjirea noastră de luptă.

A intrat parcă toată lumea în pământ ,și într-o măsură atât de penibilă , încât nu știm dacă această acțiune ,**lipsită de orice rezonanță în sufletele românilor** , **mai are vreun sens "**

(" , an VII, nr.1189, 10 oct.1938)

..."Voluntarii antisemitismului în ținută de campanie"

"Momente de sincopă în lupta antijudaică ,sau cum a rămas "Porunca Vremii" singura tribună de afirmare românească .

Sub acest titlu și cu mari subtitluri se dau **fotografiile și se rezumă crezul colaboratorilor de la**

ziar.:Vasile Militaru(poet) , P.Tipărescu , N.Crevedia(poet) , Gh.Ciocan, Pan M.Vizirescu

(gândirist) , IPPrundeni , Ion Muche, N.Dumitrescu (secretar) , Mihăescu Toscani ,

Șt.Angelescu , N.Popescu ,și , **bine-nțeles, dr. Ilie Rădulescu** , I.C.Atanasiu

("Porunca Vremii" , an VII, nr 1245, 25 dec.1938)

«Gândirea -dir.Nichifor Crainic

...La aniversare

În febr.'39 , revista pășea în **al 18-lea an de apariție**(din 1911)

Excețiând primii ani când conducătorul ei a fost Cezar Petrescu , **din 1926 , a intrat pe mâna lui Nichifor Crainic .**

(Cf. "Porunca Vremii" , an VIII, nr 1274, 1 febr.'39)

[Atenție LD : ai cam aceleași informații (sub formă de înșiruire) la poziția 18.

Vezi și unifică și dă-o la cel mai potrivit loc]

9.) Liviu Rebreanu , Jurnal, vol.II,

[LD:Nu știu altfel să surprind atmosfera .Decât memoriile târzielnice , prefer jurnalul lui.

Cum să explic că în pofida acestei mar schimbări de regim politic ,viața oamenilor nu pare afectată ?Cred că totul vine de la stabilitatea economică , socială și familială :porcii, fânul, făcutul țuicii,vândutul vinului, reparatul de unelte, împărștierea gunoiului, datoriile.

Pe lângă ele, familia și scrisul la .]

«12.febr.'38:s-a sfârșit cu politica

-12 febr.Valea Mare De pe la 15 oct.mă țin în loc evenimentele politice care mă interesează **prea mult** .În sfârșit, se pare că pentru un răstimp **s-a sfârșit cu politica** .După căderea **Tătărescu** în alegeri,după aventura guvernului **Goga de 44 de zile, am ajuns la dictatura regală** ,girată de **guvernul cu patriarhul în frunte și cu 7 foști primminiștri** ca sfetnici fără portofoliu .Maniu a refuzat să participe.Prefecții militari .**Ziarele nu mai au voie să scrie nimic despre politică, partide** , etc.Vor deveni toate literare și sportive .Parlamentul suspendat fără termen."

-20 febr.'38 –noua Constituție

"Valea Mare Rece, ger, senin, frumos.**Nimic deosebit** ."

-30 mart.-noul guvern Miron Cristea

"Valea Mare.[...] Oamenii toți în vie [...] am plătit impozitele pe ultimele două trimestre [...] precum și izlazul de vara trecută.[...] La Pitești , pentru vânzarea vinului, în deosebi.Am încheiat cu angrosistul Moise , care pare român, 60 lei decaltru cu taxele mele, adică 51 lei, iar tescovina , de 6 lei centul cu taxele mele.[...] Am fost la pepiniera Hințești pentru meri "ionathan" ; nu mai are , la toamnă.Am trecut apoi pe la Direcția silvică să-mi dea 2.500 salcâmi pentru a planta pe lângă proprietate de jur împrejur.

Iar s-a schimbat guvernul și iar am pierdut timpul ascultând la radio.

De la 6 oct.[...] adică în 6 luni de iarnă,s-au cheltuit 75 duble de porumb, 750kg.de tărâțe,14 duble mălai și 17 duble ovăz, pentru a se întreține 5 porci,40 de găini,10 rațe, 10 curcani , vaca cu lapte , etc. plus a se îngrășa o scroafă "mangalița" .Firește au mai fost dovleci și sfeclă."

-31 mart.Desființarea partidelor politice;Consiliul de Coroană.

"Timpul s-a încălzit iar .Lucrez iar sus pentru a face economie de lemne .Frumos .

Nimic special Oamenii lucrează în vie .N-a venit să ia vinul."

-18 mai.Înmormântare Goga

[LD: nu fac absolut nici o speculație. Astfel sunt consemnate cele două "evenimente " culturale în rest, toate adnotările sunt despre timp și treburi gospodărești]

"București.În ajun de 10 mai **a murit Goga la Ciucea** , după o bolire de câteva zile.

A avut funeralii naționale frumoase , impresinante.Mă delegase și SSR și SADR să vorbesc în

numele lor.N-au fost discursuri și am scăpat .Nu mă trăgea inima .**Mi-a fost un dușman**

înverșunat .M-a combătut pe unde a putut."(p. 135)

-18-23 mai.Rebreanu și Academia !

București, Valea Mare .

Lucrează cu disperare la **corecturile Gorilei** .Speră să fie gata ,pe piață, de ziua cărții,8 iunie.

18 mai.

...Un telefon de la **Petrovici** mă anunță că adineaori **secția literară a Academiei m-a votat în unanimitate membru activ**.I-am mulțumit cu emoție , mai ales convins că de la el a pornit propunerea .I-a mulțumit și Fany, foarte satisfăcută.

...Peste vreo jumătate de oră, alt telefon de la **Rădulescu-Motru** care de asemeni îl anunță vestea și-i spune să facă **o scrisoare președintelui**,că primește alegerea ,căci numai pe baza acestei declarații poate fi pusă și în plenul adunării.

...Seara , pe la 9,i-a telefonat el lui **Brătescu-Voinești** , mulțumindu-i din toată inima.

...Ceva mai târziu, a primit telefon de la **Herăscu**,de la care află că **au mai fost aleși Nichifor Crainic** ,în locul lui Goga,și **Caracostea** pentru locul de critic pe care-l dorise anul trecut Lovinescu.

...I-a telefonat lui **Lapedatu** [președ.Academiei] ,care i-a dat întâlnire acasă la el , "Hotel Splendid ",la ora 6 p.m.;i-adus scrisoarea de acceptare .A fost foarte drăguț și i-a spus că e foarte sigură alegere:<

> L-a felicitat

călduros.I-a mai spus că în aceeași zi au fost aleși la secția științifică **dr.Ciucă și general**

Antonescu

22 mai.

"Bucuria pură cu Academia n-a ținut prea mult.[...] Se repetă povestea la intervale cu **încercarea de asasinat moral** "

...Seara, pe la 10, a primit un telefon de la **Brătescu-Voinești** , că la Academie, **g-ral Radu Rosetti** (general și istoric) a arătat **o tăietură de ziar** în care se puneau pe seama mea o serie de grozăvii.(faimoasa notiță a lui Kernabatt apărută în "Îndreptarea" ,din 31 ian.1929]

"A trecut-o din om în om A fost o consternare .**Motru**, foarte grav, i-a spus lui Brătescu să-i ceară un **document de dezmințire** ,sau să-și retragă scrisoarea de acceptare în Academie, ca să nu se mai pună la vot candidatura sa.

...Brătescu crede că tăietura de ziar a fost trimisă de vreun înlăturat la candidatură ,pomenind de Eftimiu sau Bassarabescu."**Eftimiu e capabil.A mai făcut-o și la Paris , cu Legiunea de onoare** Eu cred mai curând că e tot de la Karnabatt , care astfel își răzbună nevasta "

(a doua zi a fost la "Adevărul" și-a scos documentele din 1929, 1930)

...A mers cu ele la diverși ;**Brătescu** , când a citit a plâns ;**Mihai Sadoveanu** i-a dat telefon să-i dea lui acea sentință de achitare , să i-o arate lui Lapedatu;tot el a mai spus că s-ar putea ca în plen să-l atace și **Iorga** ; **Caracostea** îl sună și-i spune că dacă va fi respins Rebreanu, el se ridică și renunță ; alții că să facă demersuri la diverși ;**Șeicaru** [acum amici și solidari]îl asigură de sprijinul lui la radio și-l liniștete că va fi ales , deoarece **Academia este dominată de ardeleni**) [LD:în ianuarie 1939,iar se precipită alegerea în plenul Academiei și iar încep bârfele :**Petrovici i-a spus că speră ca Academia să nu facă imensa greșală făcută cu Eminescu și Caragiale (care nu au fost primiți la Academie) ,iar acum "**

să fie respins (13 ian.'39 , p. 162)]

Rebreanu / 1938

10.)C.Rădulescu -Motru, "Psihologia poporului român"

[Enciclopedia României]

[LD:Perserverența românului pervertită de instituțiile de împrumut ! Buuuuuun!

Nepreocuparea pentru carieră – din cauza nepotrivirii sufletului românesc cu burghezia Buun!

Conservatorism rezidual ? Prefer opiniile lui Zeletin sau Vintilă Brătianu]

/Nepreperența românească

"<

spune un scriitor

popular.**Activitatea românului o compară mulți cu un foc de paie.**

În Apus, omul se se înfinge adînc cu munca sa în natură;**românul rămîne la suprafață.**

Omul din Apus face opere durabile,pe cînd **românul improvizează.**

"Pare o contradicție!

Conservatorul, tradiționalistul, îndelung-răbdătorul român improvizează ?!

El este perseverent la lucrul pământului, la ocupații profesionale: olar din tată'n fiu, cioban din moși strămoși, viticultor de când se știe, cu același port.

"Neposibilitatea" și-a făcut apariția abia în sec. XIX, "odată cu înnoirea organizației de stat", când politica și slujba au devenit profesii de muncă ușoară, prin imitație după alte state străine.

"Găsim deci și la această caracteristică [...] nepotrivire între factorul ereditar și factorul instituțional. Românul este prin natura sa ereditară, perseverent la lucru, cum este și răbdător, conservator, tradiționalist, dar această natură ereditară a lui a fost pervertită de o greșită viață instituțională, imitată după străini." (p.163)

-Nepotrivire dintre sufletul românesc și burghezie

/ Pentru a se sprijini și pe date statistice, Motru recurge la o serie de statistici din domeniul învățământului, arătând că, la noi, **mulți încep diverse școli, dar puțini le termină** (1921-1932) :

-înv.profes.au început 142.053.....au absolvit 18.431 (**cifre profesori, atârta absolv.!**)

-Facult.de drept,	"	122.035	"	8.673
-Facult.de științe	"	40.620	"	2.875
-Medicină	"	31.759	"	3.852
-Litere	"	58.353	"	5.232
-Politehnică	"	11.579	"	1.588
-Acad.Comerc.	"	3.400	"	250 (1930-1934)
-"	" Cluj,	931	"	42 "

Oricât de mare ar fi cauza economică sau de sănătate, nu poate fi ignorată

nepreocuparea românului pentru carieră, datorată **nepotrivirii sufletului românesc cu sufletul burghez.**

Rădulescu -Motru / '38

11)"Organizația învățământului în România" ,1938

M.Popescu-Spineni, Iul.Peter, Iosif I.Gabrea,

[Enciclopedia României Vol I] (pag.443-481)

▣ **Învățământul primar.** (p.467--)

▣ **Învățământul secundar.** (p.471--)

▣ **Învățământul superior.** (p.473--)

▣ **Cadrele didactice.**

...Inexistența unui sistem de învățământ

Un sistem propriu-zis de învățământ românesc, nu a existat în țările românești (nici aiurea).

Singura formă era Universitatea sau Academia, care cuprindea, în germene, toate gradele din învățământ.

Până în sec.XIX, istoria învățământului se confundă cu aceste Academii.

(este prezentată evoluția învățământului în Moldova, Țara Românească, Basarabia, Transilvania,

Banat, Principatele Unite, Regat)

/Legea instrucțiunii, iul.1864.

▣Organizarea învățământului după 1918

Organizarea învățământului după Unire.s-a făcut în etape : primar (1924), secundar

(1928) ,superior (1932), comercial-industrial (1936)

-Învățământul primar.

(p.467--)

/A fost organizat prin **legea din 24 iul.1924 ,modificată parțial în 1934 și 1937.**

Ea a fost urmată de legea din **1925 privind învățământului particular.**

Cuprinde grădinițele/ școlile primare propriu-zise /cursuri pentru adulți/școli și clase speciale

pentru debili și anormali.
/Cuprinde 7 clase (ciclu I și II),copii între 7-16 ani.
Învățământul religios și moral este obligatoriu.

▣ **Învățământul secundar.**

(p.471--)

/ Reprezintă gradul II de învățământ,suprapus celui primar.

În orice categorie,pot fi admiși elevi absolvenți a 4 clase primare(ciclu I)

Cuprinde : învățământ secundar teoretic / învățământ normal / seminariile teologice/înv. industrial/
înv.comercial / învățământ agricol / învățământ militar/ (sunt detaliate organizările)

▣ **Învățământul superior.**

(p.473---)

Instituții de stat autonome,cu personalitate juridică. (Cf.Legii din 1931)

Au dreptul să le urmeze tineri bacalaureați.Eliberează diplome de licență și doctorat.

Studenții plătesc taxe de frecvență și examene.

/Universități :București,Iași,Cluj,Cernăuți,Chișinău.

/Politehnici :București,Timișoara,

/Academie de arhitectură:București

/Academii de arte frumoase:București,Iași,

/Academii de muzică și artă dramatică :București,Iași,Cluj,Cernăuți,

/Institut de ed.fizică:București

/Academii de studii comerciale :București ,Cluj

/Academii agronomice :București,Cluj.

/Școala superioară de război :București.

▣ **Cadrele didactice.**

Cuprind gradele did.respective,reglementate prin legile respective.

▣ **Considerații generale despre rezultatele învățării.**

/bugete,grafice de absolvire

/ populația universitat.după naționalitate,(ex. români /evrei):

218.281 stud.rom (1,5% din copii cu școală primară) 46.181 stud.evrei (7,6% din copii)

Enciclopedia '38

12.)Cezar Petrescu,"Domnia Regelui Carol al II-lea " ,1938

[Enciclopedia României ,Vol.I] (p.952---)

[Enciclopedia României ,Vol,II] (p.945-970)

[Atenție L.D. vezi obligatoriu ,fișier Carol II și Etică , pentru a putea surprinde concepția tradiționalistă,conservatoare,a lui Cezar Petrescu.]

Cezar Petrescu /'38

OPERA CULTURALĂ

▣ **MSR - continuator de tradiție**

M.S.R.a reprezentat 8 ani **elementul de durată, de permanență,pivotul însuși al principiului monarhic.**

"Monarhia este ereditară și tradiționalistă,**firesc este ca Monarhul să-și apropie înainte de toate valorile ereditare și tradiționale ale neamului,să le cruțe,să le salveze,să le ajute în dezvoltare. [...]** pentru a apăra în numele lor un teritoriu național,a perpetua o rasă,a dezvolta un patrimoniu material și moral,a afirma o valoare de cultură în universalitate,a urzi din tradițiile trecutului,firul călăuzitor al viitorului ."(p.947)

▣MSR-rostește,cuvântează, dezvelește,prezidează, inaugurează,

/La 12 aug. '30,rostește o cuvîntare la Univ,de vară de la Vălenii de Munte,răspunzînd cărturarului Iorga.

/La 4 sept.dezvelește monumentul lui Mihail Săulescu,mort în război la hotarul Carpaților.

/La 18 oct.cuvîntează la comemorarea lui Carol Davila.

/La 21 oct.prezidează serbările pentru aniversarea a 10 ani dela înființarea Universității din Cluj.

/La 13 nov.ia cuvîntul la Congresul "Astrei"

/ În 3 luni,6 participări la la manifestații culturale ,cu îndemnuri și legăminte,în vreme ce ceilalți factori politici se întrededorau.

În același timp,MSR inaugura o uzină electrică, prezida o conferință economică agrară, potolea spiritele țărănilor bucovineni năcuți de agitații electorale,

ridica la rang de mareșal 2 generali,

prezida laCastelul Peleş Masa cavalerilor din ordinul "MihaiViteazul".

Toate indicau **o prefață a domniei,cu ritm și și puncte cardinale.** (p.947)

Cezar Petrescu/'38

▣Steaua călăuzitoarea MSR:pămîntul,satul, țăranul

În vreme ce partidele își urmau calea lor abisală,MSR se îndruma după altă stea călăuzitoare :PĂMÎNTUL,SATUL,ȚĂRANUL.

/Structura neamului românesc e țărănească.Pentru mai bine de trei sferturi din populație ,pămîntul a fost și a rămas o problemă de existență și de noblețe.

Țăranul fusese uzurpat dintr-un drept,cum au dovedit istoricii, și l-a cucerit brazdă cu brazdă.

Pentru el ,pămîntul nu este numai proprietate,ci are un sens mistic,ideal,istoric,simbolic.

"În perturbările de psihologie pricinuite de prea pripita și superficiala noastră occidentalizare,în vătămarea de caractere rezultată din artificiala noastră viață politică,

demnitatea s-a refugiat în norodul țărănesc." (p.949)

...Cele dintii linii de cale ferată care au străpuns țara ,legîndu-ne direct cu lumea altor culturi și altor civilizații,au sfărîmat acest echilibru de evoluție armonică.Iar victima cea mai vitregită,a fost satul.

/Politica ,administrația,învățămîntul,legile economice,toate reformele,au fost dominate de "himerica iluzie că o societate se poate reface prin introducerea unor instituții renovatorii și prin legi providențiale [...] Vreme de trei sferturi de veac,cînd s-a întîmplat ca satul să nu fie abandonat,a devenit prada reformatorilor care nu cunoșteau ecuația socială a satului.

Factorii depărtați și profunzi,permanenți,ce determină viața satului românesc,**erau sacrificați prin ignoranță factorilor aparenti, tranzitorii ,superficiali, care se încorporau însă mai ușor unei doctrine,pe cît de ademenitoare,pe atît de inoperante asupra realităților..**

Iar votul universal din Constituția dela 1917,cu **deslănțuirea automată a electoralismului,peste aceste erezii dogmatice,în orice caz bine intenționate și dezinteresate,a instaurat un vid total disimulat de frazeologie.** Acum ,la sate ,se decidea soarta partidelor și a guvernelor." (p.949)

Cezar Petrescu /'38

OPERA de EDUCAȚIE

(P.952-956)

Leibnitz spunea că ,**prin educație ,un popor se poate transforma într-o sută de ani.**

Gustave le Bon adăuga că printr-o educație rău înțeleasă,se poate deforma mentalitatea unui popor în mult mai scurt timp.

" Învățămîntul nostru ,urmînd regimul importului care a dominat tot procesul de prefacere al societății românești în decursul veacului trecut,poartă acest stigmat funest."

Învățămîntul și cultura.

MSR aluat și pe acest teren inițiativa,oblăduind așezăminte active,însuflețindu-le,întocmindu-le programe.La15 august'30 ,spunea la Vălenii de Munte :

<Voi fi un Brîncoveanu al culturii românești ! > "

▣MSR face danii,înființează, inaugurează...

...În 1913 hotărâse danii pentru 3 școli primare de sat :în Dobrogea,în Moldova,în Oltenia.
Era un semn. În 1922,ctitorea "Fundația Culturală Principele Carol ".Era alt semn.
/ La 7iunie 1937,delegații Căminelor Culturale abia au încăput la Arenele Romane.
Preoți,învățători,fruntași plugari,fii ai satelor plecați pe aiurea,toți au răspuns chemării
regale.Biblioteca,lectura,cultul datinilor,șezătorile,muzeele etnografice locale,dragostea față de
tezaurul folkloric ...au fost un capitol al acestor focare de cultură.
(tot Căminele culturale au fost întîiele cooperative sericicole alcătuite de sătence ; tot la ele s-a
învățat în școli speciale ,arta vopsirii naturaleși confecționarea covorelor.)
/ MSR spunea la 7 iunie 1935 : " <

] > "
Cezar Petrescu/

Fundația Culturală Principele Carol

are un vast aparat pentru aplicarea acestei politici culturale, (pe care o preconizase Institutul Social,dar guvernele partidelor politice nu s-au învrednicit ...) :cămine culturale,echipe
studentești,expoziția anuală,foaia săptămînală "Albina " cu mica ei bibliotecă populară.

Fundația pentru Literatură și Arte Regele Carol al II-lea,

A luat ființă mai tîrziu,peu a umple un alt gol.În discursul la "Ziua Cărții "(20 mai
1933,ministr.Instr.publ.D.Gusti),MSR spune că ,pentru el,ziua aceea însemna și începutul
activității unei noi fundații ,pe care se vor bizui toți făuritorii culturii românești.
"

Biblioteca Energia care va pune la îndemîna tineretului și maturilor gloriificarea actelor de
muncă,de energie,și de străduință atît de necesare..
Biblioteca Enciclopedică un mînunchi de cunoștințe absolut necesare.
/După numai un an,(12 mai 1934,guv.PNL),de săptămîna cărții,MSR spunea că s-a hotărît ca
această activitate să treacă dela Ministerul Instrucțiunii, în seama unui organ de cultură pură.
/ Fundația și-a cristalizat un program ,depășind promisiunile începutului:
BibliotecileEnergia /Informativă / Orașelor /Documentară / Enciclopedică.
Colecțiile Scriitori români contemporani / Scriitorilor străini moderni și contemporani / Filozofie
românească / Revista Fundațiilor Regale. /
Aproape 150 de volume, în cîteva sute de mii de exemplare,într-o excelentă execuție grafică, cu
mari sacrificii. (p.953-954)
Cezar Petrescu/'38

Uniunea Fundațiilor Regale,

A contopit apoi toate așezăminte de cultură întemeiate de cei trei regi ai țării,(Carol I
-București,Ferdinand I-Iași,Insttit.de cercet.științifice Carol II -Cluj împreună cu cele 2
ctitorii)care lucrează acum [1938 ?] sub directa cîrmuire a MSR.(p.955)
/La deschiderea cursurilor universitare și academice,la congrese,inaugurări,aniversări,ședințe
academice,la învestirile marilor prelați,la centenare de liceu ,de gazete....pretutindeni Regele
Carol a fost prezent....
Între 12 aug.1930- mart.1936,este de față la **50 de activități culturale,rostind 50 de
discursuri**,în locuri diferite,cu prilejuri diferite,luînd sub ocrotire ramuri și manifestări
deosebite,urmate de fapte deosebite. (p.967)
Cezar Petrescu ,/'38

#Avatarurile constituționalismului nostru

" În toate **avaturile constituționalismului** nostru, se menținuse o singură constantă : **fascinația ideilor și reformelor apusene ,fetișismul formulelor general admise** într-o lume cu evoluții deosebite și determinate de alte condiții

istorice ,etnice,geografice ,economice ,sociale,morale,și tradiționale .

Am adoptat prin parlamentarism,doctrinile,dezideratele și zestrea ideologică a unei revoluții burgheze,cea din 1789,fără să avem propriuzis o burghezie . "

/ " Viața noastră politică a pătimit de această meteahnă inițială.

Iar păcatul originar și-a ramificat zona de acțiune în toate domeniile :în cultură, în civilizație,în economia națională,în administrație,într-o superstructură hibridă,care nu se justifica fondului,conținutului,realităților ce ne vin de mai departe și mai adânc. "

Cezar Petrescu /'38

/"Pe acest plan ,istoria politicii interne ,a culturii și a civilizației noastre,se confundă de un veac încoace.Și e semnificativ că ,odată cu **intrarea României în straiul silnic neajustat pe timp,al acestui constituționalism factice de import,a luat ființă automat și junimismul** , cu tot ce politic și cultural a reprezentat **ca o energică reacție împotriva formelor găunoase,a simulacrului de occidentalizare cu orice preț,cu orice risc.**

Evidența acestui cerc al Junimii ,devenit partid,indiferent de rolul pe care l-a exercitat asupra politicii românești,dovedește că vătămarea evoluției noastre a fost identificată la vreme.[...]

Eram în pas cu vremea ,deși demult,nu mai eram în pas cu noi,cu mersul nostru firesc. "

(p.967)

Cezar Petrescu /'38

#Strălucirea efemeră a partidelor politice

Nici spiritul cel mai negativ ,nu s-ar încumeta să tăgăduiască înfăptuirile acestui regim:

Unirea Principatelor, secularizarea averilor mănăstirești,prima împroprietărire,

independența,regatul,unitatea națională,împroprietărire mare.

Partidele politice au cunoscut astfel o efemeră și alternativă strălucire.

Dedesubt,însă,organismul politic și instituțiile sale,se aflau atrofiate dela origină, fiindcă ideologiile,programele și instituțiile purtau pecetea importului.

Reformele purcedeau nu de la cunoașterea nevoilor și condițiilor,ci erau tot atâtea teoreme, care debilitau sau distrugeau întocmiri vechi,cu rădăcini în trecut,în tradiții,în obiceiuri.(p.968)

Cezar Petrescu / '38

#Amurgul partidelor politice

Prin sașietate ,partidele politice au pregătit o nouă formulă de viață.

Acel amurg,pe care **cărturarul Iorga îl vedea încă din 1930,a încheiat un ciclu de viață în seara zilei de 24 febr.1938.**

Fustel de Coulanges :Dacă s-ar putea închipui un popor întreg îndeletnicindu-se cu politica ; dacă s-ar calcula turburarea pe care o aduce în fiecare viață,ideile false pe care le aduce în orice spirit,sentimentele perverse și pasiunile dușmănoase ;dacă s-ar socoti timpul răpit muncii,discuțiile,risipa de puteri,ruina prietenilor și crearea amicițiilor

false,pîrele,distrugerea loialității ,a încrederii,a siguranței,a politeții,prostul gust în vorbire,în stil ,în artă,desbinarea iremediabilă a societății,bănuiala,indisciplina,enervarea și slăbirea unui popor,înfringerile,dispariția adevăratului patriotism, a adevăratului curaj, greșelile partidelor...dacă se ține seama de toate acestea ,nimeni n-ar mai șovăi să spună

despre această boală,că este cea mai spăimoasă molimă ce se poate abate asupra unui popor,că nici un despotism de pe lumea asta , nu a adus atîta rău.

Noi am trăit această boală.Istoricul Iorga a pus același diagnostic." (p.970)

#Școala românească

[LD: rar mi-a fost dat să citesc cu atîta stupoare și cu atîta desamăgire părerea unui scriitor despre școala românească. Pentru a șterge cu buretele înfăptuirile făcute în epoca modernă, sub regimul parlamentar pluripartidist,sau (poate) încercând să se prezinte ca un neoconservator – era la modă ! –, sau (poate) dorind să demonstreze că totul va reîncepe de la Carol II....Cezar Petrescu răstoarnă căruța cu totul, dar nu apucă să spună ce trebuie pus la loc.

Nu ar fi fost nimic dacă era un gând , o părere ,într-un ziar sau carte ,dar textul a fost ales ca sinteză în Enciclopedie ! Înțeleg acum de ce a trecut CP , după 1944, atât de ușor în tagma susținătorilor regimului comunist]

/Este nevoie de reforma învățământului

(P.952-956)

Leibnitz spunea că ,prin educație ,un popor se poate transforma într-o sută de ani.

Gustave le Bon adăuga că printr-o educație rău înțeleasă ,se poate deforma mentalitatea unui popor în mult mai scurt timp.

/Învățământul de import=stigmat funest

"Învățământul nostru ,urmînd **regimul importului care a dominat tot procesul de prefacere al societății românești în decursul veacului trecut**,poartă **acest stigmat funest.**

(îl invocă pe Petre Carp,care dăduse un strigăt de alarmă :

!)

/Programele analitice =o iremediabilă greșală psihologică

" Programele analitice,sistemul învățământului nostru,începînd cu faimosul curs primar ,gratuit și obligatoriu,sfîrșind cu învățământul universitar,se reazimă pe **o iremediabilă eroare psihologică.**

/Reformele =n-au ținut con de fondul nostru

Reformele au purces de la abstracții ,dela teorii,au construit un sistem care n-a ținut socoteală de realitățile condițiile noastre,de fondul nostru,de un tezaur latent.

/Universitățile= absolvenți inapți de viață

Școlile superioare au fabricat **absolvenți inapți la viață**,candidați la parazitismul birocratic și bugetivor.

Înv.primar ,mai ales cel rural,ne-a încremenit pe aceeași treaptă a analfabetismului.

▣Reformă de adaptare la mediul nostru

/ Este nevoie de o reformă,de adaptare la mediul nostru firesc.

Sub regimul partidelor politice ,o asemenea reformă **nu avea nici un sorț de izbîndă**,deoarece **pe acea bază se făceau recrutările personalului birocratic și bugetivor ,armătură a partidului politic.**

Cezar Petrescu / 38

13.) P.P.Negulescu,"Destinul omenirii" , 1938,'39

***Notă:PPNegulescu în actualitate**

[LD:vreau să măsoar (să simt) impactul unei asemenea cărții asupra contemporanilor, lucru foarte greu de relizat .Spicuesc câteva semnalări de presă privind receptarea lui în epocă

Vezi obligatoriu și la **fișierul Lucrări generale** , vol I]

"**Universul**", an 56, nr 1 , 1 ian.'39 :

PPNegulescu, profesor de **Enciclopedia filozofiei** la Facultatea de litere și filozofie a Universității București ,i-a apărut **primul volum** din monumentală "**Destinul omenirii** ",la **Fundațiile regale.**

Volumul se ocupă de **aspecte psihologice și etice** ale crizei contemporane :criza democrației , fazele capitalismului (binefaceri și greșeli); analiza bolșevismului ;totalitarismul fascist și naționalismul –socialist german.

"**Semnalul**" , an II, nr 310, 6 febr.'39 (anchetă jurnalistică) :

[LD:pentru "**conservarea existenței**" unei țări ca România –pare a gândi PPNegulescu –rețeta

ideală ar fi ca ,**la sfârșitul luptei ,să se găsească de partea forțelor învingătoare** ,chiar dacă pe parcursul conflictului sunt și momente compromițătoare(ex. pacea de la Bufta, în 1918) În conflictul ce se prefigura ,**el era de părere că țările democratice vor învinge** , deci sfârșitul conflictului ar fi trebuit să găsească România alături de ele.

Și ca un făcut , până la acest deznodământ final,România s-a aflat alături de Axă.

Numai că de data asta ,**României nu i s-a mai iertat colaborarea cu Germania** și a fost tratată ca **un stat învins**, cu tot "23 augustul său"!

Ce învățătură se poate trage din aceste precedente ?]

Retras din viața politică ,dedicat exclusiv activității științifice –i-a apărut , recent , primul volum din "**Destinul omenirii**" - PPNegulescu , excluzând ideea de fatalitate în evoluția istorică , considera că situația internațională în curs ar fi cerut "**o atitudine unitară din partea popoarelor ce voiesc să lupte nu ca să-și întindă dominația , ci ca să-și conserve existența**"

Punând la originea nelineștilor internaționale tendințele de expansiune și dominație ale unor puteri ,apelând la calculul probabilităților , el conchidea că , **în eventualitatea unui război , victoria finală va înclina în favoarea statelor democratice**

"De acest calcul final –preciza el – depinde orientarea tuturor , căci e mai bine să te găsești alături de eventualii învingători , decât de învinși"

Chiar dacă , și în ciuda unor vicisitudini de moment (cum a fost Munchenul) ,după victoria finală "**toate situațiile vremelnice se vor revizu**"

(Exemplifică cu Pacea de la București care a fost ștersă prin victoria finală a aliaților în primul război mondial .)

[L.D.Obligatoriu .Contribuția sintezei lui P.P.Negulescu ,la filozofia istoriei,la gindirea politica democratică,la teoriile contemporane privind:democrația/ dictatura/ parlamentarismul/ libertatea presei / rasa/ progresul /etica politică,/ razboiul / stiința/cultura / educația / drepturile cetățenești este majoră și cariera cărții ar fi fost alta dacă nu venea războiul și apoi dictatura comunistă . După '48 , el a înfundat pușcăria [---completează de la Ionițoiu -----] iar cartea lui a stat sub interdicție în bibliotecile românești aproape 40 de ani]

Vezi și la fișierele Democrație Naționalism Etică Socialism Parlamentarism Școala Polit.Ext.

P.P.Negulescu/

Vol.II ,1939 -Rasa/ Spre un nou Ev mediu? /Evul Mediu /

Progresul/ Progresul noțiunii de progres /Criza civiliz./

Pesimism/Optimism/Declinul Occid./Rezultate negative?/Criza morală/

▣P.II,Cap.X. O criză a civilizației ?

Unii gânditori contemporani privesc viitorul în linii mai mari și pe un plan mai înalt.

Ei se întreabă ce va deveni Europa ,și odată cu ea, civilizația modernă ,al cărui protagonist a fost și este Europa.

▣ "La crise de l'Europe",1935

▣ "Regards sur le monde actuel",1931

Cap.VI. Renașterea pesimismului

▣ Capit.VII.Obstacolul constanței intelectuale

▣ Cap.VIII, Opoziția neotomistă

▣ Cap.IX Declinul Occidentului?

▣ Capit.X, Ultimele atacuri teoretice

▣ "La defense de l'Occident",1927

▣ "La trahison des clerics ",1927 ; "La fin de l'éternel",1928.

▣ Cap.XI, Rezultate negative?

▣ Cap.II,Conformism social și moralitate

▣ Cap.IV Evoluția formelor războiului și semnificația ei etică .

▣ Cap.V Încercări de a suprima războiul

Cap.X .Celelalte libertăți democratice ▣ Libertatea presei.

PPNegulescu / '38 /André Siegfried

André Siegfried "La crise de l'Europe",1935

/Abia dela Renaștere Europa s-a impus.<

a atras după sine dominația rasei albe

unul din evenimentele esențiale ale istoriei omenestii

>

Siegfred// [Parafrazare :]

În sec.XIX puterea Europei s-a manifestat în toată întinderea ei. Nașterea tehnicii întemeiată pe cărbuni, pe mașinile cu vapori, pe metalurgia fierului, a conferit Europei un monopol necontestat. Ea a întreprins punerea în valoare a lumii. Spiritul ei era măreț și tulbure.

Știința devenea factor de putere. Punând în valoare bogățiile naturale ale lumii, popoarele europene au înlesnit înaintarea în civilizație a celorlalte continente, pregătindu-le să se ridice contralor. Pretutindeni bogățiile naturale erau puse în valoare de europeni.

Anglia, Franța, Germania, Belgia, Elveția și alte câteva țări central-europene dețineau capitalurile. Aveau administrații, inginerii, Tehnicienii... Autoritatea europeană era completă
P.P.Negulescu / [Paul Valéry](#)

Paul Valéry "Regards sur le monde actuel", 1931

[Parafrazare:] Europa a întemeiat știința. Știința a transformat viața și a multiplicat puterea celor care o posedau.<

>

P.P.Negulescu /

Paul Valery are dreptate numai pe jumătate. Nu a fost o "trădare" deci o "crimă" că lumea civilizată europeană a răspândit lumina științei și puterea tehnicii pe continentele rămase îndărăt. Ea ar fi fost mai de condamnat dacă, stăpînită de un egoism monstruos, ar fi păstrat numai pentru ea bunurile spirituale pe care le descoperise.

Vina ei este că nu a răspândit această știință cu dezinteresare ,cu prudență ,cu măsură.

Vina ei este că a făcut-o cu acea "lăcomie și gânduri ascunse".

Fără acea deplorabilă politică, lumea europeană ar fi putut să-și păstreze ,neatinse ,superioritatea intelectuală și prestigiul moral ,pe care întreaga omenire ar fi binecuvîntat-o.

Ea ar putea să se salveze dacă măcar acum, în ceasul al 11-lea, ar renunța la egoismul nesănătos care, pe calea unei concurențe neleale, a adus-o unde se găsește, în pragul unei decadențe, dacă nu al unui dezastru. Dar o asemenea reculegere, ar presupune ca popoarele să renunțe la animozitățile și ambițiile ce le ridică unele contra altora, presupun modificarea mentalității oamenilor. "Oricît ar părea de penibil, pentru mîndria unora sau altora, acest drum la Canossa; oricît ar fi de anevoios ,din punct de vedere psihologic, acest riviriment intelectual și moral [...] trebuie să fie nu numai adînc dar și sincer. [...]"

P.P.Negulescu/ '38 /

▣Cap.VI. Renașterea pesimismului .

(P.384- 402)

(Evoluția ideii de progres.)

Schopenhauer , Nietzsche.

În "Lumea ca voință și reprezentare" Schopenhauer consideră (ca predecesorii săi) **că viața omenirii nu este bună, mai mult ,că este condamnată să rămînă veșnic rea, deci este exclusă ideea de progres.** (explică conceptele de : voință, dorință, plăcere, din sistem)

Nietzsche. Inițial adept convins al lui Schopenhauer ("voința" ca substrat al întregii existențe cosmice, anorganice și organice; voința manifestată la oameni și animale prin instincte; satisfacerea instinctelor prin luptă; voința de putere a omului explicată prin ele; decăderea omului din această stare naturală, eroică... transformată în calcul perfid, umilința prefăcută, lașitatea, șiretenia...)

/După N, oamenii reflexivi, adică mai șireți, au căutat să justifice această schimbare de atitudine. Au făcut din înjosirea lor o înălțare, din decadența lor o superioritate, din slăbiciunea lor o virtute. Au început să opună inteligența voinței, să preamărească rațiunea disprețuind instinctele. Istoriceste, filozoful care a legitimat această decadență este Socrate, care a pus răul pe seama ignoranței, și binele pe seama științei. Urmașii lui sunt Platon, Aristotel, stoicii. Creștinismul a întărit această decadență, cu motive religioase, mai puternice decât cele filozofice, dezvoltând tradiția iudaică (ce constituia o răsturnare totală a valorilor adevărate ale vieții omenești, ca manifestare a Voinței. Asta pentru că poporul evreu avusese o istorie întunecată, fusese veșnic pradă altora, deșezădăcinat și ținut în robie.)

Din Vechiul testament, aceste norme au trecut în Noul testament.

/După N., creștinismul a fost adoptat la început de sclavi, deci are o morală "de sclavi". De aceea, popoarele creștine s-au îndepărtat de starea naturală a omenirii primitive, s-au artificializat, au decăzut. Machiavelli considera și el creștinismul păgubitor, pentru că cere energie și stăruință numai în suferința umilită, nu și înfăptuirea vitejească. Schopenhauer nu a făcut decât să reediteze, în haine filozofice, morală creștină: "Nirvana" lui era tot așa de negativă ca fericirea din lumea de apoi, a creștinilor.

/Părăsind pe Schopenhauer, Nietzsche a căutat alt sprijin ideologic: pe Darwin ("selecția naturală"). De unde creștinismul propovăduia iubirea față de cei

lăbi, mici, nevoiași, compătimirea, mila, cruțarea, ajutorarea, ca să poată să -și continue viața mizerabilă, aceasta dezonoară omenirea, împiedicând progresul, fiind contrară legilor naturii.

/N., considera că, în loc, trebuia pusă o morală nouă, a stăpînilor, (în opoziție cu cea a sclavilor). Binele, văzut în puterea celor superiori, față de cei inferiori. Idealul moral nu mai este omul altruist, plin de compătimire, de iubire, ci omul egoist, care poate să -și exprime egoismul cu succes, învingînd, cu puterea lui superioară, pe toți cei inferiori, pentru împiedicarea decadenței.

/Cugetarea lui N. a exercitat o influență reală, pe alocurea considerabilă, în ultimele decenii ale sec. XIX. La începutul sec. XX, alte concepții au aruncat-o în umbră.

P.P. Negulescu / '38 Rémy de Gourmont

▣ **Capit. VII. Obstacolul constanței intelectuale**

(p. 403-417)

Rémy de Gourmont, "Promenades philosophiques", 1903.

Autor (critic literar, pasionat de succesele științelor) aproape uitat, cu a sa lege de "constanță intelectuală", care consideră inteligența omului ca fiind aceeași, pe parcursul istoriei. El nu neagă categoric realitatea progresului omenirii, dar disociază ideea inteligenței în două

/facultatea intelectuală propriu zisă (constantă)

\conținutul ei de noțiuni (variabilă)

Puterea de înțelegere a oamenilor rămîne aceeași, deoarece fiziologia omului nu s-a schimbat, dar numărul de cunoștințe este diferit. Nu numai inteligența, dar nici sensibilitatea, voința, viața sufletească, nu s-au schimbat deloc. (de asta Gourmont nu vorbește) Progresul constă în înmulțirea și perfecționarea mijloacelor care fac viața omului mai ușoară.

P.P. Negulescu / '38 Jacques Maritain

▣ **Cap. VIII, Opoziția neotomistă**

(p. 418-424)

Jacques Maritain, "Theonas", 1921

Reprezentant al acestui nou curent, scolastic modern, (pornind de la concepția lui Aristotel asupra materiei, trecută prin prisma teologică a lui Toma din Aquino) a opus ideii de progres continuu al

evoluționiștilor, concepția schimbării pentru schimbare, a goanei după noutate, nu pentru perfecțiune. / Schimbările ce se produc în jurul nostru sunt numai ale materiei. (explică)
În lumea materială nu există nu poate exista progres. Cum spiritul își desfășoară activitatea în și prin materie, nici el nu evoluează către mai bine...

< N-avem decât să privim oamenii : le e de ajuns să aibă un lucru, pentru ca să dorească altul. Adevărul îi obosește; Când ajung să-l dobândească, ei preferă să-l părăsească, pentru a căuta altceva, ceva nou. [...] este apetitul materiei care li se suie la inimă, este gustul pulberii lor dintru început, care le vine în gură. [...] legea lucrurilor omenești, adică în cele mai multe cazuri, este legea alterării a generației și a corupției, nu legea progresului. > / Progresul poate totuși să se manifeste, în mod excepțional, când rațiunea lucrează singură, liberată de tirania simțurilor. Așa se întâmplă în știință și tehnică, unde se poate produce un progres.

/ O singură instituție, Biserica (cea catolică), ca instituție divină, este animată de o "formă atotputernică", Dumnezeu însuși, care nu este dominat de materie. De aceea, biserica nu va cunoaște niciodată decadența. Ea va crește și se va împlini pînă la vremea împlinirii lui Christos. P.P. Negulescu / 38

Concepția lui Maritain, a avut ecou deosebit în cercurile catolice. Asupra lumii culte, influența a fost slabă. Oamenii culti cînd studiază materia nu se mai adresează filozofiei, ci științei, fizicii și chimiei...
P.P. Negulescu /

Cap. IX Declinul Occidentului?

(p.425-442)

Oswald Spengler, "Der Untergang des Abendlandes", 1920, 22

În timpurile moderne, de cînd a luat avînt, progresul omenirii a fost opera aproape exclusivă, a popoarelor înaintate din apusul Europei.

Atacurile contra ideii de progres au continuat.

Oswald Spengler ("Der Untergang des Abendlandes", unii au tradus "Apusul occidentului", alții "Declinul occidentului" alții "Peirea occidentului" 1920, 1922. Influențat de Heraclit și Bergson) / Principiul care stăpînește natura este cauzalitatea. Cunoașterea cauzalității este rațională. Natura este obiectul științei.

/ (Principiul care stăpînește viața este destinul. Cunoașterea destinului, a vieții, este intuitivă. Destinul este strict individual, și nu poate fi decît intuit, cu partea afectivă a sufletului nostru. Fiind strict individual, exclude cu desăvîrșire continuitatea.

A fost o gravă greșală (Hegel, Nietzsche) că s-a aplicat istoriei principiul cauzalității. În istorie nu există continuitate cauzală. Viața, ca devenire, este obiectul istoriei. Numai în istorie se poate produce, dacă se produce, progresul omenirii.

A fost o gravă greșală (Hegel, Nietzsche) că s-a aplicat istoriei principiul cauzalității. În istorie nu există continuitate cauzală. Nu există decît o sumă de forme de viață, care se succed unele după altele, dar nu derivă unele din altele.

/ Din aceste forme de viață, cele mai însemnate, pentru că domină și determină pe toate celelalte, sunt culturile. Ele sunt "fenomene originare" ale istoriei, fiindcă numai ele dau înțeles istoriei. Culturile sunt organisme (ca plantele, ca animalele, ca oamenii.)

Se nasc, cresc, ajung la maximă dezvoltare, apoi descresc, decad și mor.

/ Ca orice "fenomen originar", orice cultură este la început un "fapt biologic".

Find "fapt biologic", orice cultură urmează regula esențială a vieții, închisă într-un ciclu determinat, care îi alcătuiește "destinul".

Ea se naște, ajunge la maturitate, decade și moare.

/ În general, culturile au un ciclu de viață de cca 1000 de ani. Cam atît au durat culturile mari (egipteană, babiloniană, indiană, mexicană, Greco-romană.) Alte culturi au pierit înainte de a-și fi îndeplinit ciclul de viață (hitită, persană, peruviană) / Cînd moare o cultură, ea nu lasă "moștenitori", tot ce i-a aparținut, moare odată cu ea. (argumente, citate, exemple, din culturile trecute)

Spengler /

/ **Autorul german a ajuns la concluzia că cultura europeană trebuie să urmeze ,și ea , legea universală a tot ce există,și că este sortită peirii inevitabile,căzînd cu repeziciune pe panta unei iremediabile decadente.**

/Începuturile aceste culturi el le pune pe la anul 1000.

Durata ei nu va putea depăși anul 2000,sau doar puțin.

/Transformarea acestei culturi în civilizație a început în ultimii ani ai sec.XVIII.Cultura occidentală nu mai este a unui singur popor,ci a mai multora:italieni,spanioli, francezi,germani,englezi.Dar temele culturii occidentale sun aceleași la toate popoarele,cu variații ,mai mult sau mai puțin mari;ele sunt succesive ,pentru că înfloririle culturale n-au fost simultane (ca "fuga" ,în muzică),dar și coincidante armonizate (ca "contrapunctul" în muzică),dînd unitate în varietate.

/Religia s-a conformat și ea cu modul cum și-au reprezentat spațiul popoarele respective.Pe cînd spațiul corporal și finit al vechilor greci corespundea politeismului și puterilor mărginite ale zeilor,monoteismul și atotputernicia unui Dumnezeu (creator și guvernator al întregului univers),corespundea spațiului infinit și unic.

[PPN consideră destul de neclară explicația spengleriană privind filiera "arabă" a mozaismului ,din care a evoluat creștinismul].

Spengler/

/Știința , în cultura occidentală,corespunde și ea reprezentării spațiului.Algebra a luat locul aritmeticii (simplu instrument practic),în care literele reprezintă mărimi abstracte,nu cantități concrete;geometria a devenit analitică;calculul infinitezimal ,care operează cu posibilitățile infinitului mare și mic;

/Muzica ,a devenit artă de căpetenie ,exprimînd spațiul incorporeal și infinit (la greci ea era mono-tonă și mono-tematică)

/Ș.A.M.D.,o întregă morfologie a culturii occidentale,care se deosebește radical de diferite alte culturi,care explică de ce ele nu se continuă una pe alta,ci rămîn închise și nu lasă moșteniri.

P.P.Negulescu/'38

Slăbiciunea de căpetenie a atitudinii spengleriene radical negative față de ideea de progres continuu, este contradictorie ,contrazisă de numeroase date istorice .

/Cultura medievală ,de sub influența dominantă a creștinismului,și-a constituit dogmele cu ajutorul filozofiei grecești (limba înv.medieval a fost l.latină, a antichității clasice ; primele manuale au fost cele dela sfîrșitul antichității ,Marcian Capella,Boetiu,Cassiodor)

/Această influență s-a accentuat în Renaștere.Limbii latine,formă de exprimare a tuturor manifestărilor culturale, i s-a adăugat studierea l.grece,putîndu-se aprofunda operele științifice,literare și filozofice ale antichității.Astfel s-a putut reînnoa firul întrerupt de năvălirile barbarilor...dîndu-se naștere culturii occidentale.

P.P:Negulescu/'38

/Ideile lui Spengler,viu discutate,au interesat pe toți oamenii culți, dar au convins pe f.puțini. Ideile lui au "prins",mai degrabă,la masa de oameni semicultă.(exemplul din chiar literatura germană unde sociologul Paul Barth, întreprinde o critică severă, considerînd-o mai mult retorică ; sociologul francez Lucien Febvre ,care sublinia uitarea ce s-a așternut f.curînd asupra cărții, apoi insinuarea în starea de spirit a germanilor, ,odată cu apariția și venirea la putere a național-socialismului,a ideii de renaștere și înălțare a Germaniei)

Cu ultima carte (1933),Spengler "s-a stricat " definitiv cu naț.-soc.,murind în 1936,uitat de toată lumea. Cartea sa a rămas de o mare valoare literară,care a făcut-o să se prezinte ca o "epopee ideologică învăluită în cel mai întunecat fatalism",dar nu a putut înmormînta ideea progresului.

P.P.Negulescu/'38 / Nicolas Berdiaeff

▣ **Capit.X, Ultimele atacuri teoretice**

(p.443-456)

Nicolas Berdiaeff ("Un nouveau moyen-âge"

în l. rusă,în 1926,în Germ.;Paris,1927;Emigrant rus,stabilit în Germania).

/Ca și Spengler, pe care îl urmează în unele privințe, Berdiaeff susține că cultura lumii moderne este în agonie, și că ne îndreptăm spre un nou ev- mediu.

Berdiaeff/

/În evul-mediu structura omenirii și desfășurarea vieții, stăteau pe o bază transcendentă de o incomparabilă superioritate. Orice acțiune omenească -individuală sau colectivă - făcea parte dintr-o ordine cosmică de origine divină.

/ Aceste comandamente le comunica ,fiecărei generații , Biserica ,atotputernică pe acea vreme. În schimbul acestei teocrații ,contestate și detestate de timpurile moderne, omenirea avea lumina limpede a înțelegerii de sine. Dogmele creștine îi arătau cum a luat naștere lumea și în ce scop există, cum trebuie să trăiască întrînsă, și ce viitor o așteaptă, cînd o părăsesc.

Berdiaeff /

/Renașterea a început să rupă ,una cîte una, legăturile omenirii cu divinitatea, fără să-și dea seama că <omul, fără Dumnezeu, nu este om.> Veacul XIII -XIV, cînd scolastica a pus rațiunea în serviciul dogmelor revelate, înțelegerea lumii și naturii omenești a făcut progrese mari ,alcătuiind o adevărată renaștere creștină. Descoperirea sistemelor de gîndire ale antichității clasice a fost utilă, a fost pusă în serviciul credinței, omenirea ridicîndu-se sufletește.

/ Umaniștii renașterii, admiratorii fără margini și fără rezerve ai clasicismului antic, gălăgioși în sec. XV, s-au înstrăinat din ce în ce mai mult de credințele religioase, voind să "libereze" omul de "tirania" bisericii. Urmările acestei porniri trufașe, către libertate și independență, au fost păgubitoare. Știința și filosofia ,cu raționalismul exclusivist ; democrația ,care și-a luat sarcina să-l elibereze, au dus omul la mizerie ,cum bine au arătat socialiștii. Nietzsche a proclamat omul o ființă milă, mărunță,

meschină, netrebnică, care urmează să fie "curățat " de pe fața pămîntului, de "supraomul" viitorului. Marx și Lenin văd în om un simplu individ ,instrument ,în colectivitate.

/Etapetele acestei decadente neconținute a omenirii ,au fost pe rînd:

sec. XIV - Renașterea; sec. XV-XVI -Reforma, Iluminismul;

sec. XVIII- revoluția franceză (cu suprimarea creștinismului și proclamarea cultului rațiunii);

sec. XIX -pozitivismul, socialismul, anarhismul;

sec. XX -ororile războiului mondial și revoluția bolșevică (care a interzis orice cult).

Berdiaeff /

/Doar știința a făcut excepție acestui tablou întunecat. Dar prin dezvoltarea monstruoasă a tehnicii, a mașinismului industrial, care au ucis "cultura", transformînd-o în "civilizație"... a ajuns în agonie ce precede sfîrșitul apropiat.

Nu trebuie să ne mai lăsăm amăgiți de iluzia progresului.

Subiectiv, suferințele tuturor oamenilor de azi... Obiectiv, decadență în toate domeniile: știință, filozofie, artă, se coboară dela cultură la civilizație, prin scăderea puterii creatoare, complicarea și rafinarea inutilă și respingătoare, îndreptîndu-se către rigiditatea cadaverică a sfîrșitului inevitabil.

P.P. Negulescu /'38

Cum va fi acest nou ev-mediu ,Berdiaeff nu ne spune. (argumentează)

El urmează a fi o perioadă "nocturnă", bogată în intuiții, care va duce pe om la adevăr, bine și frumos.

Ceeace se numește "progres", va înceta odată cu sfîrșitul epocii moderne.

Cu mai multă claritate el propovăduiește o pronunțată tendință către misticism. (la fel ca francezul René Guénon ,care denumesc această perioadă ca "Kâli-Yuga"-vîrstă a întunericii.)

P.P. Negulescu /'38 / Henri Massis

«Spre un misticism oriental?

Keyserling a sărit în ajutorul lui Spengler, proclamînd cu îndrăzneală absurditatea intelectualismului occidental, și propovăduind ,cu entuziasm necesitatea întoarcerii la misticismul oriental, sub forme mai rafinate decît cel asiatic,

Henri Massis , "La defense de l'Occident", 1927)

recunoscînd că cultura occidentală trece printr-o criză, nu împărtășea ideea lui Spengler ,dar ,mai

ales ,a lui Keyserling,considerînd că întoarcerea la misticism ar provoca o inevitabilă degradare și amorfizare a ei.

/Dacă cultura occidentală a ajuns să fie superioară celei orientale, acest lucru se datorește că a urmat căile rațiunii,cum a spus părintele raționalismului modern,Descartes.Misticismul asiatic ,mult superior celui african,a găsit admiratori-propovăduitori de talia lui Keyserling,(din aceeași categorie este și Berdiaeff,cu misticismul său slav),ceea ce este un pericol pentru cultura occidentală .De aceea occidentul european este dator să se întoarcă cu hotărîre la raționalismul clasic greco -roman,să facă catolicismului o situație mai bună (zdruncinată de raționalismul excesiv și imprudent din sec,XVIII/XIX).

P.P.Negulescu /38 /

Julien Benda,"La trahison des clerics ",1927 ; "La fin de l'éternel",1928.

[LD: în română"Trădarea cărturarilor" ???,]

Și el recunoaște criza culturii europene,dar o pune pe seama interesului tot mai accentuat pentru concret și practic,pe particular și util. Contemporanii par a fi pierdut interesul pentru problemele teoretice, sensul universului, gustul pentru spiritual.

/Consecințele sunt:

-pragmatismul în filozofie

-relativismul -etnic,geografic,istoric,social - în morală.

-bunul plac ,individual sau de coterie -în estetică.

/ Cauza principală a acestei întristătoare mentalități europene,este "politica",care a monopolizat interesul oamenilor...Vina acestei decăderi o poartă,mai ales, intelectualii, care s-au lăsat furajați de politică,comițînd un act de "trădare".

P.P.Negulescu/'38

▣ **Cap.XI, Rezultate negative?**

(p.457-478)

Cei examinați pînă aici,sunt cugetători contemporani care tîgăduesc realitatea progresului omenirii,pe considerații teoretice.Sunt și din cei cu o atitudine anormală,din motive practice. Ei nu mai sunt teoreticieni puri,sunt oameni de acțiune, tind să realizeze reforme sociale.

Lassalle ,marele agitator german, la jum.veac.XIX, opunea statului democrat constituțional, statul socialist . Karl Marx.

Georges Sorel ("Les illusions de progres ",1908),întemeiat pe teoria marxistă că ideile oamenilor depind de condițiile economice,pe principiile materialismului dialectic, susținea că ideea progresului este o "doctrină burghră",cu care își susținea dominația de clasă.Teoria lui nu a atras nici pe socialiști, care susțineau evoluția pe viitor ...pînă la "fericirea" tuturor...(precursorul Thomas Morus, cu a sa "Utopia" 1516;

preocupările hedoniste ale lui Cabet,"Voyage en Icarie",1842)

P.P.Negulescu/ Vol.III , (Partea IV,V)

▣ **Cap.II,Conformism social și moralitate**

(p.50-61)

Robert Maltus ,"Încercare asupra principiilor populației",1798,

(economist englez).Valoarea teoretică a operei lui Malthus este că nu propovăduia suprimarea copiilor (avort sau infanticid) ci recomanda doar abținere și prudență

.Limitarea nașterilor este o preocupare des întîlnită la popoarele civilizate

.(Mijloacele anti-concepționale).

▣ **Cap.IV Evoluția formelor războiului și semnificația ei etică .**

(p.75-103)

N.B.:Volumul a fost terminat înainte de începerea R 2 m, dar a fost tipărit după începerea lui...(notă subsol).

Vezi fișier Etică, Naționalism, Polit.externă.

▪Cap.V Încercări de a suprima războiul

(p.105-125)

Thomas Morus, ("De optimo rei publicae statu deque nova insula Utopia", 1516,) celebru roman social, speculînd libertățile ficțiunii, sub forma unei călătorii pe o insulă ce nu există nicăieri [Utopia= fără loc pe pămînt], detestau și deplorau războiul ca pe ceva bestial...

Saint -Pierre ("Projet de paix perpetuelle", 1713,) inspirat ,se pare, din planurile lui Henric al IV -lea, de a înființa o Confederație de state în Europa...Proiectul avea ca punct de căpetenie ,obligația statelor de a-și reglementa diferendele fără uz de arme, recurgînd la mijlocirea celorlalți aliați. Kant ("Metafizica moravurilor")

PPNegulescu /

Vol.III , (Partea IV,V)

Cap.X .Celelalte libertăți democratice.

(p.220-235)

-Libertatea presei.

Considerată ca ceva sfînt ,de care nimeni nu trebuie să se atingă,cu nici un preț,cu nici un motiv.

/ La Congresul internațional pentru combaterea literaturii imorale, (Laussane, 1893), s-a cerut să se pună stavilă valului amenințător de literatură pornografică și al romanelor polițiste, care au o influență dăunătoare asupra cititorilor.

S-a cerut ca ziarele cotidiene să nu mai publice cronici amănunțite asupra crimelor și delictelor, ci doar revistelor de drept, pentru specialiști, judecători și avocați.

S-a recunoscut ,astfel, de reprezentanții principalelor state civilizate,

că libertatea presei poate avea și urmări vătămătoare, excitînd anumite porniri instinctive.

/ În iunie 1894, președ. Franței ,Carnot, a fost asasinat de un anarhist.

Atunci s-a adoptat o primă lege (iul.'94) care a restrîns libertatea nelimitată a presei, deoarece, înlesnind propaganda principiilor anarhismului, făcînd apologia atentatelor comise de anarhiști, contribuia la întinderea acestei psihoze sociale periculoase.

O dovedesc și tratatele de medicină legală și psihiatrie.

Legrand du Saulle " ,1864), acest precursor al profilaxiei sociale, a denunțat primejdia "sugestiilor criminale" pe care o constituie presa:

< Această primejdie este publicitatea acordată de toate ziarele acelor istorii lugubre, acelor tragice dări de seamă, pe care le înregistrează

cu o deplorabilă grabă rubrica "faptelor diverse". >

Protestînd contra acestui abuz, la care ducea libertatea presei...

Maudsley (" , psiholog englez), sublinia cu tărie

rolul însemnat pe care îl joacă presa în răspîndirea criminalității.

Exemplu crimei devine contagios. Criminalii înșiși au recunoscut că s-au inspirat din presă...

André Lorulot (" 1923). remarcă faptul că, pe vremea lui Saulle, presa nu junsese la uriașa dezvoltare de azi.

Revistele ilustrate, cinematografele, romanele polițiste.... (Vezi fișier Etică)

Vol.II-Rasa/Criza civiliz./Pesimism/Optimism/Declinul Occid./Criza morală

Luigi Sturzo, (ex.lider al Partidului Popular Italian - confesional) în lucrarea sa , "**Politique et morale**", considera că **la baza fascismului stătea teoria violenței**, iar **concepția statului totalitar** se baza mai mult pe **teamă**.

/Monopolul învățămîntului=grija de căpetenie a statului național

Dar dacă "impunerea exterioară" se poate face prin violență, "impunerea interioară" se face printr-un **învățămînt de stat riguros monopolizat**.

Monopolul învățămîntului a fost , de un veac încoace, **grija de căpetenie a unui stat național**.

Napoleon a fost cel dintîi care a organizat , de la Universitate la școala primară , **învățămîntul pentru Stat**.

/Libertatea cugetării

Dar s-a încercat , totuși,întotdeauna,**să se concilieze monopolul învățămîntului cu libertatea cugetării**,chiar și în materie politică,spre a nu împiedica progresul ideilor.

/Statul totalitar = nici o voce opusă,nici o disidență

<Statul totalitar

Nici o idee opusă,nici o voce disidentă

supunere intelectuală și morală completă

Comunismul,fascismul,național-socialismul sunt și trebuie să fie religii. >"

(p.14)

Cf. PPNegulescu / '38

13.a) M.Manoilescu,"Rostul și destinul burgheziei românești",[1937, în rom. 1941]

[Atenție L.D. Vezi sumar și context la fișier Neoliberalism.

Pentru citate sau argumentări polemice,mergi la volum.Aici câteva sugestii.]

Manoilescu/'37

▣ Stere și Gherea

Problema depășirii și suprapunerii fazelor istorice clasice ale occidentului,s-a pus la noi sub diverse forme.Polemica dusă de Stere ("Viața Românească")și Gherea ("Viitorul social") ,sub titlul "

avea ca esență controversa dacă România va urma o fază clasică capitalistă

și completă(cum susținea Gherea după Biblia lui Marx),

sau va evolua din faza agrară,direct la socialism,fără a trece prin capitalism,

(așa cum susținea Stere după Biblia lui Nicolas On,recte Danielson).

Cei doi polemisti erau de acord cu ajungerea inevitabilă la socialism.

Diferența era de itinerar.(p.75)

"Stere și Gherea realizau perfect acel tip de intelectual , despre care cu mulți ani înainte Eminescu spunea cu dispreț:<

"Ceeace impresionează în această polemică este lipsa desăvîrșită de originalitate a celor doi preopinenți.În aplauzele admirative ale cască-gurilor intelectuali de pe vremea lor,Gherea și Stere își aruncau unul altuia un maldăr de citații din Marx și Nicolas On și bazau toată "doctrina lor" numai pe inspirația pur livrească ,a doi ovrei inteligenți [...]care nu văzuseră vreodată România [...]"

De aceea ni se pare curios că se mai găsesc și azi apologeți ai lui Stere,considerat un mare gînditor în domeniul teoriei politice și ,mai ales, în domeniul științei (Trăian Herseni,"Sociologia românească").Mult mai justă este judecata lui Zeletin,care-l consideră ca un simplu împrumut de la poporanistii ruși . Cît privește pe Gherea , el rămîne valoros prin"Neoioabăgia" ,pentru că a dat o apreciere destul de exactă fenomenelor agrare românești,subliniind (ca și Eminescu!) nivelul scăzut al productivității muncii țărănești.(p.75-76)

Manoilescu /'37

▣ Originalitatea lui Zeletin

stă în chipul în care a dezvoltat ideea contrastului dintre cultura românească și evoluția noastră burgheză,și în năzuința lui de a găsi un acord necesar între dezvoltarea de fapt a României și convingerile intelectualității,sau ,de a împăca pe burghezi cu pseudo-burghezii. Acesta este un mare merit, nu atât științific,

cît pentru problematica sufletească a intelectualității românești.(p.81)

Manoilescu./'37

▣ Funcțiile burgheziei.

Funcțiile politice.

C.) Educația politică a națiunii. (p.201-209)

1)Linia doctrinară

/ Nimic nu este mai penibil și mai umilitor pentru inteligența românească decât manifestările de doctrină ale partidelor politice.Într-o țară cu o pătură superioară inteligentă și cultă,a stăruit și stăruie încă o mare ignoranță în materie doctrinară socială și politică.La intelectualii români nu există pasiunea doctrinară,,ci numai aceea a cotidianului politic.Preocuparea politică burgheză este redusă la ...cînd vine și cînd pleacă guvernul...ca gîndire socială,burghezia este mai mult decît inferioară.

Manoilescu/'37

/Singurii intelectuali cu doctrină socială serioasă,au fost socialiștii.

/Gîndirea nesocialistă, neburgheză,este reprezentată la noi de două mari personalități:Eminescu și Aurel Popovici amîndoi punctînd ca două stele mari linia naționalistă.

/Stere,poporanismul,un rol disproporționat în viața intelectuală.

/Semănătorismul,lorga,o mare bogăție de note romantice...

/Cei mai slabi au fost liberalii.

Manoilescu/'37

/"Nu este de mirat acest lucru,dacă ne gîndim că dela Eminescu și pînă la Octavian Goga ,toate marile personalități ale culturii noastre au fost situate înafara și împotriva partidului liberal." Aceasta era realitatea. Aparența,"comedia", era o luptă de idei între conservatori și liberali,care pretindeau că stau pe poziții doctrinare diferite și luptă pentru principii.(Trimite la junimistul Xenopol)În realitate, ceeace a caracterizat așa-zisa luptă de idei, era "superficialitatea lor de gîndire și imposibilitatea de a ancora formulele lor politice în social." Aveau o gîndire strict juridică și retorică/Înclinarea românului spre "jurism",derivă din preferința lui pentru tot ce este superficial și estetic, caracteristic unei lumi de finețe și subtilități intelectuale.

(ex.,argumente)Intelectualitatea românească s-a priceput la a tăia cu foarfecele unei inteligențe fine...filele de hîrtie ale legilor.

(fișier Sistem de partide)

Manoilescu/'37

/Față de atîta sărăcie de idei a vechilor partide,era normal ca țărănismul să fi adus o notă nouă și interesantă.

/Atîta energie și atîta zbucluc s-au cheltuit vreme de trei generații în arena luptelor politice,atîtea talente strălucite,la tribuna parlamentului și la cîrma statului,într-o țară cu atîția oameni inteligenți și culți într-un pustiu în care ici și colo au răsărit oaze,personalități izolate.

Manoilescu /'37

▣ 3) Linia instituțiilor.Valoarea educativă a instituțiilor (p.212-213)

/Reacționarii noștri au imputat totdeauna burgheziei că au importat instituțiile occidentului, din spirit revoluționar și novator.C.A.Rosetti spunea că societatea românească trebuia să se construiască "de sus în jos",nu de "jos în sus".Oricît de departe am fi de ideile și timpul lui Rosetti,trebuie să recunoaștem acest adevăr.

/A susține că revoluția n-a avut decît caracter ideologic cum face Lovinescu - este o exagerare.Meritul lui Lovinescu este acela de a crede în instituții și în valoarea lor educativă. : "Ceeace este instrucția pentru individ,este regimul politic pentru societate." Cine crede în elite,crede și în instituții,care sunt "o anticipare optimistă asupra dezvoltării colectivității."

/Instituțiile își însușesc rezultatele ,cînd sunt conduse de personalități puternice.

Manoilescu / '37

Episcop Nic.Colan -Ministr. Ed.Națională ; ad.int. Culte ;Dumitru V Ţoni -Subsecr.
Armand Călinescu -ad.int. Educație Națională ;
Petre Andrei Ministr.Educ.Naționale (înlocuește pe Armd.Călinescu)
Eug.Titeanu , Subsecr. Presă și Informații (din 14 iul.'38)

14.)Procesul CZCodreanu,mart.-apr'38

C.Z.Codreanu, _____ Antologie Sfințescu., Procesul CZCodreanu
/ Campaniile de presă anti-legionare / Scrisoarea către Iorga /
/ Campaniile din (Iorga) , (Șeicaru) , (Titeanu)
Codreanu / ? mart.sau apr. .38

▣ Scrisoarea către Nicolae Iorga

(p.109-111)

[LD : **Atenție ! cuvintele ce au declanșat procesul!**]

"Niciodată,nici un cuvînt de rău pentru profesorul Iorga.Totdeauna cu respect și cu bunăcuviință.
De cîțva timp plouă cu articole de otravă peste noi: _____ (adică restaurantele
noastre) _____

"Ei bine ,nu mai pot. Din marginile puterilor mele omenești,eu care te-am respectat îți strig:

Ești un incorect,ești un necinstit sufletește."

Datoria elementară a unui om corect este să se informeze și la omul pe care îl judecă,nu numai
la **agenții mincinoșii Domnului Armand Călinescu** (care lansaseră ieri pe piață **că 16 echipe ,sub
conducerea lui Alexandru Cantacuzino vor să-l omoare pe Dsa**).

Eu nu mă pot bate cu Dta.N-am nici geniul,nici vîrsta ,nici condeiul ,nici situația dtale.N-am
nimic.Dta ai totul.

**Dar din adîncul unui suflet lovit și nedreptățit îți strig și îți voi striga din adîncul gropii,ești un
necinstit sufletește ,care ți-ai bătut joc pe nedrept de sufletele noastre nevinovate."**

"Voi care ne acuzați de violență,după ce ați întrebuițat contra noastră cele mai mari
violente,împingîndu-ne la disperare și păcat,voi căroră ,dacă cineva v-ar fi dat numai o palmă ,
ați fi reacționat la fel ca mine,**voi necinștii sufletește**,vă vom dovedi acum ,**că nu vom reacționa
în nici un fel la toate porcăriile voastre."**

" Nu să ne închideți comerțul nostru,să ne înăbușiți avântul, ci să ne bateți la tălpi,să ne trimiteți
în Insula Șerpilor,să ne ucideți cu pietre,să ne spînzurați cu picioarele în sus și să ni le bateți în
cuie,să ne supuneți la cele mai mari umilinți.

Nu veți întîmpina nici Dvs,Dle Profesor Iorga[...] nu numai nici o violență,ci nici măcar o opunere
.Dar de acum și până voi închide ochii,Domnule Iorga,și după aceea,te voi privi așa cum meriți.

Corneliu Z.Codreanu "

▣Arestarea, procesul , închisorile

Codreanu /

▣ Însemnări de la Jilava.▣ Interogatoriu.▣ Prepararea procesului de " trădare"
▣ Note de la proces ▣ Martorii ▣Apărarea

"Nu știu dacă a existat vreodată ,în viața publică a României ,un om care să fi fost **atăcat cu atîta
înverșunare,patimă și rea credință de întreaga presă și de toate cluburile iudeo politicianiste,așa
cum am fost eu ,de la arestarea mea ,în tot timpul instrucției,în scopul de a pregăti
condamnarea ,în fața opiniei publice."** "Buna Vestire " și ""Cuvântul " au fost lovite din primul
ceas;

Nae Ionescu este și el în lagăr;

S-au dus atacuri pline de mișelie : _____ ,respectiv .Șeicaru,Iorga
și Titeanu.(160-162)

Patriarhul Miron Cristea,a condamnat în cuvinte grele Mișcarea legionară; Biserica ortodoxă,fățîș
ostilă tinerimii române;

C.Z.Codreanu / 23 mai '38

▣ Autoapărarea la proces

a). Fondurile bănești .

<[...]

[REDACTED]

etc.etc.>)

Argumentează,exemplifică ,aduce dovezi care să infirme aceste calomii.

▣ Intelectuali în apărarea lui CZCodreanu

/Mircea Eliade

"Revoluția socială, așa cum e prezentată în acuizare , nu poate avea nici un sens, pentru o mișcare care ,după ce izbutise să obțină 70 de locuri în Cameră, avea perspectiva de a le dubla în ultimele alegeri la care lua parte. N-avea nevoie de violențe. Conducerea îi venea pe căi normale.

[...] **Biruința , revoluția legionară, nu se realizează prin viol ci prin perfecționarea interioară a omului.**" (Citat din art. lui Mircea Eliade (" (p.315-316)

/Alex. Hodoș

(șef al Cenzurii , în gov. Goga, '37-'38) :

a îngăduit publicarea instrucțiunilor preliminare pentru înființarea corpului "Moța și Marin" ; regretatul Goga i-a spus , cu o zi înaintea căderii guvernului,

[6 febr. '38] că în discuția ce o avusese cu Codreanu,

acesta îi declarase că este dispus să se retragă din campania electorală

/Prof. Sextil Pușcariu :

<Nu sunt membru în mișcare . Am cunoscut-o de mult și cu multă simpatie m-am apropiat de ea. N-am făcut niciodată politică. M-a apropiat sufletul cald al acestui tineret , care era necesar acestei țări.

Cei mai buni elevi ai mei erau legionari.

Mi-a plăcut cartea " Este un scriitor de talent.

M-a apropiat de el religiozitatea lui adâncă, iubirea de țară și devoatamentul lui pentru Tron

. L-am căutat să-l văd și l-am văzut. Am rămas cu aceeași impresie. [...] Am văzut în această mișcare ceva îndreptat împotriva abuzului, nu împotriva Statului .> (p.348-349)

/Traian Herseni :

a făcut parte din mișcare, din 1936 ; a cotizat și a adunat bani și de la prieteni; în alegerile din '37, au renunțat la vin, prăjituri și cinema, pentru a-i da Legiunii; au tiparit manifeste electorale, broșuri. El a scos 2 broșuri : "Mișcarea legionară și Țărănimea " și "Mișcarea legionară și Muncitorimea " . (p.350)

////////////////////

Cosmovici /:

▣ Poezia și cântecul legionar

"Am cerut să fie aduși ca martori , cei cu domiciliul forțat la Ciuc. Ni i-ați respins. Dar pe unul din ei nu puteți să-l împiedicați să depună. **Acesta este poetul Radu Gyr.** "

(Citește poezia lui , publicată în " din 21 febr. '38) , în care explică de ce mormintele măsoară eroismul legionar (p. 398) :

Cosmovici /:

...S-a făcut târziu.Veți spune "da" sau "nu" ,un cuvânt pentru o viață întreagă.

Dar să știți că ,dacă veți condamna,veți închide odată cu Corneliu Zelea Codreanu , sufletul unei generații întregi." (p.399)

Procesul lui Codreanu / 23-25 mai'38

15.) Constantin Papanace Fără Căpitan.Conducerea în a doua prigoană ,

[Mss. Buchenwald , februarie 1943 ; Lămurire , Salo, dec. 1983 , 135 pag.]

Biblioteca Verde, nr 24, Editura "Armatolii" , Cetatea Eternă , 1984

[Document integral, fișier G de F XI](#)

C.Papanace / febr,'43,retro 'mart.'38

▣ Lovitura de Stat a lui Carol

"[...] Era clar că lovitura de stat pentru modificarea constituției oferea platforma legală pentru începerea unei prigoane de totală exterminare a Mișcării Legionare .

Ușurința cu care s-a realizat coaliția tuturor oamenilor politici , angajarea Bisericii , prin Patriarhul Miron Cristea, precum și împingerea Regelui Carol direct pe scenă , arăta că **forțele oculte naționale și internaționale , pregăteau lovitura decisivă.** [...]

Știri contradictorii se încrucișau în toate direcțiile ."Curentul" publica un lung reportaj despre Insula Șerpilor , cu fotografii și aluzii intimidante. Directorul **Pamfil Șeicaru** , devenise un **seismograf al evenimentelor politice**, cu același rol pe care îl avusese Blumenfeld .

"De la el și de la **ieșirile năbădăioase ale lui Nicolae Iorga**,puteai descifra mai bine tendințele dictaturii regale. "

Conflictul cu Iorga ...

" De pe această înălțime morală , atacă pe cel mai turbat dintre ei, pe Nicolae Iorga.

În scrisoarea trimisă acestuia ,cu privire la felul cum a fost închis comerțul legionar,îi smulge întreaga mască a naționalismului fanfaron și , la insinuările sale de complot ,îi răspunde că nu va reacționa, chiar dacă va fi să-l bată în cuie cu capul în jos ,dar , de acolo, și chiar din mormânt , îl va privi așa cum merită pe acest incorect sufletește .

"Când am citit aceste rânduri, cele mai sfâșietoare care le-a scris el vreodată ,am înțeles că zarurile au fost aruncate .O bătălie istorică s-a angajat pe două planuri esențial deosebite . Pe planul material, erau tari politicienii.Pe plan moral, era invincibil Căpitanul .[-----]

..."Prietenii " Legionii anihilați

" Trebuia găsit cineva care să-l prezinte Regelui și eventual să facă sugestii în sensul necesității destinderii și a avantajelor ce rezultă pentru el prin apropierea și captarea ce o poate face

tineretului .Asemenea oameni erau greu de găsit .

Mai toți, în aceste momente grele , stăteau retrași față de Mișcarea Legionară .

" Nici simpatizanții legionari cu suprafață de la care Căpitanul , când i-a apropiat de Mișcare , aștepta servicii pentru împrejurările grele , când legionarii nu au posibilități de acțiune , n-au putut fi utilizați .

"Unii, ca Nae Ionescu , s-au apropiat atât de mult prin atitudinea lor frumoasă de Mișcarea Legionară , încât au fost internați și puși în aceeași categorie cu legionarii .

Ei nu și-au mai putut da aportul .

" **Alții , de pildă Mihail Manoilescu** , pentru a evita inerente riscuri , și pentru a atenua legăturile din trecut cu Mișcarea, **au evitat orice contact cu ea.** Poate chiar de multe ori au criticat atitudinea Căpitanului care " nu l-a ascultat " , pentru a se acoperi mai bine.

Concursul lui Mihail Manoilescu putea fi de mare folos, pentru lămurirea cercurilor străine și în special al celor italiene , cu care era în strânse legături , spre a obține influența lor

în favoarea Căpitanului .În scopul de a vedea ce putem aștepta de la el în acest moment greu ,am trimis pe Viorel Trifa să ia contact cu el și să ne aducă un răspuns.

Rezultatul a fost aceeași rezervă la care ne așteptam.

C.Papanace / febr,'43,retro ' iun.'38

▣Comandament subversiv legionar.

[LD : CZCodreanu i-a însărcinat pe Radu Mironovici și, după arestarea acestuia,pe Ion Belgea ,cu misiunea de a organiza un _____ care să conducă Mișcarea .
Preiau caracterizările făcute de Papanace unor legionari care , după arestarea și condamnarea lui CZC , au preluat conducerea mișcării .]

* I.Belgea-Clubul "Axa"

I.Belgea era dintre primii legionari (1930) ai Căpitanului la București, care participa la **Clubul Axa, un fel de Cerc de studii, condus de CZC și I.Moța.**Avea o cultură serioasă, logică strânsă și sobrietate .Era unul din " _____ " ale mișcării .

Căpitanul spunea despre el : _____ .Impresiona prin modestie ,

și deși ar fi avut posibilități, nu scria. În acțiune, reflecta mult, avea simțul măsurii .

Poate de aceea l-a ales Căpitanul.

*Iordache Nicoară –"Dimândarea"

-Iordache Nicoară , capta prin bunătate și candoare ; sufletul pur, publicase o serie de articole la lui Fotti ; era adorat de toți legionarii , având o putere de atracție irezistibilă ; toți îi spuneau " bădia " ; pentru momentele prin care trecea mișcarea, prezența lui era reconfortantă . Pentru mânuirea banilor, nu era potrivit , putând fi păcălit .

*Nicolae Pătrașcu –contribuție la tipărirea "Pentru Legionari"

-Nicolae Pătrașcu - și pe el l-a cunoscut prima oară cu acel prilej .Contribuise la **tipărirea cărții " Pentru legionari" , la Sibiu .** Venise întâmplător , ca însoțitor al lui Horia Sima . Era îndurerat-revoltat de prinderea Căpitanului , învinuind anturajul bucureștean al Căpitanului care nu l-a informat exact .

C.Papanace / febr,'43,retro ' aug..'38

*Mircea Eliade :închis cu Belgea

Trebuia să plece la Brașov, să se întâlnească cu **Alecu Cantacuzino** și cu Vasile Cristescu ,pentru a pregăti cu Cosmovici **apariția broșurii "Procesul Căpitanului "** , pe care o inițiaseră **Belgea. Dar a căzut și el în mâna poliției !** Un denunț anonim, arăta poliției că se pregătește un complot macedonean contra Regelui , cu ocazia înmormântării Reginei Maria.

Duli Sterie era prezentat ca element de legătură a acestui complot și era foarte supravegheat .Întâmplător, Papanace a mers să doarmă acasă la Duli Sterie.

Poliția a intrat în casă , i-a arestat , l-a dus la sediul poliției, unde li s-a luat interogatorii verbale.**A doua zi a aflat că într-o cameră apropiată era reținut Belgea.**

A profitat de un moment când s-a dus la closet și s-a abătut pe acolo.

Stătea într-o cameră împreună cu Mircea Eliade, cu care atunci a făcut cunoștință ,
C.Papanace , prietenii Legiunii /1938

---

16) Eugen Titeanu, Congreșele presei, 24 sept. și 31 oct. '38

(subsecretar de stat , Presă și propagandă) ,

A) Consfătuire cu directorii (sau red.șefi) de ziare bucureștene , 24 sept.'38

B) Congresul presei de provincie , Sibiu, 31 oct.'38

(AIC, fond Ministerul Propagandei Naționale (MPN), dosar 381 , presa internă , f. 29
fond 28 / Studii și documente , f- 1-85) (Timpul , an II, nr. 502, 25 sept.'38)

[LD : La București apăreau 49 de gazete: 30 cotidiene ; 17 săptămânale ;
2 trisăptămânale ; 287 reviste , buletine specializate]

A) Consfătuire cu directorii (sau red.șefi) de ziare bucureștene , 24 sept.'38

Reprezentant	Ziarul	Director (sau propr.)
Cezar Petrescu	România	Cezar Petrescu
Mircea Grigorescu	Timpul, Argus	Grig. Gafencu
Romulus Dianu	Curentul	Pamf. Șeicaru
Romulus Seișanu	Universul	Stel. Popescu
Al.G. Săndulescu	Viitorul	Nic. Maxim
N. Georgescu	Neamul Românesc	Nic. Iorga
Sebastian Șerbescu	Semnalul	Ion Totu , Cl. Orășanu
Zah. Stancu	Lumea Românească	
Ștefan Florescu	Informația	
Virgil Kerciu și I. Anestin	Ordinea	
Plutarco Cotaru	Prezentul	
V. Damaschin	Capitala	
I. Vulpescu	Seara	
Alfred Hefter	Le Moment	
Emil Stăncescu	Porunca Vremii	

B.) Congresul presei de provincie , Sibiu, 31 oct. '38

Participă demnitari și presa minoritară .

Eugen Titeanu a rostit un discurs în care a subliniat lealitatea presei minoritare, care-și îndeplinește datoria în cadrul granițelor , spre mulțumirea oficialităților .

Aceasta este o dovadă că minoritățile se simt bine în România Mare .

Și aceasta pentru că România a arătat o mare bunăvoință și toleranță .

România are rol de " creditor" nu de în cheștiunea minorităților .

deoarece românii de peste graniță nu se bucură de același tratament .

Manifestația a fost o reușită acțiune antirevizionistă .

Eug. Titeanu / consf. Presă , sept. și oct. '38

17.) Presă existentă în primul an al dictaturii regale , 1938

Diverse informații despre presă și ziariști

(AIC , fond MPN, dosar 367 / presa internă / , p. 1 -82)

[LD : Dosarul cuprinde **manșeta -decupată a ziarelor** de provincie care apăreau prin
martie '38 –cca 82 - cuprinzând anul, data, locul . Este foarte bun pentru enumerare ,
directori de ziare, problematica enunțată , difuzare geografică etc etc ...

Eu am selectat doar câteva , pentru exemplificare]

▣ **Tabel cu ziare**

Ziarul	Director	Localitatea	Observ.
---------------	-----------------	--------------------	----------------

?	Cernăuți (fondat de Stel.Popescu Cernăuți
Mircea Bârsan	Iași
Zaharia Boilă	Cluj
Aurel Buteanu	Cluj
?	Cluj
I.Inculeț	Chișinău
N.Rotaru	Chișinău
I.Boga	Chișinău
C.Miu -Lerca ,	Timișoara (fondat de Sever Bocu)
Iancu Conciatu	Timișoara
?	Brașov (fondat de G Barițiu, 1838)
G.I.Gologanu	Brașov
Tr.Mesaros	Făgăraș
Roman Robu	Miercurea -Ciuc
?	Arad
?	Satu Mare
Virgil Molin	Craiova
Ion Neicu	Constanța
ICSava	Brăila
Const. Zilișteanu	Galați
?	T.Severin
Eugen Cialâc	Călărași
Alex.DelaCerna	Stăneștii de Cerna - R.Vâlcea

18.)Presă –titluri-directori –colaboratori , 1938 / 1939 /40

[LD:nu la toate zierele datele sunt scrupulos exacte Nu pretind că le-am consultat pe toate Mi-ar fi trebuit 3 vieți de cercetător.Am găsit însă,în arhive, la divese dosare ,țaieturi, extrase, pe diverse probleme.

CCGiurescu spunea că numai în București apăreau **49 de gazete** ,din care **30 cotidiene**, **17 săptămânale**, **2 trisăptămânale** .Și mai era 287 reviste, buletine specializate etc etc.]

"România "

Cotidian guvernamental (iun.38-'40) Dir.Cezar Petrescu
J.Paleologu,(sit.internaț),N.Roșu, Victor Eftimiu, Virgil Ghorghiu,...

" La Roumanie "

Condusă de **Cezar Petrescu** ,apare în mart.'39 , cu aceeași semnatori ai ziarului în l.română :
J-Paleologu (sit,. Internațională) ,N.Roșu,Victor Eftimiu, Virgil Gheorghiu,DISuchianu ș.a.

" România literară "

- apare începând cu 2 apr.'39 .Dir.Cezar Petrescu
În primul număr semnează , printre alții : Cezar Petrescu , Victor Ion Popa, Virgil Gheorghiu,
N.Carandino ,Martha Bibescu , I.Minulescu ,Ionel Teodoreanu ,Tudor Șoimaru ,Eugen Jebeleanu
.Apoi , devin colaboratori permanenți :Mircea Eliade ,Eugen Jebeleanu Dimitrie Stelaru Alex
Philippidi (cu traduceri din Baudelaire ,Rilke ș.a.)

"Semnalul"

Ziar independent de opinie și informație
Dir.N.Totu , CAOrășanu .
Din 12 sept.'38, dir.Sebastian Șerbescu .

"Timpul"

Fondator **Grigore Gafencu** (1937-1940)
Prim –redactor , Mircea Grigorescu

"Argus"

Grig.Gafencu

"Curentul" ,

Pamfil Șeicaru ,Romulus Dianu

"Cuvântul"

Nae Ionescu

" Muncă și voie bună "

(An I, nr 1,martie? 1939) , revistă culturală bilunară ,editată de Ministerul Muncii .

Director : **Mihail Sadoveanu** Redactor : **Octav Livezeanu**

Programul revistei este prezentat de M.D.Ralea (ministrul Muncii): Colaboratori :O .Livezeanu ,
M.Sadoveanu .

" Azi "

Săptămânal politic , social , literar (1939-1940) Director **Zaharia Stancu** .

Colaboratori permanenți :Teodorescu -Branșiște ,Octav Livezeanu ,Victor Eftimiu,Victor Iliu,Geo
Gogza, Eug.Relgis,Ion Călugăru .

Din când în când, semnează :Mihnea Gheorghiu,Gh. Dinu ,Silvian Iosifescu ,Alex.Telex ș.a.

Porunca Vremii ,

an VII .Ziar gogo-cuzist , pro-german , **dir.Ilie Rădulescu**,redactor principal **-I.P.Prundeni**

/ În sept '38 ,**părăsește ziarul Nichifor Crainic**, ceea ce este resimțit ca o lovitură .

Prundeni scria : " Ziarul nostru e ascuns și puținii care-l mai caută ,se pitesc de teama unor
detectivi închipuiți .**Am fost o gazetă antisemită . Suntem o gazetă antisemită [.....]**

Izolată în lașul său de totdeauna, ca o amintire de cremene a unei idei ,ACCuza este în fiecare
ceas o muștrare [-----]

Golul acesta care se naște în jurul nostru , nu ne sperie,dar ne oferă țintă ironiilor și atacurilor "

/ La 8 oct .'38 , același Prundeni scria : " De o jumătate de an , **singuri și aproape părăsiți
de zecile de mii de adeziuni** care se îngrămădeau altădată , în jurul baricadei noastre de
luptă , ne chinuim să ținem sus flacăra aceasta de intransigență a Poruncii .

Nu mai avem, nu numai sprijinul miilor noastre de abonați și al întreprinderilor românești ,
dar nici zecile de mii de cititori cari sorbeau îndârjirea noastră de luptă .

A intrat parcă toată lumea în pământ și într-o măsură atât de penibilă ,încât nu știm dacă
această acțiunea , lipsită de orice rezonanță în sufletul românilor ,mai are vreun sens "

/ 25 dec.'38 . Sub titlul " ziarul semnala "

în lupta anti-iudaică , Porunca rămânând **singurul ziar de luptă**

românească .Ziarul publica pozele colaboratorilor :**Vasile Militaru** (poet) , P.Tipărescu ,
N.Crevedia (poet) , Gh.Ciocan , Pan M.Vizirescu (gândirist) , IPPrundeni , Ion Muchie,
N.Dumitrescu (secretar red.) , Mihăilescu Toscani , Șt.Angelescu , Adrian Dumitrescu ,
N.Popescu , ICAtanasiu , și, bine înțeles dr.Ilie Rădulescu

("Porunca Vremii " an VII , nr 1245 , 25 dec.'38)

/ În nov.1939, intră în redacție **Istrate Micescu**

" Libertatea "

Rev. bilunară , economică,socială și culturală.(1932- 1940).

Director **IPGigurtu** ;prim -redactor : **George Strat**

Semnaseră în ea :Gigurtu,George Strat ,Șt.Antim,VABeldiman,Șerban Cioculescu ,Dimitrie
Drăghicescu ,I.Lupaș,H.Sanielevici ,Tudor Vianu .

"Îndreptarea"

Partidul Poporului

"Țara Noastră "

Ziar cotidian , oficios al Partidului Național Agrar (1932-1935) ; apoi al P.Național Creștin (1935-1938),apoi săptămânal (1938-1940) Directori succesivi: Eug.Goga ,Alx.Hodoș, IVSoricu.

" Dreptatea "

Oficiosul PNȚ.1927-1940 A fost condus succesiv de :Virgil Madgearu(din 1927)George Ștefănescu(din 1928)Petre Ciorănescu(din 1930) , C.Gongopol (din 1932) ,
M.Ralea(1934 –1940)

"Viitorul "

Ziarul PNL. săptămânal ,1907-1940 .A fost condus succesiv de Vintilă Brătianu, IGDuca, Al.Mavrodi. Între 1938-1940-dir Nicolae Maxim.

"Mișcarea"

PNL-Gh.Brătianu , în dizidență.

"Lumea Nouă"

(Cf. Lumea Nouă ,an XXXI, nr 12,20 martie ;respectiv nr.13, 27 martie '38)

Lotar Rădăceanu , redactor (în sens de director) până pe 20 martie .

Din 27 martie ,**C.Titel -Petrescu** alias dr.

etc etc ,care , se pare ,scria ziarul în întregime, singur.

Din 2 apr.'39 , **director - C.Titel -Petrescu** , ca ziar "muncitoresc" ,proprietate a "**Asociației ziaristilor din presa muncitorească** " Apare în format nou , și cu redacția lărgită :Ștefan Voitech(fostul PS-unitarist) Lotar Rădăceanu,I.Pas, N.Deleanu.

"Buna Vestire "

București .Ziar legionar . febr.'37-1938."

Director :**Dragoș Protopopescu și Toma Vlădescu.**

"Gândirea"

1921-1926 – dir.**Cezar Petrescu** .Din 1926-1940 , **Nichifor Crainic**

"Porunca Vremii "

1931-1940.Inițial, ziar cuzist;apoi gogo-cuzist .

dr-Ilie Rădulescu, I.P.Prundeni ,Vasile Militaru, P.Tipărescu , N.Crevedia,Gh.Cocan,Pan M.Vizirescu ("gândirist")Ion Muche, N.Dumitrescu .

Din nov.'39 ,revine la ea Istrate Micescu

/"Rânduiala" , "Axa"

Nu mai apar

"Parlamentul Românesc "

Revistă.(1929-1940)Dir.I.Russu -Abrudeanu

"Realitatea ilustrată"

Tudor Teodorescu –Braniște

Agenția RADOR (" Orient Radio")

(BCS, fd.St.G, pch.XXV-Ermil Pangrati], ds.5

RADOR a fost fondată la 10 iul 1920 S-a procedat la înființarea ei sub forma unei "

cu un capital de 1 milion lei, și a fost organizată după standardele internaționale. A perfectat acorduri cu principalele Agenții telegrafice internaționale :Havas (Franța) ,Reuter (Anglia) , Associated Press (SUA) , Stefani (Italia) ,Wolf (Germania) , Korr Burreau (Austria și Ungaria) , Fabra (Spania) ,Havas-Reuter (Turcia) ,Ag Bulgara (Bulgaria),AlTelegrafica (Grecia) etc etc.În 1938-39 , dir.Rador era **Th.Solacolu**
Rador își propusese :

1.)Să înlesnească presei din țară , organizațiilor politice, oamenilor politici , autorităților și instituțiilor economice, financiare, industriale, comerciale,prin buletin, telefon , telegraf , curieri cunoașterea exactă și rapidă a tuturor evenimentelor de actualitate , comunicându-le imediat și urgent .

2.)Buletinul Agenției (de câteva ori pe zi) va oferi abonaților știri originale, extrase, traduceri din presa internațională și internă , mai ales din țările aliate și cele vecine (Rusia, Polonia, Ungaria, Cehoslovacia , Iugoslavia, Bulgaria, Grecia, Turcia etc etc)

3)Străinătatea- de obicei atât de greșit și tendențios , confuz și tardiv informată despre evenimentele din România - va fi informată prin Agenție .

4) Agenția **nu se va pune în serviciul nici unei tendințe politice , personală sau de partid,** îngrijindu-se de interesul general național .

5) **Conducerea Agenției** - în credință unui Consiliu de administrație , personalități oneste , ziaști competenți, cunoscători ai fenomenelor difuzate .

Informații despre presă / 1938 /1939

19.a)M.Ralea,ora Muncă și Voie Bună (la radio)25 sept.'38

("Timpul" , An II, nr 502,25 sept.'38)

Ralea inaugura la radio ora, urmând să lămurească săptămânal scopul organizației și problemele legate de departamentul pe care-l conducea

19.b)Universitatea muncitorească , București, 6 nov.'38

Instituții de interes muncitoresc ,1938 / 39

_____ , București , 6 nov.'38

("Muncă și voie bună " , an I , nr 1, mart.'39)

-Misiune, profesori, programe

Inițiativa :Mihai Ralea Conducere : **Tudor Vianu**

Universitatea avea 4 săli : Căminul de ucenici (Obor) ,Liceul CFR " Aurel Vlaicu " , Cantina muncitorească (Cheiul Dâmboviței) ,Sala Căminului "Principesa Maria "(Str.Povernei)

Profesori : Gr.Mladenatz , Emanoil Bucuța ,PPDulfu, Lotar Rădăceanu ,Șerban Cioculescu , G.Viădescu -Răcoasa, Vict.Papacostea .

Tematică : Istoria muncii, Civilizația românească ,Economie socială , Legislație muncitorească , Istorie Socială etc etc

---

20.) Decret -lege : Frontul Renașterii Naționale , 15 dec.'38

(AIC, fond Casa Regală, Carol II, dosar 34, f. 32 ;

"

ș.a. 17- 19 dec.'38)

17 dec.'38.Primul nucleu FRN

La 17 dec.'38,s-a constituit primul nucleu al FRN ,sub președinția lui **C.Rădulescu -Motru** Reunea **personalități din toate fostele partide politice , din toate provinciile,** din diverse categorii socio-profesionale .

a fondatorilor unicului partid admis, este greu de surprins dacă se are în vedere apartenența lor la vechile partide , într-o formulă caracterizantă .

N.Iorga cu Gh.Ionescu –Sisești V.Vâlcovici ;georgistul **CCGiurăscu** ;național-țărăniștii **Petre Andrei, M.Ralea Dimitrie Gusti**;gogo-cușiștii **AlexHodoș ,Ion Petrovici ,Gr.Periețeanu** ;Lucian

Blaga Iuliu Hațieganu , ș.a. ș.a

Pe lângă fondatori , s-au anunțat în prima zi de înscriere **peste 5.000 de cereri** .
Ziarele publicau lungi liste , reproduceau textele aderării , furnizau informații .
Acțiunea a durat și în lunile următoare

▣Dec.'38 Adeziuni la FRN

Au aderat din prima zi :

/Național-liberali de marcă : I.Inculeț , Al.Lapedatu , I.Nistor ;

/ Membrii grupării și tinerii din : Aurel Benteoiu,H.Aznavorian ,
Eug.Titeanu ;

/Liderul **dizidenței liberal -democratice** : Jean Th.Florescu ;

/Toată gruparea georgistă , în frunte cu CCGiurăscu ;

/Național-țărăniștii :Ernest Ene, Demostene Botez (a demisionat din redacția " Dreptății")

/ Iorghiștii :D.Pompeiu

/ Numeroși scriitori și oameni de cultură : Mihail Sadoveanu, PPNegulescu , Traian Brăileanu ,
Caius Brediceanu ,Gr.Antipa ; George Oprescu , Ion Marin Sadoveanu

Regulamentul FRN , 3 ianuarie ' 39

▣ian.'39.Noii adeziuni la FRN ,

(AIC, fond Președinția Consiliului de Miniștri, dosar 80 ; presa)

Expozeul lui Gașencu, cuvântările de Anul Nou , opiniile din presă ,publicarea Regulamentului
FRN (3 ian.'39) având enunțat ca principal deziderat întărirea și apărarea țării, a fost
urmată de noi adeziuni șla FRN .

/ **Membrii marcantți ai Societății Scriitorilor** români , în frunte cu președ. **N.Condiescu** :

Camil Petrescu ,Liviu Rebreanu, Tudor Vianu Vasile Voiculescu ,Ion Pillat ,Ionel Teodoreanu ,
Dan Botta, Mihail Sorbu ,Mircea Eliade * ,Vladimir Streinu ,Petre Dulfu, Neagu Rădulescu ,
Șerban Cioculescu , M.Drumeș , N.Crevedia ș.aș.a

/ **De la Seviciul Social** (Dimitrie Gusti) și **de la Fundații** (dir. AlRosetti) : HHStahl, Emanoil
Bucuța, Alex.Galopenția, V.I.Popa, Traian Herseni ș.a.

/ **De la Filarmonică** : numeroși muzicieni , în frunte cu George Georgescu ;

/ **De la teatru "Cărăbuș"** , actorii , în frunte cu C .Tănase ...

*Notă Mircea Eliade:rev."Zalmoxis"

(Arh.ISISP, fond XV , dosar nr.451 , f. 249)

[LD:Un mic fragment din acest episod l-am dat în cartea mea, apărută în 1985 .Am făcut și un
mic art. pentru o revistă literară , dar nu mi-a fost acceptat

În vara anului 1939, pe strada Palade , la nr 43, funcționa redacția în care s-a zămislit

"Zalmoxis" , revistă românească de studii folclorice și istorico-religioase

Într-o scrisoare adresată lui Armand Călinescu , Mircea Eliade va mulțumi pentru cei 50.000 lei
subvenție (primiți prin Al.Rosetti), pentru tipărirea primului număr

"Domnule președinte de Consiliu, 4 iulie 1939

DI prof. Al Rosetti mi-a încredințat astăzi suma de 50.000 lei subvenție pentru acoperirea
cheltuelilor de tipărire a primului volum din Zalmoxis .Veți putea aprecia, dle Președinte,
importanța acestei arhive de studii folclorice și istorico –religioase pentru bunul renume al științei
românești peste hotare .În al doilea volum, care intră acum sub tipar, vor apare câteva studii
asupra zeului Zalmoxis și cultului cerului la străbunii noștri .Revista aceasta a fost excelent
primită în cercurile științifice străine, ea fiind , deocamdată, impusă la toate universitățile din
America, Suedia și Germania.**Sunt bucuros a vă aduce toate acestea la cunoștință ,le
vorbind îndestul asupra adevăratelor mele preocupări** .

Odată cu mulțumirile mele , vă rog să primiți, Domnule Președinte , asigurarea distinsei mele
considerațiuni , Mircea Eliade "

21.)Todor Avram, Transilvanismul maghiarilor , mss, 1938

(BCS, Mss 17.665 , f. 15- 17)

[LD : Semnez această problemă , dar în ea nu mă bag . Nu am cunoștințele și argumentele necesare , și, mai ales , nu cunosc l. maghiară. Din păcate nu am semnele diacritice pentru l. maghiară]

/Confluente literare român-maghiare

/ Avram P. Todor, bibliotecar al Academiei , s-a ocupat cu predilecție de literatura maghiară ardeleană . El a colaborat la Societatea și revista " **Preocupări literare**" (București) , condusă de prof. Petru Haneș, care găzduia în chip sistematic conferințe și studii despre literatura maghiară , urmărind colaborarea și schimburile culturale dintre cele două popoare . În această revistă , prof. Avram P. Todor, a publicat multe din articolele sale :

Avram Barcsay

Tot el, în aceeași revistă în 1931, , a tradus articolele lui I. Jozsa ,

/Revista _____ a publicat și ea câteva studii despre literatura maghiară și relațiile literare româno-maghiare.

/ Dr. Elie Dăianu a publicat teza de doctorat a lui Miron Cristea , scrisă în l. maghiară , " _____ (1895) .

În același an , Avram P. Todor publicase studiul

Unii oameni politici maghiari, precum senatorul Elemer Gyarfás, ar fi dorit ca scriitorii maghiari să fie politicieni , nu numai gazetari . Aceasta a declanșat proteste energice din partea unor scriitori , precum . **Reményk Sandor sau Jenő Szentimrei** .

Criticul Kacsó Sándor a demonstrat cu date și fapte istorice netemeinicia susținerii că la baza _____ ar fi stat " uniunea națiunilor din Transilvania " ,

pactul de toleranță religioasă . , care , în fapt , au existat numai pe hârtie , fiind plin de contradicții. _____ afirma el. Ideea

" _____ era scumpă păturilor oprimate , românii din totdeauna au militat pentru ea, iar acum [LD : 1938]

>

(Cf. "Vai de literatura... _____ " , XXI, nr 15 , 15 aug. '38, p. 327 -328)

Curierul politic și cultural din Ungaria , formate în ideologia " Ungariei integrale" , suspectau _____ de regionalism cu tendință centrifugă , a unui Ardeal " independent " , față de capitala , Budapesta .

...Academia maghiară , în frunte cu președ. Albert Berzeviczy , octogenarul Jenő Rákosy ș. a. au văzut în " transilvânism " _ primejdia unei rupturi a unității spirituale ungarști .

Episcopul reformat Laszlo Rákosy (plecat din Ardeal în 1921) , a aruncat în discuție cuvinte îngrozitoare , a tras alarma , vorbind chiar de o " _____ , de o literatură _____ , care se îndepărtează de literatura maghiară .

▣ "Transilvanismul" literar

Răspunsul scriitorilor maghiari ardeleni a fost prompt. 9 scriitori - Elek Benedek, Maria Berda, Kos Karoly , Makkai Sándor, Molter Karoly, Reményik Sándor , Kis Sándor, Szentimrei Jenő, Tabry Géza , toți colaboratori la " _____ ,

au formulat un adevărat _____ în favoarea _____ cheie de boltă a vieții literare maghiare ardeleni de esență burgheză

(Cf. Ion Chinezu, _____ , Cluj, 1929 ;

(Rákosy László , _____ " Erdélyi Helikon " , I, nr. 1, mai 1928)

Când însă grupul de la " Helikon " a organizat o serată literară la Budapesta, episcopul Rákosy și-a îndulcit aprecierile , admițând că _____ nu este nici un merit, nici o greșeală , ci pur și simplu ... o realitate . (Cf. " _____ an I, nr. 7 , nov. '28

Răspunzând unui cleric catolic (canonicul Andras Balázs) ,

Kos Karoly , stegarul transilvânismului , i -a demonstrat că gruparea _____ , luptă pentru consolidarea , din toate p.d.v. a maghiarismului ,

(Cf. " _____ an II, mai'29) .

Istoricul Gyula Szekfu a replicat criticilor de la Budapesta , că o mare parte din maghiari au devenit cetățeni ai altei țări , și literatura lor este o necesitate ,că maghiarii nu mai au ce aștepta de la Budapesta ,au trebuit să-și creeze o literatură nouă, pentru a nu se distruge . Tineretul de sub 40 de ani , a crescut în cultul poetului Ady ; cei mai bătrâni , hrăniți de idealurile tradiționale ale Ungariei integrale,văd în ideologia și poezia lui Ady distrugerea bunei tradiții , singura valabilă pentru viitorul maghiar.Este inutil să se acopere abisul dintre generația tânără și cea mai vârstnică . (Cf. Gyula Szekfu, " _____ an I, nr 1, mai'28)

/Literatura maghiară între cele două războaie

Gaal Gabor , în repetate rânduri și-a exprimat neîncrederea în ca nereprezântnd realitatea ardeleană . După opinia sa, literatura maghiară dintre cele două războaie mondiale se distinge prin :

a) academism = identic cu cel din Ungaria , urmărind menținerea vechii ordini istorice , și , în noua situație , având concepție " muzeală" ;

b.) transilvanism = reprezentat de burghezia maghiară de odinioară , feudalii " luminați" , predicând lupta contra academismului și trecutului , în favoarea prezentului și a literaturii minoritare , rezultatele părându-i -se îndoelnice ;

c) literatura de clasă = grupul ce mai mic, fără mari realizări , dar care aparține viitorului . (Korunk" , an II , nr 12, 1927 ; nr 3 , 7 , 1930)

Avram P.Todor /

▣Teatrul în Ardeal

În 1918 , nu exista nici un teatru românesc în Ardeal , nici o formație de actori profesioniști . Publicul românesc nu avea altă posibilitate decât să asite la reprezentațiile teatrului în l. maghiară .,de la Cluj, Oradea, Timișoara , Arad

Localul teatrului din Cluj, inaugurat cu mult fast în 1906 de ministrul Daranyi ,care în tuastul rostit cu acel prilej, indicase ca sarcină importantă a teatrului maghiarizarea naționalităților a fost preluat, **după 1918, pentru teatrul românesc , care s-a inaugurat la 14 mai 1919** . Teatrul maghiar a primit un alt local, modest. Magiarii au continuat să aibă treatre în celelate orașe - Oradea, Timișoara , Arad .

Ambele teatre au avut în repertoriu piese din cultura cealaltă .

La teatrul maghiare s-au jucat : ILCaragiale (O scrisoare pierdută) , Iorga (Fatalitatea) , Goga (Meșterul Manole) , Kirițescu (Titanic vals) , Blaga (Cruciada copiilor , Zalmoxe) , Vict.Eftimiu (Prometeu) , Sorbul (Patima Roșie) , Minulescu (Manechinul sentimental) ,

La teatrele românești s-au jucat piese maghiare :

Molnar Ferenc (Diavolul - la Bulandra) , Dregely Gabor (Bărbatul d-rei ,- la Cluj) ,Lengyel Menyhert (Țarina, Taifun, Antonia - la București și Cluj) ,Imre Madach (Tragedia omului - tradusă de Goga)

Avram p.Todor / cultura maghiară

22.)Memoriu -protest evreesc, contra interdicției folosirii l.idiș , 1938

(J.Ancel , _____ , vol I , pag. 249)

D-le ministru [de Interne]

Subscriții scriitori și publiciști , luând la cunoștință de măsurile luate în orașul Bălți și alte târguri basarabene împotriva libertății limbii populare idiș,solicităm ridicarea acestor măsuri .

În limba idiș - vorbită de câteva sute de mii de evrei din țări - se dezvoltă pașnic cultura maselor evrești , exprimată prin presă , editură, teatru , biblioteci , cercuri culturale etc. , în deplină armonie cu l. română .

/Scriitori și publiciști de l.idiș

Semează : W .Savill , Barbu Lăzăreanu , S Podoleanu , I.Groper , Marius Mircu ,

Liviu Deleanu , Ury Bernador , I.Peltz , A.Toma , Alex. Luca , M.Altman ,și alte nume
indescifrabile
Memoriu publiciștilor evrei / ? dec. '38

23.)Rapoartele miniștrilor Guvernului Miron Cristea , pe anul 1938 :

(Arh.I.C , fond Președinția Consiliului de Miniștri , dosar nr. 93 / 1938)

(AIC, fond Ministerul Propagandei Naționale , dosar nr. 392 , fila 18-25 -31)

IPSS Miron Cristea ; N.Colan (Culte și Arte), **Petre Andrei** (Educație Națională)

[**LD : este de subliniat faptul că , prin schimbarea regimului politic din 1938 , România , cu excepția reformelor politice ,nu suferă schimbări în structura economică , socială , militară , culturală . În aceste domenii ,se constată o continuitate , încât performanțele în diverse domenii , reprezintă acumularea progresului în cei 20 de ani de la întregirea țării.**

Fac această precizare, pentru a se înțelege acea faimă a anului 1938 -ca an de vârf al dezvoltării României Întregite , ca rezultat al guvernării partidelor , nu a noului regim !]

▣IPSS Miron Cristea :Raportul guvernului

Este raportul primului an al noului regim , al noului guvern .Autoritatea categorică a Coroanei , era singurul leac pentru o muncă constructivă .Constituția și legislația nouă au urmărit :

-Straja Țării, Serviciul Social

Prin " " și " " a fost atras spre colaborare ,muncă și înflorirea țării.

▣N.Colan :cultura,arte plastice, teatru, literatură .

(P. 92 - 100)

/Pictură,sculptură ,monumente

/Cărți, biblioteci, saloane .

/Teatru, turnee,școală de regie

/Folclor, pinacotecă , colecții

/ Noua lege ptr. **pictura bisericească** ;

/ Noul Regulament pentru **monumentele publice** (12 dec.'38)

/ S-a stabilit amplasarea **monumentelor regilor români** în piețele Bucureștiului ;

/ Rețineri de opere de artă ptr.**colecțiile Statului**

/ S-au acordat fonduri pentru aparate de **culegere de folclor**

/ S-au achiziționat **cărți pentru biblioteci**

/ S-au intensificat **turneele teatrale**

/ S-a intensificat controlul **manifestărilor culturale în străinătate**

/ S-au organizat **schimburi de conferințe** cu Franța, Germania, Italia

/ S-a îmbogățit **repertoriul teatrelor naționale**

/ Traduceri din **dramaturgiile universale**

/ S-au creat **noi biblioteci**

/ S-a creat o **Școală de regie**

Pentru 1939 :

/Se va organiza **Salonul de pictură și Pinacoteca Statului**

/ Se va organiza **Casa de pensii a personalului artistic**

▣Petre Andrei Educație Națională

(p. 120- 125)

/Despoliticianizarea școlii

[LD : iată și pe democratul național -țărănist răfuindu-se cu mare zel cu "despoliticianizarea " învățământului , nu pe criterii profesionale , ci antipartidiste !]

În ultimele 6 luni, O serie de măsuri de îmbunătățire pentru învățământul public de toate gradele ; Despoliticianizarea școlii românești ... prin schimbarea directorilor și inspectorilor numiți de fostele partide politice, fiind numiți cei ce n-au făcut politică .

Revizuirea pedepselor extrașcolare din trecut ;

/Organizare și programe

Organizarea corectă a numirilor , transferurilor și înaintărilor în grad la învățători ;

/ Programa școlară de la 36 de ore , la 27 ;

/ Joi - ziua Străjeriei

/ Comprimarea învățământului teoretic

/Dezvoltarea celui profesional și tehnic:

			băieți / fete
Licee teoretice -băieți	111	98	
Licee teoretice -fete	62	49	
Gimnazii . băieți	35	29	
Gimnazii fete	40	43	Total elevi la școli teoretice :
Gimnazii mixte	50	15	de la 95.749 la 83.496_
Școli comerciale	88	99	Total elevi școli practice :
Școli industriale	216	223	17.077 băieți ; 13. 999 fete .

Cuprinși în înv.secundar de toate gradele : 210.321elevi

/Raționalizarea învățământul superior

/ Legea de raționalizare a învățământului universitar (nov.'38) ,cu fixarea disciplinelor , cursurilor , catedrelor etc.

/ Înființarea 3 Școli normale superioare - București, Cluj, Iași -pentru cadre de învățământ superior

/ Legea din aug.'38 , a introdus frecvența obligatorie la cursuri ; limitarea duratei de absolvire , sub sancțiunea exmatriculării și sporirea burselor de învățământ (2.000 pe țară)

/ reglementarea editării și vânzării manualelor

/Planuri de viitor:

/ Reorganizarea Ministerului Educației Naționale

/ Reorganizarea înv. particular - încât să devină colaborator al Statului în opera de cultură ;

/ Încurajarea vieții științifice ; realizarea practicității învățământului ;

/ Organizarea vieții interioare în școli și universități

Rapoartele ministerelor / 1938

24.)Em.C.Grigoraș ,Literatura memorialistică românească, 31 dec.'38

(Rev. " Parlamentul românesc" , an IX, nr. 281- 284 , p. 26 - 28)

▣Memorialistica românească

/Spătarul Milescu /Dimitrie Cantemir / Constantin Brâncoveanu /Dinicu Golescu /

/Alexandru Sturdza / Contesa d'Edling (Sturdza)/ col. Lăcusteanu /

/Dimitrie Bolintineanu / Carol I / Ion Creangă /

/Marghiloman /Carp / Maiorescu / Filipescu /

/ Stere / Averescu / Regina Maria /

[LD : Acest autor are meritul de a fi scos la lumină multe din lucrările la care se referă .
Mi se pare interesantă optica în care au fost receptate aceste lucrări memorialistice .

Mă gândesc :ce-ar gândi oamenii acelei epoci dacă ar citi memoriile contemporanilor lor ,
Carol II, Iorga, Duca, Călinescu , Vaida , Tătărescu , Argetoianu , Codreanu , Mircea Eliade ,
Nae Ionescu , Cioran , Vulcănescu , Rebreanu , Sebastian , Șafran și atâția alții ?!]

Em.C Grigoraș /

Dacă literatura românească nu s-a putut până azi lăuda nici cu romane de seamă,
nici cu piese de teatru mai de vază , dacă nu s-a putut evidenția decât cu povești ,
poezie lirică și nuvelistică , în schimb s-a ilustrat cu Memorii.

Memoriile , ca și satirele , pot fi clasate printre manifestările didactice , și nu e de mirare că
această producție , deoarece aceasta este prima care se naște la toate popoarele .

Memoriile se împart în mai multe genuri : literare ,politice , militare , artistice

Cele mai vechi Memorii la noi , sunt ale lui Spătarul Milescu ,concentrând două episoade
din viața lui sbuciumat de mare aventurier._____ , prima călătorie prin Siberia din
Europa,și a avut un succes deosebit editorial .

A doua, _____ . Fugit din Moldova , în urma incidentului cu Ștefăniță -Vodă ,
el s-a dus la Țar ca să-și ascundă insuccesul .Pleacă din Polonia și ajunge la Moscova .

Anume istorici afirmă că această călătorie a fost efectuată de un iezuit , plecat din Iași
(după notele fam.Hăjdeu de la Academie), el, Grigoraș, s-a străduit s-o recupereze .

Mss se află în biblioteca orașelului Sleniavo , din Galiția ,și , deși el s-a străduit , încă nu l-a
putut obține .

...**Dimitrie Cantemir** , _____ , în care este descrisă lupta partidelor boierești care ne-a
adus la " _____ . Este minunat redată , scrisă în limba română ,și reprezintă prima
lucrare de seamă a beletristicii profane de la noi .

Tot el , Grigoraș a scos-o la lumină , până la el fiind considerată un "dedal" literar

Succesul a fost atât de mare , încât ediția scoasă de Casa Școalelor a fost epuizată .

... _____ lui **Constantin Brâncoveanu** au fost scoase la iveală abia acum de familie,
și expuse de curând la Ateneu . Vor fi publicate . Este un caiet de cca 100 pag. ,

l s-a spus că sunt foarte interesante și nu privesc decât o parte din viața lui .

Desigur, de la cel ce a terminat atât de tragic în pragul Domniei Fanariote ,
nici nu putea fi altfel . Mai ales , dacă nu uităm , că , sub el ,s-a inaugurat politica de duplicitate
de la noi .

Memoriile din prima parte a sec. XIX , sunt literare :

Dinicu Golescu , Vârnab , reprezintă fereastra deschisă asupra Europei .

Cele ale lui **Alexandru Sturza** și ale surorii sale **Contesa d'Edling** . în limba franceză ,
ne arată sfârșitul epocii fanariote , cu Revoluția de la 1821.Ambii sunt oamenii rușilor , fugiți la
ei , și jucând un mare rol în Revoluția lui Ipsilanti .Sunt , pe cât de necunoscute la noi,pe atât de
senzaționale pentru epoca noastră de Renaștere .

Dacă trecem de 1848 , avem interesantele _____ ale col. **Lăcusteanu** .

Nu numai viața militară a începuturilor noastre de la 1832,

dar noutățile Revoluției de la 1848 , au creat acestui autor o reputație neașteptată .

Revoluția aceasta devine europeană , în urma celor lăsate de acest contemporan .

Dacă trecem la anul 1859 , avem Memoriile lui Bolintineanu asupra Domniei lui Cuza
-Vodă . Poetul romantic, care a jucat un rol atât de important în timpul secularizării averilor
mănăstirești ,și care a terminat la Azilul Cerlenti , descrie acea epocă de grandoare .

Din epoca lui **Carol I** avem Memoriile acestuia însuși . Publicate din timpul vieții,
în mai multe limbi , ele au importanța personalității celui care le-a scris .

Memorii regale, pe acele timpuri , erau senzaționale , dacă se mai pune la socoteală
și rolul important ce l-a jucat el ca făuritor al României independente !

Au făcut mult rău francezilor și rușilor , prin multe episoade istorisite .

Cei 40 de ani de lupte politice de la noi , îi permit o reeditare a " _____ ,
desigur fără pretenții literare .

Un mare răsărit de soare literar am avut cu Amintirile din copilărie ,ale lui Creangă .
Cu marele povestitor moldovean am intrat în literatura mondială .
Acum 40 de ani în școlile primare din Paris , turbulenții de gali , pentru a putea fi puși la ordine de institutoare , nu știau decât de un singur lucru :că toată ziua nu se va mai citi nimic de Creangă !

....Dacă trecem la etapa postbelică aici efflorescența memorialistică ia proporții mari .

Cele politico-literare - militare ,acelea ne pun pe o scară înaltă .

Patru oameni politici conservatori dintr-odată ne-au hărăzit Memoriile lor :

Marghiloman, Carp , Maiorescu , Filipescu .Trei nemțofili și un franțuzof !

Memoriile lui Marghiloman sunt pline de cancanuri și nimicuri , dar multe au savoarea lor .

Unele sunt picante .Dacă erau mai scurte și mai ales mai pieptănate și mai puțin tunse ,
aveau și mai mare succes .

Cele ale lui Maiorescu , vai, mai bine nu erau publicate . Lumea a rămas consternată .

Un fost om al lui mi- a spus :

Cele ale lui **Petre Carp** ,publicate sub formă de bibliografie ,arată un Carp absolut necunoscut .Carp pentru a fi apoi , și a termina ilustrează politica noastră de duplicitate . Dar ceea ce este mai interesant ,este Carp

Cei mai importanți memorialiști :**Stere , Averescu și Regina Maria** .

Succesul imens al **memoriilor -roman în gen rusesc ale lui Stere** .

Stere n-a jucat numai la noi un rol cu crearea literar și politic ,ci în Rusia revoluționară , unde a fost coleg de Siberie cu Lenin,Troțki , Pilsudski etc etc .

El ne arată și viața românească din Basarabia, unde noi credeam că plana suflul morții .

Antițarismul lui, l-a dus la nemțofilie necugetată .Bine că ultimul lui volum nu a apărut .

Ar fi stricat farmecul celorlalte . Afară dacă spunea că politica de duplicitate l-a pus să joace rolul pe care l-a jucat .

Cu Memoriile lui Averescu , intrăm în plină tragedie a acestei politici de duplicitate .

Militar avid de glorie și neținut la curent cu diplomația pe două fronturi ,el se luptă cu politicienii , cu Palatul și cu Statul Major ,ca să fie lăsat să câștige o victorie românească .

Dar de câte ori o are în mână , este mutat pe alt front , ori i se iau rezervele pentru alte operații .

Rămâne însă ca răzvrătire a unui militar de seamă contra organelor de coordonare și operații ,
ceva unic în analele militare ale lumii .

Și cu aceasta a câștigat puțini lauri și pentru el , și pentru noi .

...Memoriile Reginei Maria vor rămâne un monument regal . Pentru prima oară cineva din vasta familie a caselor domnitoare , ridică perdeaua acestei lumi și ne-o arată cum este . Nu ca pamfletele cunoscute , nu ca ditirambele arhicunoscute , ci sub forma realității însăși , ni se prezintă această lume. Personalitățile duble ale acelor cari

au două patrii , cu tragediile inerente , ne sunt prezentate în mod minunat .

Lupta acestei Regine cu Carmen Sylva , ilustrează politica noastră de duplicitate

în timpul războiului . Aceeași va ține drumul înțelegerii dârz , contra nemțofililor din Regat ,

pentru a putea salva situația din Moldova ; grație ei nu s-a împărțit regatul între ruși și

austrieci ; grație ei Anglia ne-a readus la masa verde , după pacea de la București ;

grație ei a zburat țarismul , care voia să ne împartă .

Viața ei la curtea românească , cu apucăturile rusești , este abia mascată în povestiri și e foarte nostimă . Traduse în toate limbile, Memoriile acestei regine au cunoscut succesul meritat .

Em. C . Grigoraș

---

*Notă:PPNegulescu, Destinul omenirii ,1 ian.'39

("Universul , an 56, nr. 1 , 1 ian.'39)

25.)Serviciul Social ,Decret-lege,18 ian.'39

(" ,din 11 și 29 ian.'39 ; "România" , an II , nr.229, 19 ian.'39)

[LD nu știu eu prea clar dacă **Legea Serviciului Social** a fost "împrumutată" de Gusti de la Roosevelt .Vezi mai jos la poz.29]

"Institutul Social" asimilat de "Serviciul Social

Legea a intrat în vigoare la 18 ian.'39 , fostul
în FRN. Director : Dimitri Gusti .

fiind asimilat noii creațiuni intrate

Legea Serviciului Social

Aplicarea legii Serviciului Social era canalizată în patru direcții :

-Înființarea căminelor culturale în toate satele și orașele.Prin lege , Căminele Culturale de la sate și orașe deveneau **organe de execuție** ale Serviciului Social.

-Cursuri și școli pentru țărani și conducători ai Serviciului Social ;

-Serviciul la sate **prestat de absolvenții tuturor instituțiilor superioare** În virtutea legii,**7.000 de tineri cărturari** urmau să muncească la ridicarea satelor .

-organizarea ,conducerea și coordonarea lucrărilor consacrate cunoașterii țării prin **Institutul de Cercetări Sociale al României** , cu 7 regionale (Cluj, Iași,Craiova, Cernăuți, Constanța, Chișinău ,Timișoara)

Legea socială urma să fie aplicată (cf. art 25) prin **Fundația culturală regală "Principele Carol"** sau "Astra"

Colaboratori activi :Virgil Madgearu,Ion Răducanu ,Gorge Strat ș.a.

55 echipe regale studențești (vara '38)

("România" , an II ,nr 251, 10 febr.'39)

Președintele Seviceiului Social , Gusti a ținut un expozeu asupra constatărilor celor **55 de echipe** (peste **1.000 studenți**.) Echipele au studiat :

-întinderea de pământ stăpânită, fărâmițarea proprietții ;

-bugetul țăranilor săraci , mijlocași și bogați ;

-inventarul mort și viu;

-natalitatea și mortalitatea infantilă

-alimentația ;

-igiena locuinței

-știința de carte ; etc etc

Anchetele din cele **55 de sate** ,cele mai "răsărite" ,s-au dus cu **peste 105.000 săteni** (1 sat ,din 300;1 țăran din 160)

Au fost studiate 11 sate din Muntenia ; câte 9 din Banat , Basarabia și Transilvania ;8 ani din Moldova ;4 din Oltenia ; 3 din Dobrogea ;2 din Bucovina .

Din ele : 27 de șes, 28 de deal,1 sat din secuime , 1 sat de coloniști din cadrilater .

Pe marginea materialelor , Gusti ridica probleme grave : analfabetismul (din 35.000 tineri,3.300 erau analfabeți) ; starea igienică alarmantă ; alimentație neîndestulătoare

*13 oct.'39 :Suspendarea legii Serviciului Social

(C.Hamangiu, Codul general al României, vol.XXVIII/ 1939 ,partea a III,pag.2373-2374)

[LD :Din păcate ,după izbucnirea războiului,legea pentru **Serviciul Social** (din 18 oct'38) **s-a suspendat** ,Fondul Serviciului Social a fost afectat înzestrării armatei]

Din expunerea de motive : împrejurările prin care trece țara nu îngăduiau Serviciului Social să-și realizeze scopul pentru care a fost înființat , legea fiind suspendată în așteptarea unor "timpuri prielnice "

26.)Directoratul și Consiliul Superior al FRN ,Decret-lege,20 ian.'39

(" România" , nr. 232, 22 ian.'39)

[LD : 27 martie 2004. Din cartea mea, la pag. 122-123 , din care am luat ad-literam .

Poate fac și alte comentarii .Deocamdată constat că se integrează perfect în demonstrația mea]

/Sorginta corporatistă :3 categorii profesionale

Prin acest decret , au fost numiți membrii **Directoratului** și ai **Consiliului Superior Național**, pe o durată de 2 ani (ian-'39- ian '41) .

Inovație sui-generis de sorginte corporatistă ,împărțea reprezentanții în **3 categorii profesionale** : agricultură și muncă manuală ;comerț și industrie ;**ocupații intelectuale** .
Directoratul era compus din **30 de membri** , **câte 10 din fiecare categorie profesională** .
Consiliul Superior Național era compus din 150 de membri ,**câte 50 din fiecare categorie profesională** .[-----] Erau din toate fostele partide :

▣Directorat și Consiliul Superior

-**Armand Călinescu ,Gr.Gafencu,Petre Andrei,M.Ghelmegeanu, M.Ralea,I.Răducanu , Ernest Ene,Voicu Nițescu** și alți foști național-țărăniști ;
-**C.Angelescu,Victor Iamandi ,Mircea Cancicov,Grigore Duca,Mitiță Constantinescu D.Alimănișteanu ,Victor Slăvescu,H.Aznavorian,Aurelian Benteoiu, Eugen Titeanu, CCGiurescu** și alți fruntași liberali (Tătărăscu și Franasovici lucrau în diplomație)
-**N.Iorga,Anibal Teodorescu ,Gh.Ionescu -Sisești** și alții din ceea ce rămăsese dinPND ;
-**I.Radovici ,Alex.Radian** ,din partidul "de buzunar " a lui C.Argetoianu ;
-**ACCuza , Gr.Cazacliu,I.Petrovici, Leon Scridon** și alți foști gogo-cuziști ;
-**Silviu Dragomir, VVTilea, Iul.Hațieganu** și alți partizani din "Frontul" -**Vaida** ;
-**Gh.Grigorovici , Eftimie Gherman, Ion Flueraș** - din fostul PSD ;
-**I.Bujoi, I.Gigurtu, C.Garoflid**, marii industriași și proprietari funciari ;
-**Dimitrie Gusti, Alexandru Rosetti, Rădulescu Motru , Mihail Sadoveanu ,Lucian Blaga, Gr.Periețeanu** și mulți alți intelectuali de marcă .

-Cine rămăsese deoparte ?

Maniu-Mihalache-Madgearu -Lupu - Dinu Brătianu și câțiva membri din vechile state -majore ale partidelor .**Numărul lor era insignifiant, pe lângă cel al aderenților** .

Dar ,din punct de vedere moral,**opoziția lor era semnificativă**,ținând cont de rolul jucat de ei în istoria poilitică a perioadei de până atunci .

Acesta a fost motivul pentru care Carol și sfetnicii lui, vor depune mari stăruințe pentru concilierea cu grupul opozant .Unii din ei au fost atrași pe altă cale la colaborare (ex.)

* **Notă** .**Georges Duhamel**

Sub impresia călătoriei la București scria în " :

poporul român este un popor mare >

(, 28 ian.'38)

Directorat și CSN al FRN / 20 ian.'39

27.)Comemorare: 80 de ani de la Unirea Principatelor , 24 ian '39

(ș.a. 25 ian.'38)

-**Muzeul "Cuza Vodă" la Galați**

La Galați se deschidea muzeul " ;

La " Liga Culturală " și în alte medii culturale, conferența Nicolae Iorga ;

La Teatrul Național , în cadrul unui festival străjeresc, conferența Nicolae Dașcovici ;

În ziare scriau articole patriotice : Miron Radu Paraschivescu și Andrei Oțetea ;

Guvern Miron Cristea - III - 1 febr.'39 - 6 martie '39

28.)1 febr,'39.Reconstituirea Guvernului , emanație a FRN

-Petre Andrei -Educație Națională (continuă)

-Nicolae Zigre- **Culte și Arte**

(în locul interimatului Armd.Călinescu)

-D-tru V.Țoni - subsecretar de Stat ,Culte și Arte

-Eugen Titeanu - subsecretar de Stat al Propagandei , Ministerul de Interne (continuă)

-Camil Petrescu la Teatrul Național, 10 febr.'39

Înlocuște pe I.M.Sadoveanu

*NotăCamil Petrescu:metoda "substanțialistă "

(Camil Petrescu, *op cit*, p.151-152)

[LD:În sept.'39 ,utopic dar generos ,Camil Petrescu putea să creadă în zilele acelea că era în puterea sa să ducă neamul românesc "la un soi de izbândă morală, cel puțin "

Nu știu în ce consta **metoda " substanțialistă"** pe care o elaborase el ca sistem al artei militare , metodă care ar fi asigurat gloria în luptă a României Esențială mi se pare frământarea scriitorului-cetățean , îngrijorat de soarta neamului său , nemulțumit că nu putea să ajungă la Regele Carol pentru a-și demonstra metoda .

[LD:26 oct.2007.Astă noapte am citit din **Cazul "Artur" și exilul românesc**,Ion Caraion în documentele din Arhiva CNSAS(Editura ProHistoria,2006) o notă informativă către Securitate în care el semnala că acel mss a fost predat de Camil Petrescu în Arhiva Vaticanului .]

29.)Participarea României la expoziția universală de la New -York ,30 apr. '39

(AIC, fond PCM, dosar nr. 16 / 1939 , f. 1-6)

(, "Timpul" ș.a febr.'39)

[*Tema lansată în 1936:"Construirea zilei de mâine "

Președ. Roosevelt a lansat la 16 nov.'36 o _____ către toate țările să participe .

La 8 sept. '37,D.Gusti (comisar Expo 'Paris) **semnase** **agrementul de participare** .

/ Carol II a transmis cu acel prilej un **Mesaj radiofonic** poporului american :

"

"

...expoziții preliminare

/La 8 febr.'39 ,pe Calea Victoriei nr 41, s-a deschis **expoziția preliminară** de artă țărănească **organizată de prof. Gusti** ,comisarul general al Pavilionului Român la Expoziția Universală din New-York ,cu concursul "**Consil.Superior al industriei casnice**" și al "**Uniunii indrustriiilor Casnice Românești** " , sub președinția d-nei **Pia Alimănișteanu** .

Au luat parte:d-na și d prof Gusti, d-na Aritia Tătărăscu, d-na Alexandrina Cantacuzino, d-na Vintilă Brătianu, d-na Ionescu -Sisești, d-na Pelivan ,d-na Hodoș, prof.Brăiloiu,prof.Tzigara-Samurcaș ș.a.Cu acest prilej, juriul de selecție a reținut obiectele care vor fi trimise la New -York. A doua expoziție va avea loc la Atheneul Român, când se vor prezenta covoarele executate de "**Liga Națională a Femeilor Române**" , de sub președinția d-nei **Aritia Tătărăscu** .

(" , 9 febr.'39)

...Consil de miniștri aprobă

/La 22 febr.'39, Consiliul de Miniștri a aprobat participarea la _____ , din SUA
au fost însărcinate cu organizarea.

Comisar g-ral ptr pavilion - **D.Gusti** .Secretar **g-ral Alex. Bădăuță**

/La 30 apr. urma să se deschidă având ca temă " _____ ,punând în
evidență aspectele cele mai valoroase ale științei , artei, educație ,administrație, industrie,
transport , locuință etc etc .

...1 iun.'39.Gusti în audiență la Roosevelt

/ La 1 iun.'39,**Roosevelt îl primește în audiență pe Dimitrie Gusti** ,care i-a prezentat pe larg
Legea Serviciului Social (similară cu cea inițiată de Roosevelt în America meridională)
,despre amândouă urmând ca **Gusti să le prezinte la Academia de Științe M orale din Paris.**
(Cf. "România " , 10 iun-'39)

30.)A IV -a Conferință a presei Balcanice, 20-23 febr.'39

(" _____ 19 febr.'39)

Prima conferință a avut loc , tot la București , în iun.'36 .

Ulterior , a II-a și a III -a s-a desfășurat la Atena (1937) și la Istanbul (1938)

Din **Comit.naț. românesc** făceau parte :**Al Săndulescu** (președ.sindicatului ziaristilor)

**I.Lugosianu,Cezar Petrescu ,Demostene Botez ,N.Georgescu -Cocoș,Mircea Grigorescu ,
Romulus Dianu ,Nic.Batzaria** ș.a

31.)Declarația -program a noului guvern, 8 febr.'39

8 febr.'39 Declarația -program a guvernului FRN

("România", an II, nr.250, 9 febr.'39)

[LD, 2004:am ziarul ,pag.6-7 ,cu **extrase din program și cu fotografiile titularilor pe departamente** .

(" Timpul " . nr. 250,9 februarie 1939 + foto miniștrii în casete -cu principalele obiective)

[LD:cum peste o lună patriarhul Miron Cristea va muri, **acet Program va deveni, în fond, programul guvernării Armand Călinescu.**

i)N.Zigre ,Culte și Arte

[*LD:N.Zigre]

N.în 1882, Oradea .Doctor în Drept .Membru al C.N.R-Bihor (1918), prefect de Bihor (1919-1920).În PNL din 1922.Deputat PNL('22-'27), apoi senator ('27-'28)

În guv.IICBrătianu / Vint.Brătianu -subsecretar la Interne (1927).

Șef al org. dizidente PNL-Gheorghe Brătianu (1930-'37) Ministru la Culte și Învățământ (1939)
(Cf. **Enciclopedia Predescu**, pag.925)

Doctor în Drept , prefect de Bihor în mai multe legislaturi ; vice-președ.Senatului ('27--'28)

Subsecretar la Ministerul de Interne('27-'28).Ministru Cultelor și Artelor (1939)

Arestat în mai 1950 și dus la Sighet , până în 1955.

(Cf.Cicerone Ionițoiu , **Cartea de aur a rezistenței românești împotriva comunismului** , vol III ,1998.,pag.468)

-Proteguirea Bisericii Naționale Ortodoxe și a Bisericii Române Greco-catolice

-Modificarea legii (1928)pentru regimul general al cultelor în concordanță cu Constituția Carol II

-Lege ptr salarizarea clerului

-Culte minoritare istorice și legal recunoscute

-Încurajarea tuturor artelor românești

-Construirea localui Operei Române

-Încurajarea și promovarea producțiilor artistice românești

-Intensificarea vieții teatrale , a saloanelor de artă

"În ce privește Cultele și Artele, ne propunem următorul **program de înfăptuire** :

-Proteguirea bisericilor naționale

Vom protegi **Biserica Națională Ortodoxă Română**, dominantă în Stat, precum și **Biserica Româno-Greco-Catolică** .

-Modificarea legii cultelor

Vom **modifica legea pentru regimul general al cultelor** din 1928, punând-o în concordanță cu **principiile Constituției Regelui Carol al II.-lea** și vom întocmi regulamentul acestei legi .

-Legea salarizării clerului

Lucrăm la legea pentru **salarizarea clerului** de toate categoriile Se vor completa locurile vacante de preoți și de funcționari ecleziastici ;se vor înființa parohii și posturi noi, acolo unde trebuințele locale necesită .

-Culte minoritare istorice

Toate cultele minoritare , istorice și legal recunoscute , se vor bucura , ca și în trecut , de toate garanțiile acordate de Constituție și de legile în vigoare .

-Viața artistică românească

[LD : cam "subțirel" program pentru promovarea artei și culturii românești .]

Pe orice teren artistic , **vom încuraja și promova producțiile românești** .

Vom dota scenele naționale (dramatice și lirice) cu mijloacele tehnice și cu perfecționarea necesară a personalului .

Ne stă la inimă clădirea unui **local propriu al Operei Române** din București .

Urmărim intensificarea în întreaga țară a vieții teatrale ,prin turnee oficiale

Vom căuta să **promovăm și să controlăm** producția artistică românească pe scenele străine .

Vom înlesni **schimburile artistice cu străinătatea**

Vom crea Saloane oficiale permanente și vom încuraja artele plastice

---

(" Timpul " . nr. 250, 9 februarie 1939 + foto ministrii în casete -cu principalele obiective)

Petre Andrei / 8 febr.'39

▣ Educația Națională

N.Zigre / 8 febr.'39

▣ Culte și Arte

M.Ralea / 8 febr.'39

▣ Ministerul Muncii

-Casă de pensuni pentru scriitorii români (singura categorie socială fără asistență la bătrânețe)

32)Petre Andrei:Educația Națională

-Acces cât mai larg **păturii țărănești în școlile primare** cu manuale gratuite sau ieftine .;

-**Cursul supraprimar** din sate , profilat pe activități practice specifice regiunii

-Seleționarea și ajutorarea valorilor în învățământul secundar ,care vor alcătui **elita intelectuală a țării** .În fiecare ținut ,câte un liceu de selecție ,care va forma după anumite norme,cu un corp profesoral special ales,și cu elevi deosebit de meritoși

-Dezvoltarea Învățământului profesional .Învățământul profesional - radical schimbat - merit să formeze meșteșugarul român ,să ajute la românizarea clasei meseriașilor și a micilor negustori .

-Înlesniri pentru studențimea merituosă Creație științifică în universități care va primi încurajarea trebuitoare .

-Răsplata meritului pentru corpul profesional al învățătorilor și profesorilor

-Învățământul particular va fi încurajat și controlat , pentru buna lui funcționare .

-Ministerul Educației Naționale, împreună cu _____ și _____ va întreprinde opera de educație națională și socială a tineretului .

▣N.Zigre :Culte și Arte

- Proteguirea Bisericii Naționale Ortodoxe și a Bisericii Române Greco-catolice
- Modificarea legii pentru regimul cultelor în concordanță cu Constituția Carol II
- Culte minoritare istorice și legal recunoscute se vor bucura de toate garanțiile constituționale și legile .
- Lege ptr salarizarea clerului
- Încurajarea tuturor artelor românești Încurajarea și promovarea producțiilor artistice românești
- Intensificarea vieții teatrale , a saloanelor de artă
- Construirea localui Operei Române

▣Silviu Dragomir :Minoritățile

/ Garantarea drepturilor minorităților istorice , lăsând libera dezvoltare tuturor particularităților lor de rasă, de limbă sau confesiune, în cadrul unei colaborări sincere și leale , la ridicarea Statului român
Declarație -Program / 8 febr.'39

32a))Intelectuali în fruntea diverselor instituții culturale , febr.'39

(Timpul, 25, 27 febr.'39)

/M.Ralea,C.Rădulescu -Motru ,Cezar Petrescu , Mihail Sadoveanu ,

/Camil Petrescu ,Tudor Vianu Al.Rosetti, Liviu Rebreanu , C .Vișoianu /

[Context :sărbătorirea ministrului Muncii - Mihai Ralea]

C.Rădulescu -Motru - președ. Academiei

Cezar Petrescu - director al oficiosului

Mihail Sadoveanu - președ. organizației și revistei

Camil Petrescu - dir. (în locul lui I.M.Sadoveanu)

Tudor Vianu - dir.

Al.Rosetti - dir.

Liviu Rebreanu -

C.Vișoianu - dir. (alături de Ralea) la

32.b) Ziariși participanți la Consil.Sup. FRN, 27 martie '39

(AIC, fond MPN, dosar nr 2136 /Propagandă , f.41-79)

[LD: cuprinde ședința de deschidere , cuvântările lui Călinescu și Gafencu ,tabele cu reprezentanții presei străine (19)și românești, fotografii (7)
Informații prezentate în "România în vâltoarea..."]

▣Lista ziariștilor (și publicațiilor)românești

(fila 67)

- 1.Th.Solacolu (dir.Agenției "Rador")
- 2.Raul Culianu (Societatea Radidifuziunii)
- 3.C.Soldan(Universul)
- 4.Tr.Rădulescu (România)
- 5.C.Miciora (Timpul)
- 6.D.V.Banu (-idem-)
- 7.Al.Vișinescu (Curentul)
- 8.Iosif Iliu (Le Moment)
- 9.Asra Berkovits (L'Independence Roumanie)
- 10.N.Teodoru (-idem -)
- 11.Viorel Vișoiu și T.Mihăilescu (Semnalul)
- 12.I.Popescu-Prundeni (Porunca Vremii)

- 13.N.Georgescu-Cocoș și Alex.Tisescu (Neamul Românesc)
14.V.Damaschin (Seara)
15.Șt.Ionescu (Capitala)
16.I.Atanasiu (Ordinea)
17.St. Cosma (Frontul)
18.Șt.Florescu (Informația)
19 .P.Canarache (Tempo)
-

33.)Expoziții preliminare de artă țărănească, febr.'39

("Timpul ", 9 febr.'39) (Expoziția universală de la New York),8 febr.'39

▣Acțiunea lui Dimitrie Gusti

În Calea Victoriei nr.41, **vernisaajul expoziției preliminare** de obiecte de artă țărănească organizată de Dimitrie Gusti,comisarul general al Pavilionului Român,la Expoziția universală din New-York .

/Doamnele de la Uniunea industriilor casnice

Și-a dat concursul **Consiliul Superior al Industriei casnice** și al **Uniunii industriilor casnice** , de sub președinția d-nei **Pia Alimănișteanu** .

Au luat parte **doamnele** :Dimitrie Gusti,Aritia Tătăărăscu ,Pia Alimănișteanu ,Alexandrina Cantacuzino,Neamțu,Vintilă Brătianu,Ionescu -Sisești ,Golescu,Pelivan, Hodoș ... ș.a.

Au luat parte d-nii:Dimitrie Gusti, prof. Al. Tzigara -Smurcaș, Jean Steriade,Cicero Gorciu, Al.Bădăuță ,prof. C.Brăiloiu ș.a.

/Liga Națională a Femeilor

...**A doua expoziție preliminară** va fi organizată la **Atheneul Român**, când se vor prezenta covoarele executate de **Liga Națională a Femeilor Române**,de sub președinția **Aretiei Tătăărăscu** .

Expoziție de artă țărănesc / febr.'39

---

34) Intelectuali , oameni de știință,scriitori,artiști ,în Parlament ,7 iun.'39

▣Deputați și senatori :aleși ,numiți, de drept ,2,3 ,4 iunie '39

(A IC, fond PCM, dosar 169 / 1939 ; "România" , 1-4 iun.'39)

[LD : vezi poate reușești un **portret colectiv de generație** de intelectuali care a ridicat cultura interbelică la apogeu, dar care s-a caracterizat , din p.d.v. politic ,fie prin **apolitism**, fie prin **preferarea unui regim de autoritate , fie oportuniști** ,alegând după fief-uri

Dacă nu cumva aceasta este o trăsătură a intelectualității ,ce are în plus ,ca specific românesc.. intelectualitatea românească]

/Senatori numiți de rege

Printr-un **decret dat după alegeri** (5 iunie) apărea **lista senatorilor numiți de rege** ,pentru o **perioadă de 9 ani** (**adică până în 1948 ! , dacă...**)listă ce cuprindea numeroase personalități care ,fie că nu candidaseră, fie că nu reușiseră în alegeri .

Pe lângă senatorii de drept, senatorii numiți de rege au completat un **Senat foarte asemănător cu profilul Adunării Deputaților din vechile legislaturi**,cu singura deosebire că , **formal,toți erau acum în FRN !**

Printre aceștia , consilierii regali ,membrii fondatori FRN ,membrii Consiliului Superior FRN : - oameni de știință,representanți ai artelor :**Emil Racoviță,Grigore Antipa, Horia Hulubei ; Ion Agârbiceanu,I.Brătescu -Voinești ,Mihail Sadoveanu ,I.Marin -Sadoveanu ,Lucian Blaga ;Tiberiu Brediceanu ,George Enescu ,George Georgescu ,Ion Jalea ,Alexandru Rosetti, Constantin Vișoianu ș.a.**

▪Jurământul prestat.

crediță Regelui Carol
unitatea națională

Constituțiunea și legile
integritatea teritoriului

[LD: Și Carol II jurase în 1930 pe Constituția și legile țării, ca peste 8 ani s-o încalce !
În vara 1940, pe regele Carol II l-au trădat ;Constituția țării au anulat-o;unitatea națională au spart-o;integritatea teritoriului au spart-o.
La ce ajută "Jurămintele" astea, ce valoare morală au ?!

/Depunerea jurământului

Noi senatori :Agârbiceanu Ion (poet) ,dr.Gr.Antipa (savant) ,Mircea Bădărău (savant) ,Lucian Blaga (poet) , Ion Brătescu -Voinești (prozator) , Tiberiu Brediceanu (muzician) ,George Georgescu (muzician) ,Ion Jalea (sculptor) , dr.Nic.Minovici , Ion Marin -Sadovean (scriitor) Noi deputați : Caius Brediceanu,ș.a.ș.a

/Comisiile de Răspuns la Mesaj

La Cameră ,printre alții :Nicolae Hortolomei ,C.Rădulescu -Motru ,Alex.Rosetti,Victor Vâlcovici
La Senat, printre alții :Brătescu -Voinești (raportor)

Pentru Regulament Al Lapedatu (istoric) ,Ion Inculeț (matematician) ,Ion Nistor (istoric) ,
părintele I.Agârbiceanu (poet)
Intelectuali în Parlament / 7 iun.'39

35.) **N.Iorga** ,președintele **Senatului** ,discurs, 9 iun.'39

(D.S ., MO nr. 2, șed.din 9 iun.'39, pag . 1-14)

Ales președinte de Senat , ține un discurs echivalent cu ridicarea propriului soclu, propriei statui ,dar nu a lui personal, ci a generației din care face parte și a generației pe care a crescut-o .

Un Iorga sfătos - amar -nostalgic. Un Iorga mâhnit , privind înapoi cu unele mâini ,dar și cu orgoliul de a fi făcut parte dintr-o generație făuritoare.

Un Iorga militant pentru formulele noului regim, dar cu grija de a nu blama sau desconsidera regimul vechi .Un Iorga alternând reproșul cu imboldul , mustrea cu încurajarea,ca un adevărat " apostol" .Un om politic - poate singurul ! -care își îngăduia acest rol .

Un intelectual cu conștiința valorii , a valorii intelectualității dar și a valorii de sine.

Un om , pur și simplu, având calități și defecte care l-au împins , uneori,la gesturi politice pozitive, alte ori la cele funeste. Nu am motive nici să-l flatez adulatoriu,dar nici să-l prezint minimalizator sau "înnegrit".Din păcate, este foarte greu de realizat un atare portret !

mai ales lui ! **Text integral –fișier PND-Iorga]**

Nicolae Iorga / 9 iunie '39

/Generația 1906-1907

" Mulți dintre dvs sunteți oarecum **frații mei de viață politică** ,dacă nu din cauza împrejurărilor politice și de partid ,pentru a ajunge unde am ajuns.

Dar deși această adunare este socotită ca reprezentând oameni în vârstă ,fețele multor dintredvs arată că nu este așa :**dvs reprezentați o maturitate**, care n-are a face cu bătrânețea.

Și atunci să-mi dați voie să recunosc printre mulți dintre dvs,pe **foștii mei elevi de odinioară** (**Aplauze**)-acea tânără generație de la 1906 -**anul revoluției în domeniul moral-**

și de la 1907-**anul revoluționar** nu prin noi,dar puținel și **prin ideile noastre** ,în domeniul material și social .

/Era veche: oameni care au făcut bine țării

"**Acesta este adevărul** , și îmi place ca de aici de unde am spus că **este astăzi o eră nouă**, să afirm că în așa numita eră veche ,erau atâția **oameni care au făcut bine acestei țări** , care **au sprijinit-o pe umerii lor,cari au apărat-o în clipele cele grele,și au lăsat-o celorlalți puternică și glorioasă** " (**aplauze prelungite**)

Ei ne-au lăsat o amintire și ne transmit o datorie .Eu doresc să ajute Dumnezeu pe cei tineri

să fie în inimile și mintea lor ,cel puțin atât cât au fost ei (**Aplauze prelungite**)
Nicolae Iorga / 9 iunie '39

/Elogiu idealștilor ,intelectualilor

"Iată, eu cred că alegându-mă pe mine, dvs n-ați voit numai să onorați generația mai mult decât încărunțită ,din care fac parte.**Dvs ați vrut să aduceți un omagiu intelectualității acestei țări** , din care , într-un loc foarte modest,fac parte și eu .Și cred că este foarte bine că Senatul a luat această hotărâre și pe această bază

...Epocă de scădere a omenirii

"D-lor senatori, noi trăim într-o vreme pe care istoria liberă și curajoasă de mai târziu o va numi aspru , în afară de bunavoințele , care au fost și la noi, și care ne-au adus rezultatele acestea fericite , în afară de inițiativele așa de îndrăznețe, care ne-au adus aici,dar , dacă privesc lucrurile în general ,pretutindeni, la toate popoarele, în toate țările,**noi trăim într-o epocă de scădere a omenirii** .

"Ceea ce este **în România astăzi**,nu înseamnă decât tocmai **una din mișcările prin care omenirea încearcă să se ridice din nou la ceea ce a fost odinioară** , și , dacă se poate , să întreacă ceea ce a fost la vremea ideologiei oamenilor care credeau în crezul lor și care erau în stare să realizeze altfel decât pe căile unei revoluții sângeroase și pe căile desființării brutale a voinței naționale .

...Epocă de materialism

" **Noi trăim într-o epocă de materialism**, un **mașinism grosolan** a pus stăpânire pe omenirea întregă ,**unealta pe care am creat-o a pus stăpânire pe noi** ,și nu avem destulă putere a-i aminti că noi suntem creatorii ei ,și noi avem dreptul de a o întrebuița în marginile gândirii noastre ,care gândire este mai puternică și întrece orice .

▣Lumea idealistă de profesori, savanți, scriitori, artiști

"Ați ales , prin urmare ,pe unul dintre cei mai puternici idealști ai acestei țări ,și, în numele acestei tradiții de idealism , eu vă mulțumesc.Eu vă mulțumesc ,cum vă mulțumesc și pentru generația mea,pe care ați binevoit s-o onorați .

Vă mulțumesc pentru această lume de profesori, de scriitori,de artiști,de gânditori,care nu este drept să fie așezată pe ultima treaptă de sărăcie și umilintă a unei vieți care există prin credință , prin muncă și care nu poate trăi decât prin lumina ei " (**aplauze**)

N.Iorga , 9 iun '39

36.)Al.Rosetti (raportor),Proiectul de Răspuns la Mesaj,Cameră,13 iun.'39

(DAD,MO nr.3,șed. din 13 iun.'39, p. 13-15)

Ședința durează 20 minute (10,35 - 10,55), cât durează citirea Raportului

Prezenți 225 deputați ; absenți 33 . Se ia act de constituirea Comisiei de redactare

Vaida are titulatura

. Al Rosetti citește proiectul .

[LD : Al.Rosetti - dir.

; în

al FRN,deputat și

raportor pentru Răspuns Nu este cazul să fac eu profilul și contribuția sa la promovarea culturii .

Dar pot să pun întrebarea :

un intelectual de talia sa,**să fi trecut cu detașare** de partea regimului carlist ?

Să-i fi plăcut mai mult regimul autoritarist decât cel democratic ?

Să fi fost un atare inamic al partidelor politice , încât intră abia acum în viața politică ?

Să nu-l fi deranjat regimul cenzurii și atâtea limitări ale drepturilor :libertatea de asociere, libertatea de opinie ?! **Să-l fi contaminat tendința " stângii" ?**

Ori răspunsul este "da "și trebuie asumat de el și de atâția intelectuali ai timpului .

Ori este atât de oportunist încât , în schimbul unor sinecure ,devine docil .

Ori , la fel ca alții , **răsuflase ușurat de pericolul acapărării puterii de către extrema dreapta** ,și considera **regimul salvator și de " uniune națională "** .

În funcție de răspunsul la aceste întrebări , valabile pentru numeroși intelectuali de epocă , poate fi evaluat la justa valoare și atitudinea intransigent opozantă.]

Al Rosetti / 13 iun '39 Doc.integral : fișier Parlament X

▣Tronul, Dinastia, Carol II ,

▣ Reforma constituțională :10 februarie 1938

▣ Întărirea autorității în Stat ▣ Pacificarea internă

▣ Sfârșitul luptelor dintre partide

▣ Legislația muncii / Muncă și voie bună / Serviciu Social

▣ Învățământul / Straja Țării

▣ Cultura / Oficiul Național de Turism

▣ Adunarea Deputaților - legislația

Al.Rosetti / 13 iun.'39

▣**Reforma constituțională:10 februarie 1938**

"Structura sa este o strălucită dovadă a primatului naționalității românești .

Reforma constituțională din 10 februarie 1938 , izvora dintr-o **necesitate adânc simțită** ; germenii ei pluteau în aer ,**dar nimeni nu avea curajul să rupă cu trecutul** și să privească în față viitorul , luând asupra sa răspunderile momentului .

-**MSR=solie de noroc asupra României**

"Adâncă înțelegere a nevoilor obștești de care a dat dovadă Maiestatea Sa cu acest prilej, va rămâne înscrisă în istorie printre paginile cele mai glorioase ale Domniei Maiestății Voastre . Steaua Maiestății Voastre, înălțată astăzi atât de sus, strălucește ca o solie de noroc asupra noastră "

Al Rosetti / 13 iun '39

▣ **Pacificarea internă**

▣**Sfârșitul luptelor dintre partide**

"Sire,

Suntem astăzi, în Parlament, **reprezentanții singurei organizațiuni politice din țară :**

Frontul Renașterii Naționale. Prin instaurarea unui **regim de întărire a autorității de Stat** , regim consimțit de întreaga țară , fiindcă se simțea lipsa lui pentru **restabilirea ordinii interne, luptele dintre partide au luat sfârșit** .

" Era nevoie ca **Statul** , al cărui prestigiu se găsea în timpul din urmă într-o periculoasă și amenințătoare descreștere ,**să reentre în drepturile sale** pentru a putea prezenta adăpostul ce se cuvine muncii tuturor spre întărirea țării .

"**Guvernul Maiestății Voastre**, punând pe primul plan al preocupărilor sale **pacificarea internă** și realizând-o deplin , a pășit imediat la opera necesară de reconstrucție ." [---]

/Țăranul -punct central de preocupare:Serviciul Social

[LD:iată o ipoteză: noul regim = râvnitul stat "țărănesc" !]

" Prin îndemnul constant al Maiestății Voastre , **țăranul nostru a devenit punctul central de preocupare n opera de refacere a țării** .

Crearea **Serviciului Social constituie punctul culminant al programului** de realizări pe acest tărâm, prin **stagiul obligatoriu în țară** , la care sunt supuși **profesioniștii noștri intelectuali** .Rezultatele binefăcătoare ale acestei luări de contact cu realitățile de la țară .

se vor face cu siguranță din ce în ce mai simțite, prin continua **adaptare a instituțiilor noastre la nevoile țării** "

Al.Rosetti / 13 iun.'39

▣**Reforma educării tineretului :Straja Țării**

"Paralel cu această operă de documentare pe teren,dar și de îndrumare a țăranului, se impunea **reforma educației tineretului țării** ,pentru a pregăti generațiile viitoare .

Dezvoltării excesive a învățământului teoretic trebuia să i se aducă **corectivul educației în**

aer liber, și **dezvoltarea aceluși spirit cavaleresc** de camarederie și de curaj fizic, atît de necesar în viața socială .

Prin crearea **Străzii Țării** , **ca un organism autonom**, și prin marea dezvoltare dată sportului în școală, **tineretul și-a schimbat în câțiva ani înfățișarea** . Frumoasa manifestare din 8 iunie ne-a umplut inimile de bucurie : într-un elan indescriptibil, copiii noștri și au arătat entuziasmul pentru noua educație , dându-ne astfel măsura realizărilor acestui minunat instrument de disciplinare sufletească și de îngrijire trupească a tineretului . [---]

Învățământul a suferit de asemenea de importante reforme.

Crearea **învățământului practic**, atît de necesar dezvoltării noastre economice ,

Reforma învățământului superior , prin unificarea materiilor predate la diferitele Universități ale țării , sunt realizări de cea mai mare importanță , ale căror roade nu vor întârzia să apară . Al. Rosetti /13 iun.'39

/Cultura: civilizație proprie românească

" Pe de altă parte, **propășirea noastră culturală** și crearea unei civilizații proprii românești , a stat , de asemenea pe primul plan al preocupării Maiestății Voastre .

Pentru a servi dezvoltarea culturii românești , la țară și în orașe, **Maiestatea Voastră a reformat programul de lucru al instituțiilor Regale** existente , și , prin crearea de noi instituțiuni, le-a dat o dezvoltare nouă , ce contribuie în mod efectiv la ridicarea culturală a țării

***Notă Editura "Fundațiilor regale"**

("Azi, an VII, seria II, nr 42, 24 dec.'39)

[LD: am dat această fișă în cartea mea din 1985..Reiau informațiile pentru că sunt interesante]
Al. Rosetti era directorul editurii .

Ziarul scria: **"Cinste mare lui Al. Rosetti pentru opera de editor "**

Editura avea câteva serii :

/Biblioteca "Energia " își propunea propagarea culturii în masele populare . Titluri și autori apăruiți în colecție : T.E. Lawrence ( ) ; Jakob Wassermann ( ) , F. Yeats-Brown ( ) , Pearl Buck ( ) etc

/Biblioteca informativă : ghiduri istorice , invenții tehnice;

/Biblioteca artistică/ Biblioteca Orașe / Biblioteca documentară /

/Biblioteca enciclopedică a tipărit : Al Rosetti ( ) , CCGiurescu ( ) , Gh. Banu ( ) , I. Cludian ( )

/Biblioteca de Filozofie românească : CRădulescu-Motru, PPNegulescu, Tudor Vianu, Lucian Blaga

/Colecția scriitori români contemporani : Arghezi, Zarifopol, I. Petrovici, George Călinescu, Adrian Maniu, Perpessicius.

/Colecția scriitori vechi și moderni , în format de "opere": Hașdeu, Caragiale, Creangă, Macedonski, Eminescu

/Colecția scriitori români uitați

/Biblia (traducere Gala Galactin și V Radu); Mica enciclopedie ;

/Calculul probabilităților (Octav Onicescu, Gh. Mihoc

/Colecția scriitorilor străini : E. Madoch ( ) , Luigi Pirandello ( ) , T.E. Lawrence ( ) , Rainer Maria Rilke, Plutarchos, Virgiliu

William Faulkner

LD: Faulkner este unul din primii 5 scriitori străini de pe lista ierarhiei mele valorice (subiective, bine-nțelese) De aceea am zâmbit ce scria în epocă despre el în ziarul "Azi" Probabil în vocartea de față , nu voi da aceasată evaluare Altceva vreau să relev: că în anii aceia , Faulkner era deja tradus în România și că noi, cu hiatusul cultural din regimul comunist , l-am "descoperit" prin dec.8 ! Cât privește receptarea lui în 1939 ... "de gustibus" !

"

de meserie

**Nu este, deci , scriitor
nici din vocație E scriitor prin accident .**

și furie, Absalom, Absalom !, Sanctuar Doctorul Martino

**Sartoris, Zgomot
oate cărțile lui Faulker n-**

**au nimic "literatură" în ele, nimic "lucrat"
descriitor**

un spectator pur

"("Azi", an VII, seria II, nr 27 , 10 sept.'39)

[LD : În România '39 ajunseseră și **cărțile lui L.F.Céline** ,inclusiv vești despre scandalul din jurul unor cărți de-ale sale Universul scria : **cel mai mare pamfletar în jurul căruia se urzește o conspirație a tăcerii** acelora cari nu-i pot ierta **antisemitismul manifestat în "Bagatelles pour un massacre "** ("Universul" , an 56, nr 18, 20 ian.'39)

AlRosetti /13 iun.'39

/Oficiul Național de Turism

Crearea Oficiului Național de Turism permite îndrumarea străinilor doritori de a ne cunoaște spre locurile pitorești ale țării noastre și ne face cunoscuți în străinătate .

/La regim nou, legi noi

Preocuparea noastră imediată va fi de a cerceta noile legi ce vor fi prezentate de Guvernul Maiestății Voastre

-Statutul funcționarilor publici ,

-Legea breslelor ,

-Legea pentru valorificarea produselor agricole . "

[-----]

Al Rosetti / 13 iun '39

" Strâns uniți în jurul Tronului , strigăm cu toții într-un glas :Să trăiți, Sire ! Trăiască Măria Sa Voevodul Mihai !Trăiască Dinastia !"(aplauze prelungite, îndelung repetate)

Al.Rosetti(raportor) Răspuns la Mesaj / 13 iun.'39

37)Brătescu -Voinești (raportor),Proiectul de Răspuns la Mesaj, Senat,15 iun.'39

(DS, MO 3 ,șed.din 15 iun.'39 ,p.47- 48)

[LD:Parcă la întrecere cu Al.Rosetti (raportorul de la Cameră) raportorul de la Senat , I.Al.Brătescu -Voinești ,dă dovadă de un exces de zel jenant, în preamărirea Maiestății Sale. Pasajul cu care,înainte, debutau toate Răspunsurile la Mesaj- înclinație protocolară demnă către monarhie, dinastie și rege-devine dominantă linguiștoare a întregului document . Decupând din istoria României întregite doar domnia lui Carol al II .lea ,de la care au izvorât toate binefacerile și toate reformele înțelepte , acest Răspuns la Mesaj poate servi ca mostră pentru a ilustra cum se construiește la români cultul personalității .]

[Regina Maria]

[Carol II]

[Constituția Carol II]

[Monarhie autoritară - toate puterile în mâna MSR]

[Întăietatea naționalității române - inițiativa MSR]

[Atmosferă politică - cf . moralei cetățenești simbolizate de MSR]

[Realizările Guvernului - meritul MSR]

[Apărarea hotarelor - MSR gata de jertfă]

[Politica externă - prestigiul MSR peste hotare]

[Biserica - în sprijinul MSR]

[Senatul - gata de conlucrare cu guvernul MSR]

¶Regina Maria

[LD : Neonoranta ipocrizie românească !Din toată dinastia, elogierea Reginei -Mame numai pentru că și Mesajul Regal o pomenise.Ce făcuse vlăstarul regal , pe atunci " prinț moștenitor" , exact în perioada evocată,românii știau ! Și mai știau și cum se comportase Carol , ca rege, față de mama sa .Și mai știau și cum se comporta cu regina -mamă a fiului său Mihai

Și mai știau și cine era "doamna" de la palatul regal !]

▣Carol II

[LD :Nimic despre Regele Ferdinand nimic despre primul deceniu , despre reformele democratice -împroprietărirea și votul universal -care au pus bazele societății democratice postbelice .Aluzii diminuante și defăimătoare la adresa Constituției din 1923 .

Un adevăr însă recunoscut : că de la urcarea pe tron, Carol al II-lea le pusese gând rău !
Firesc, nu ?! După 8 ani de domnie , fuseseră suprimate sau știrbite !]

" Din fericire , această credință era și a Maiestății Voastre și, spre norocul nostru , al tuturor ,din primele clipe ale urcării treptelor Tronului [1930] ,**ați urmărit , fără întrerupere** , după cum o dovedesc cu mărturii documentare,ultimele cercetări istorice,**hotărârea de a pune capăt unei stări de lucruri care ne ducea pe un drum de rătăcire ."**

▣Constituția Carol II

" Dumnezeu v-a ajutat și ne-a ajutat pe toți să aduceți la îndeplinire acea hotărâre și să dați țării , prin noua Constituție, rezultată din conlucrarea Maiestății Voastre cu aceia care reprezentau în acel moment însuși experiența politică a ultimului deceniu , **un așezământ real, sănătos și trainic,în locul celui vechiu ,clădit în mare parte pe iluziile metafizice care au călăuzit o mentalitate romantică .**

/Monarhie autoritară

" Prin acest act de curaj , de care istoria va ține seama, ați redat Monarhiei românești rolul ei istoric , strângând în mâna Ei puterile , care , până acum , din considerații pentru un constituționalism de împrumut , erau împrăștiate ,și din această pricină , adeseori, în discordanță "

▣Senatul

[LD : Este adevărat că nici când **Senatul României nu avusese pe băncile sale atâția intelectuali** Până în 1939,existaseră în parlament doar intelectualii care se manifestaseră politic,în sensul înregimentării în partide. Prin senatorii de drept , prin înregimentarea în FRN și candidaturile din partea unor asociații profesionale,prin desemnarea unor senatori de către rege, **numărul intelectualilor-senatori este copleșitor.**

Merg până la a afirma că dacă a existat vreodată o adeziune importantă a intelectualilor la un regim politic, aceasta s-a întâmplat în regimul carlist.

Se poate , oare , trage , vreo concluzie din asta ?Și dacă da, care ?

Ori intelectualitatea românească era de o lașitate și oportunism peste măsură de infamant , ori departe de a fi fost un regim atât de nefast,**regimul lui Carol II a fost , în fond, o domnie autoritară** care nu trebuie confundată cu dictaturile totalitare de dreapta(Hitler, Mussolini) sau de stânga (Stalin) Înclin pentru ultima caracterizare , dar atunci abia alungarea lui Carol în 1940 este o mostră de ingraturdine "specifică" românilor]

"Senatul, în care Maiestatea Voastră a chemat la conlucrare **reprezentanți de valoare recunoscută a intelectualității noastre**,conștient de sporul de prestigiu ce a câștigat astfel, asigură pe Maiestatea Voastră de absolutul său devortament și de ferma sa voință de a da deplin sprijin guvernului , veghind ca, prin a sa colaborare , legiurile ce se vor da țării , nu numai să corespundă nevoilor ei reale,dar și să păstreze neatins marele său prestigiu , dobândit de Maiestatea Voastră ,prin toate activitatea Sa înțeleaptă și plină de grijă pentru binele patriei ."

Pr. Răspuns la Mesaj / 15 iun.'39

38.)Ion Gigurtu (FRN, Industrie,Comerț) ,la Mesaj, Cameră ,23 iun.'39

(DAD, MO nr.5, șed.din 23 iun.'39, p. 71- 74)

*I.Gigurtu :profil politic

[LD : Are 53 de ani.Inginer de mine ,cu studii la Freiburg și Berlin-Charlottenburg Industriaș;de 20 de ani dir. general al societății "Mica" ;inspector al Ministerului de Industrie și Comerț , din 1912.Deputat (din 1926, probabil în P.Poporului) ,apoi colaborator lui Goga) ; ministrul Industriei și comerțului în guvernul Goga ;ministru al Lucrărilor Publice și Comunicațiilor (24 nov. 1939) ; președinte al Consiliului de miniștri (4 iulie- 4 sept.1940)]
I.Gigurtu / 23 iun.'39

▣ Funcționarii Statului =elita societății

[LD:**Statocrația,birocrația administrativă**.A ridica la rang de ideal de viață ,de carieră, ascensiunea pe treptele funcțiilor , a fost o tendință a societății românești în toată evoluția modernă a sa. **Partidele politice**, din acest p.d.v.,nu erau altceva decât **pepiniere** în care se pregăteau condițiile pentru această promovare .

A deplasa(ridica) această posibilitate în criteriu de selectare a valorilor,**a pretinde** că funcționarii trebuiau să alcătuiască "**elita societății**",pare a fi ,însă ,**o ștachetă caracteristică regimurilor totalitare.**]

" Actualului guvern i se cere o activitate mai grea, i se cere să administreze bine.

Încetul cu încetul trebuie să facă să dispară înrădăcinatele obiceiuri .Obiceiurile sunt mai tari ca legile ;de aceea nu putem pretinde guvernului ca totul să se schimbe de azi pe mâine.

Dar, pentru ca aceasta să se poată întâmpla mai ușor,și într.un ritm mai acclerat ,se impune , în primul rând, **o bună plată a funcționarilor Statului** și să se prevadă în **statutul funcționarilor** , ce ni se va propune a-l vota,un sistem precis de recrutare a acestora,pentru fiecare categorie de funcționari .

" **Funcționarii trebuie să devie elita societății** , cum a fost și la noi în trecut și cum este în toate țările cu o civilizație veche (**aplauze**)

/Tinerii cei mai buni-în slujba Statului

Ce e mai bun din tineretul nostru trebuie să intre în slujba Statului .

Și posturile cele mai importante se vor recruta cu timpul numai din funcționarii Statului .

Acest ideal nu e încă atins, dar, având în vedere calitățile neamului nostru ,nu va fi greu să-l ajungem "

I.Gigurtu / 24 iun.'39

39.)Ioan Marinescu (FRN ,Industrie) ,discurs la mesaj,Senat,23 iun.'39

(DS, MO nr. 6 , șed. din 23 iun.'39, p. 116 - 119)

I.Marinescu / 23 iun.'39

▣Pregătirea profesională

" Evident că va trebui să urmeze și o preocupare de pregătire profesională

Astăzi avem școale de meserii ,dar n-avem meseriași,

avem școale comerciale , dar n-avem comercianți .

Nu este suficient să se învețe meseria sau comerțul ;trebuie ca o acțiune de Stat continuă și susținută **să ajute și să împingă din ce în ce mai departe de profesioniștii și comercianții** noștri în exercițiul și realizarea meseriei lor (aplauze)[..]

I.Marinescu / 23 iun.'39

▣ Pregătirea clasei conducătoare

"Consider , domnilor, că apasă pe generația de astăzi , o grea sarcină : **sarcina pregătirii generației renașterii de mâine**.O țară nu se reazemă numai pe munca și pe patriotismul maselor ;ea se sprijină mai ales pe **valoarea clasei conducătoare**, pe sufletul și pe cultura fiecăruia din cei chemați să vegheze la destinele ei și să le conducă .(**aplauze**)

" În această ordine de idei, dacă Senatul ar voi să facă un pas înainte , l-aș ruga să ceară Guvernului , prin Răspunsul la Mesaj, **să ia sub tutela Statului și să declare ca pupili ai**

nației pe toți fiii de români ,primii clasificați în toate școlile de toate categoriile, din Tara Românească ,să-și ia asupra-i grija vieții și a educării lor în țară și în străinătate , pentru ca în modul acesta să se formeze această clasă de elită națională viitoare , căreia să putem să-i trecem tot ceea ce munca și devotamentul nostru va fi fost în stare să facă în ritmul acesta nou al renașterii naționale " (aplauze prelungite)
I.Marinescu / 23 iun.'39

40.)Petre Partenie (Asoc. g-rală a clerului ortodox),la Mesaj, Senat ,23 iun.'39

(DS, MO 6, șed. din 23 iun.'39 , p. 127)

[LD : lată o instituție care aderă cu toată ierarhia și convingerea la instituțiile noului regim. Din acest p.d.v., **biserica ortodoxă , tradiționalist-conservatoare** , trăește o restaurație mult râvnită, **aceea a regimului vevodal dinaintea Constituției moderne din 1866 .**

Că această revenire a fost sinceră și firească din partea Regelui,este discutabil.

Conduita și aparențele lăsau această impresie]

Petre Partenie / 23 iun.'39 Doc. integral : fișier Biserică III

- ▣ Adeziunea clerului ortodox la noul regim :
- ▣ Regele Carol - restauratorul tradiției monarhice în Biserică
- ▣ Regele Carol - protector al Bisericii neamului

Petre Partenie / 23 iun.'39

▣ Adeziunea clerului ortodox la noul regim :

▣Regele - FRN - Parlamentul corporatist breslele

" D-le președinte, d-lor senatori, având deosebita cinste de a reprezenta **Asociația generală a clerului ortodox român** , în acest Matur Corp, prin votul de la 2 iunie 1939 ,mă asociez la toate omagiile adresate Augustului nostru Suveran ,**ctitor de țară nouă,și ocrotitor al asociațiilor noastre tradiționale :Biserica, Armata , Magistratura** ,și așa mai departe.

"**Clerul ortodox român a aderat din tot sufletul la Frontul Renașterii Naționale** ,acest important instrument politic, prin care se proclamă **armistițiul de obște** și se asigură **solidaritatea neamului românesc**, atât de necesare țării .

Clerul ortodox român este convins că acest Front al Renașterii Naționale nu va mai reedita **parlamentarismul trecut , care diviza și învrăjbea** [----]crede că parlamentarismul se va rezema numai pe bresle [----] înlăturându-se pentru totdeauna profesionalismul politic [----]

" Suntem bucuroși că ceea ce **în 1931 -1932 anticipa guvernul d-lui profesor Iorga** , ca un corectiv la viața parlamentară , sprijinită pe partide **a evoluat desăvârșit de partea corporatismului** în vremurile de azi și aceasta datorită genialelor intuiții regale .

" Suntem foarte satisfăcuți sufletește deci de a constata că profesionalismul activ, că breslele nu mai sunt corective ci determinative ale noii așezări."

Petre Partenie / 23 iun.'39

▣Biserica vie:Premilitărie, Serviciul Social, Străjerie

" Suntem plini de respectuoasă grațitudine MSRegelui și d-lui prim-ministru că i s-a acordat , corespondentul de breaslă din Senat ,**căci clerul nu stă la periferia vieții românești, ci chiar în centrul Bisericii vii** și așezămintele prin care MSRegele frământa sufletul cel nou al țării : în **Premilitărie Serviciul Social** și în deosebi în **Străjerie** .

▣ Regele Carol - restauratorul tradiției monarhice în Biserică

" Considerăm ca onoare deosebită participarea clerului cu totul devotată ,**în aceste așezări regale** ,dar mai ales în **Străjerie ,care este școala noii educații** unde se orchestrează așa de armonic **tradiția națională și dinastică** în jurul regelui iubit ,cu **tradiția religioasă** , servită de Suveranul nostru prin latura religioasă de la solemnitatea pavilioanelor .

"Suveranul nostru este în stil mare însă **un restaurator al rostului monarhic în Biserică** . Ne este mereu în minte acest nobil și frumos chip vevodal , instaurat în nimbul tradiției în

Biserica răsăriteană , rămasă de la marele Constantin ,Regele îmbrăcând nimbul religios, apare ca un protector și ctitor al Bisericii , **fie îmbrăcând cămașa albă** , alături de vlădici , la tânosiri, cum a fost la Cluj, Târgoviște , Bălți, Craiova ,**fie ctitorind Episcopii și Mitropolii noi**, cum este Episcopia Maramureșului , de care se leagă cele mai vechi manifestări culturale, de limbă ,în decălecările naționale și spirituale ale neamului , sau Mitropolia Craiovei , care restabilește vechea Mitropolie a Severinului ,cu legături politice și bisericești până în părțile Mehadii , fie chibzuind ca în ierarhia înaltă să pătrundă cele mai valoroase elemente ale bisericii "

Petre Partenie / 23 iun.'39

▣ Viitorul Patriarh al României

" Luăm act cu prea mișcată grațitudine de preocuparea anunțată în Răspunsul la Mesaj ,ca **locul aceluia prim-patriarh simbolic** pentru unitatea națională însăși și foarte reprezentativ , care a fost Patriarhul Miron, **să se aleagă o persoană care să fie la înălțime** .
" Clerul de mir dorește ca această persoană să fie de un mare relief și prestigiu , ca această personalitate care să înoade permanent **firul ortodoxiei și al cărturării bisericești**, care să acorde autonomismul Bisericii cu tradițiile religioase ale Vechiului Regat , unde raporturile cu Statul au fost din cele mai armonice ,

)! cu atât mai mult cu cât noua Constituție nu autorizează nici un autonomism pe seama vreunei instituții , pentru că orice autonomism exagerat s-ar interpreta ca centrifug față de suveranitatea și unitatea Statului .

" Dorim ca alegerile de ierarhi să însemeneze încă un mijloc de consolidare națională și de penetrație a valorilor românești pe tot întinsul țării "

Petre Partenie / 23 iun.'39

41.)Aurel Baci (FRN -intelectuali ,Mureș) ,la Mesaj, Cameră ,23 iun.'39

(DAD; MO 5, șed. din 23 iun.'39, p. 63 - 64)

[LD : nu știu dacă acest Aurel Baci a făcut politică de partid. **Era avocat sau profesor** . În noua conjunctură , el este **prototipul " homo carlist "** , care , fie din obediență , fie din ignoranță , fie din exces de zel, anulează meritele regimurilor constituționale de la 1866 și 1923 ,pe care s-a clădit România modernă ,cu tot eșafodajul ei legislativ și instituțional , și care au dat României independența, întregirea țării , împroprietărirea țăranilor și votul universal ,ca să vorbim doar de marile înfăptuiri .]

Aurel Baci / 23 iun.'39

- ▣ Constituțiile democratice (1866, 1923) = imitații ignorând năzuinele poporului
- ▣ Partidele politice - plagă pe trupul națiunii
- ▣ Constituția din 27 febr.'38 ▣ Regim de ordine și autoritate
- ▣ Țărănimea - baza reală a statului ▣ Țărănimea - izvorul viitoarei elite
- Instituțiile culturale : Fundațiile Regale, Străjeria, Echipele Regale, Serviciul Social ▣Statul român = Stat Corporativ ;
- ▣ Puterile în Stat : Regele- legislativă - executivă
- ▣ Profesioniștii intelectuali
- ▣ Minoritățile naționale
- ▣ Dimensiunea divină și istorică a lui Carol II

Aurel Baci / 23 iun.'39

#Constituțiile 1866,1923-n-au corespuns necesităților naționale

" Pentru a putea arăta ce a însemnat această radicală schimbare și ce cred că ar trebui să rezulte de pe urma ei, mă voi ocupa în câteva cuvinte și numai în linii generale de ceea ce au fost constituțiile care au guvernat țara până în prezent ,pentru ca să pot constata cât de imnperios necesar a fost înlocuirea lor prin Constituția din din 27 februarie 1938 , care era **rezultatul zbuciumului , a îngrijorării** pentru soarta și viitorul acestei țări , a Augustului nostru Suveran .

" Într-adevăr , dacă vom face o cât de succintă analiză retrospectivă a realizărilor sau în genere a progresului acestui popor , care progres avea la baza sa Constituția din anul 1866 și care a sintetizat viața de Stat până în anul 1923 ,va trebui să constatăm că această Constituție

, care , de altfel, precum în deobște este cunoscut, era în mare parte **o simplă copie a Constituției belgiene n-a corespuns nici necesităților , nici năzuințelor de progres ale poporului român** . Ea n-a contribuit , în măsură suficientă , la dezvoltarea națiunii românești , precum ar fi indicat-o însușirile sale, cu toată strădania și cu toată înalta concepție politică a marelui Rege Carol I , și cu tot patriotismul generos al bărbaților de Stat , care au ilustrat acea epocă . Și aceasta pentru simplu motiv , pentru că viața poporului belgian și toate împrejurările lui de dezvoltare , erau cu totul altele decât acelea ale poporului român.

" Dar n-a satisfăcut exigențelor de viață ale națiunii românești, nici Constituția din anul 1923 , sub imperiul căreia , în timpul din urmă , se produsese o stare de lucruri și perturbațiuni din cele mai serioase în viața de Stat ,astfel încât și aceasta a trebuit să fie ,ără ezitare , înlocuită .Ea nu mai corespundea, cu spiritul său îngust și individualist , cerințelor zilelor de azi **Această Constituție** , cu toată structura ei , **nesocotea aproape cu desăvârșire interesul colectiv și dreptatea socială** , care , de multe ori ,a dus la exploatarea omului cinstit și muncitor , rămas fără de sprijin . "

[Aurel Baci](#) / 23 iun.'39

#Partidele politice - plagă pe trupul națiunii

" Acest individualism, a scos la suprafață partidele politice ,care s-au dovedit **a fi fost mai mult un balast , decât un bine pentru țară** .

Partidele, la rândul lor, au dat naștere unui regim care a produs tipul **politicianului intervenționist și afacerist** , detestat de toată lumea, care în ultimul timp devenise o adevărată **plagă pe trupul națiunii** și o serioasă primejdie în viața de Stat , prin abuzurile și corupțiunea generală pe care o răspândea și în urma căreia , pretutindeni , își scotea capul și revolta . "

[Aurel Baci](#) / 23 iun.'39

▣Constituția din 27 febr.'38 -Regim de ordine și autoritate

" Evident , deci, că în aceste condițiuni și împrejurări , Suveranul, îngrijorat de viitorul acestei țări și sub povara răspunderii , n-a mai șovăit o clipăde a sfârși cu această stare de lucru , dându-ne Constituția din 27 februarie 1938 .Iată , în câteva cuvinte , geneza noii Constituții

" Încât privește noua Constituție, distinsul profesor universitar d-l Paul Negulescu , în tratatul său despre Constituție, ne arată cum Maiestatea Sa a considerat că misiunea Statului este , în primul rnd, perfecționarea societății , că trebuie dezvoltat spiritul public și trezită conștiința națională , care să servească ideea unității naționale. [-----]

▣Stat corporatist în locul statului politic

[LD:Aurel Baci avansează conceptul de **stat "corporatist"** opus **statului "politic"**. Să fie în această denumire ideea de "apolitism" , pentru că grupările de interes erau "profesionale" și nu "politice"?Dar atunci care ar fi deosebirea dintre organizarea "sindicală" și cea "corporatistă" ?]

" Dar tot ce se va face sub imperiul noii Constituții , va trebui să se facă sub un regim de **întărire a autorității de Stat**,care s-a instaurat ,regim consimțit de întreaga țară,fiind că se simțea lipsa lui,**pentru restabilirea ordinii interne** și atunci noua Constituție,urmărind,în locul individualismului ,dezvoltarea spiritului de solidaritate națională, chiar sub puterea acestui regim de autoritate și transformând **Statul politic ,în Stat profesional corporativ**, el va trebui să aducă roade nebănuite pentru țară, mai cu seamă penru că părțile privitoare la proprietatea individuală le menține ca pe un drept inviolabil ."

[Aurel Baci](#) / 23 iun.'39

▣ Țărănimea - baza reală a statului,izvorul viitoarei eliteromânești

[LD:și Aurel Baci sugerează că noul regim vede în **țărănime puterea reală a neamului românesc**,izvorul **elitei de cărturari,intelectuali și burghezii românească**

Parcă ar fi avansat formula (în sfârșit !) unui "**stat țărănesc**"autoritar

Țărănesc fără ca țărani să ajungă la putere ,de sus în jos(chiar dacă în parlament ajunseseră câțiva țărani).Ei bine,consider această interpretare cu **accent de "stânga",naționalist**,cu

substrat de clasă preventiv ,demagogic (cam așa cum a fost la țărâniști și legionari),mai ales că prin această evoluție se sconta **ridicarea elementului românesc.**]

"Suveranul vrea ca **societatea românească să aibă o bază reală**,sprijinindu-se pe **țărănime** , adevărata putere a a neamului românesc ,care trebuie **ridicată și protejată** în toate direcțiunile,peu ca din ea **să se formeze acea elită de cărturari și de intelectuali** și acea **burghezie românească** ,care să umple cadrele vieții publice și economice ale țării, fiind convins că propășirea și progresul adevărat al țării nu pot fi asigurate , decât,în primul rând,**prin ridicarea elementului românesc** pe toată linia, lucru care , în Constituția din anul 1866, nu era aproape de loc evidențiat .

"Această ridicare culturală a țării se va face, precum arată Răspunsul la Mesajul Tronului,prin instituțiile noi create în acest scop, și mai cu seamă prin Fundațiile Regale.[-----]

/Instituțiile cu misiune educativă: FRN,Străjerie, Serviciul Social

"Opera de transformare a întregii concepții asupra vieții de Stat și asupra îndatoririlor cetățeanului, Constituția o face prin **Străjerie,prin Echipele Regale,prin Serviciul Social** , și , în general,**Frontul Renașterii Naționale** ,caută să **perfecționeze colectivitatea națională** printr-o **operă de propagandă în cadrele ideii naționale**,urmărin înălțarea patriei prin întărirea familiei, întărirea solidarității între fiii ei prin crearea unei vieți spirituale ,prin dezvoltarea **credinței creștine și a cultului muncii.**"(**aplauze**)

[Aurel Baciu](#) / 23 iun.'39

▣Parlamentul:expresie a profesiilor

[LD :las deoparte că **Baciu a uitat puterea judecătorească ,dar formula că regele devine " centrul vieții de Stat" nu pare a-i tulbura judecata .]**

" Statul profesional , pe de altă parte, își va compune organele legislative ca o urmare firească a acestei concepțiuni ,numai din cetățeni care exercită o profesiune ,aleșii trebuind să exercite o profesiune , ceea ce înseamnă că Statul ,în urma reformei constituționale din 1938 , ia forma unui _____ în care **persoana Regelui devine centrul vieții de Stat** ,ajutat fiind în înalta Sa misiune ,de Reprezentanța Națională ca **putere legiuitoare** ,apoi de miniștrii și subsecretarii de stat ,ca **putere executivă** .

" Din aceste puține cuvinte rezultă deja deosebirea fundaentală care există între cele trei Constituții , încât vom putea înțelege ușor că,**dacă și azi am trăi tot sub puterea dominatoare a partidelor**,care nu aveau putința să strângă într-un mănunchi solidar întreaga națiune , **câtă primejdie ne-ar pândi ."**

[Aurel Baciu](#) / 23 iun.'39

▣Profesioniștii intelectuali

" Insistând numai asupra unor chestiuni care ating exclusiv **interesele grupării intelectualilor**, este de asemenea ușor de înțeles cătă nădejde într-un viitor mai bun animează truda și munca **tuturor liberilor profesioniști intelectuali și a marei armate de toate categoriile de funcționari particulari și publici** , în noua disciplină , care , după o atmosferă purificată le îmbie perspectiva de a reuși în viață conform cu puterea lor de muncă și prestație , înlăturate fiind obstacolele unui regim nedrept și părtinitor ."

[Aurel Baciu](#) / 23 iun.'39

▣ Minoritățile naționale

" Suveranul, în permanența Sa grijă pentru propășirea și liniștea țării, vine și asigură minorităților noastre etnice , în cadrele legii , putința de a se dezvolta pe teren economic și cultural nestânjenit , lucru pe care noi , intelectualii români, și mai ales cei care trăim alături de dânșii , îl primim cu bucurie ,având convingerea că și ei , la rândul lor, vor ști , printr-o leală și armonioasă colaborare cu elementul de baștină , să contribuie la dezvoltarea pașnică a țării și a pământului care îi ocrotește " (**aplauze**)

[Aurel Baciu](#) / 23 iun.'39

▣ Dimensiunea divină și istorică a lui Carol II

[LD : unul din semnele psihologice ale acceptării unui regim de dictatură personală ,este această **competiție pentru legitimarea și proslăvirea puterilor regale**. Descendența pe linie valorică din Traian ,raportată la dimensiunea patrimoniului românesc , va face ca ,**numai peste un an , "divinul " Carol II să devie " hulitul " rege alungat**.
Își aduce și el , " contribuția" la hiperbolizarea calităților și meritelor regelui Carol II, al cărui cult sporește năucitor la tribuna parlamentului.Păstrând proporțiile , mă duce gândul la titlurile ziarelor pariziene care ,oglundind percepția contemporanilor față de epopeea napoleoniană , au evoluat de la superlativele la umilitorul " , .]
" Recunoștința mea și a celor pe care am cinstea de a-i reprezenta ,o voi exterioriza citând cuvintele distinsului profesor **Gh. Popa Liseanu**, scrise în prefața cărții sale , relativ la corespondența lui **Plinius cel Tânăr cu Împăratul Traian** :

**lui Mircea cel Bătrân,a lui Ștefan cel Mare,a lui Mihai Viteazul
Rege Carol**

Cuza

Toți aceștia , însă , au avut un rol redus, într-o țară redusă .

Traian

**și dă mâna peste secole cu un alt uriaș
al neamului, cu Regele Ferdinand I, primul Rege al tuturor românilor .>**

" La aceste cuvinte scrise în anul 1927 , noi adăugăm omagiile noastre ale tuturor și sentimentul de dragoste și adâncă recunoștință față de Augustul nostru Suveran , **Regele Carol al II-lea** , care , prin curajul Său, prin Înalta Sa înțelepciune și prin grija Sa permanentă **a știut și știe** , cu vrednicie și demnitate regească ,**să păstreze patrimoniul lăsat de către Marii săi înaintași** ,în paza sufletului și a iubirii Sale de neam. "(**aplauze prelungite**)
" Timpurile pe care le străbatem sunt din ce în ce mai grele , dar pentru aceea declar , în numele grupării intelectuale din Ținutul Mureș,că am toată încrederea în puterea noii discipline , că **sunt adânc convins de misiunea divină a Regelui Carol al II-lea**,care va duce cu **mână tare** spre culmile gloriei un neam și o țară menită să fie o stâncă a civilizației umane în acest colț al pământului

Aurel Baci / 23 iun.'39

«Guvernul

[LD : unul din semnele psihologice ale acceptării unui regim de dictatură personală , era absența altor răsunderi nominalizate . Șefii de partide dispăruseră ; miniștrii de resort nu erau pomeniți ; guvernul amintit tangențial, rareori nominalizat .

Numai Regele :gândise, dorise , hotărâse, spusese , deci numai el trebuia citat și lăudat !]
și să cred în destoinicia distinșilor Lui sfetnici , în primul rând în destoinicia și înțelepciunea distinsului bărbat de Stat d-l Armand Călinescu " (**Vii aplauze**)

Aurel Baci / 23 iun.'39

42.)Eugen Dunca(FRN, Intelectuali,ținut Someș) ,la Mesaj,Cameră ,23 iun.'39

(DAD, MO 5 , șed. din 23 iun.'39, p. 64-67)

[LD : apele gândului și spiritului nu pot fi despărțite cu ușurință .Chiar dacă noul regim a îmbrăcat haine " ciudate" , în pas cu moda timpului,nu se poate nega faptul că ele au apărut într-o atmosferă tulburată de tot soiul de amenințări și tendințe care zdruncinaseră coeziunea națională . Privită prin această prismă , este de înțeles atitudinea acestui ardelean , față de noile instituții . La urma urmei ,**ardelenii nu erau toți precum Maniu , mai erau mulți precum Vaida** ,și nici orgoliile lor regionaliste nu mergeau până la primejduirea unității naționale.
Spun lucruri grave ? Am acoperire la ele ?Scutesc de răspundere pe Carol II și oamenii politici care au zămislit noua organizare ? Nicidecum.! Dar va trebui să surprind cât mai aproape de realitate ceea ce se întâmpla.]

Eugen Dunca / 23 iun.'39

- ▣ Fontul Renașterii Naționale
- ▣ Parlamentul FRN
- ▣ Ardealul, ardelenii
- ▣ Regionalismul = consecință a politicianismului dezbinător
- ▣ Regimul FRN = regim de liniștire, de concordie, al primatului intereselor de Stat
- ▣ Pedagogia unică a MSR Carol II
- ▣ Bunul simț al poporului

Eugen Dunca / 23 iun.'39

▣ Fontul Renașterii Naționale

" Cu un sentiment de reală înălțare iau cuvântul în fața primului Parlament al Renașterii Naționale și în fața țării, renăscută ca prin farmec pentru desăvârșirea idealului național, înălțarea țării și consolidarea Statului unit într-un bloc de granit, cu deviza :Regele și națiunea, muncă și credință .

" În fața acestei țări, cu conștiința mobilizată și trezită dintr-o toropeală sufletească, care și-a regăsit idealul : unirea tuturor fiilor săi pentru ca să întreprindă o acțiune solidară, o acțiune unitară românească, pentru înălțarea Patriei și consolidarea Statului, așa cum este definit scopul Frontului Renașterii Naționale ; în fața acestei țări, începem slujba, pe linia marilor interese ale Neamului Românesc. "

Eugen Dunca / 23 iun.'39

▣ Parlamentul FRN

"Câtă deosebire,d-lor,între Parlamentul vechi și Parlamentul de astăzi .Chiar modul cum s-au făcut candidaturile și cum s-au desfășurat alegerile, arată că a luat naștere o viață nouă, pe altă temelie și cu alt ideal .

" Acest Parlament este **selecțiunea competențelor profesionale** din cele trei categorii ale FRN : **agricultura și munca manuală, industrie și comerț și ocupațiuni intelectuale** . acest Parlament a fost ales de întreaga națiune conștientă, activă și productivă, nesilită, neinfluențată de nimeni și de nimic, călăuzită numai de idealul suprem :apărarea și propășirea țării și consolidarea Statului " (aplauze)

Eugen Dunca / 23 iun.'39

▣ Ardealul, ardelenii .

" Cum se deosebește Parlamentul de astăzi de cel al trecutului, tot așa se deosebește și sufletul poporului de astăzi de cel de ieri .Această constatare ne face o mare bucurie tuturor și ne dă cele mai sigure nădejdi pentru viitor .

"Această constatare se poate face pe tot cuprinsul țării, eu însă voi vorbi de cele ce am putut constata în Ardeal, în acest bastion al românismului, pe care nu l-au putut înfrânge nici vitregiile de două mii de ani, cu toată urgia ce s-a năpustit asupra lui, și din cauza situației geografice, pentru că știut este că, întotdeauna, a fost considerat ca cheie a puterii și de dominațiune și chiar a echilibrului în Europa Centrală, precum și ca o resursă de imense bogății .

" În ce a rezidat această puitere imensă a românismului din Ardeal, care a înfruntat vitregia celor două mii de ani ? A rezidat în unirea sufletească a tuturor, de la opincă până la vlădică . (aplauze) Neconținut a trăit dorul și a fost năzuința tuturor ca această unire să se facă în granițele firești ale României de astăzi .

" **Dreptatea istorică s-a împlinit, unirea politică s-a făcut,consecință logică era să se facă și desăvârșirea unirii sufletești ."**

Eugen Dunca / 23 iun.'39

#Regionalismul = consecință a politicianismului dezbinător

[LD: exercițiu de sinceritate :Aveam doar 4 ani Dar dacă aș fi trăit atunci cu mintea de acum, pentru acest scop aș fi trecut și eu în FRN, aș fi desființat partidele etc etc]

" Ce s-a întâmplat însă ? A venit **politicianismul dezbinător,cu nota tristă a regionalismului**, și a căutat să semene ură și discordie între frați, a scormonit și a scos la iveală, din turbureala răutății,**noțiunea regionalismului, atât de potrivnică sufletului românului din**

Ardeal . (aplauze)

" **A căutat să facă o deosebire dintre bisericile românești** , cea ortodoxă și cea unită ,care totdeauna au trăit în desăvârșită frățietate, și atunci când toată lumea știe că la românii din Ardeal nici o dată nu a existat vreo dezbinare pe tema confesională ,cum nici nu se va întâmpla vreodată (aplauze)

#Înveninarea tineretului

" **A căutat politicianismul** , acest politicianism desbinător,**să învenineze sufletul tineretului** . L-a sustras de pe băncile școlii și, în loc să-i dea educație , să-i dea îndrumare și pildă bună , **I-a utilizat adesea pentru scopuri egoiste și de politică personală** , s-a folosit de naivitatea și entuziasmul lui, ca la urmă să-l abandoneze sau să-l arunce în valurile desnădejdiei.

#Politicianism hrăpăreț

" A venit apoi **politicianismul hrăpăreț** , acel politicianism care a deviat de la principiile înalte ale intereselor superioare a românismului, și urmărind numai **interese egoiste și personale**, **a pus stăpânire pe tot ce a fost bunul și dreptul tuturor** fiilor acestui neam, după munca, capacitatea , cinstea și vrednicia fiecăruia (aplauze)

" N-a cruțat nici cele mai scumpe instituții : Justiția și Armata , ca să nu mai vorbim de administrație și mai puțin de exploatarea solului și subsolului și a tuturor drepturilor , izvoare de venituri și câștiguri asupra cărora s-a năpustit , sfidând cele mai elementare noțiuni de dragoste de frate și de dreptate .

#Dezbinare, dezolare, dezagregare

" În această stare de dezbinare de dezolare sufletească ce s-a întins pretutindeni , n-a reușit acțiunea multor oameni de bine, încălziți de dragoste de neam și de țară , cu cel mai curat cuget, cu cele mai bune intenții de a împiedica întinderea acestei dezolări , ale acestei dezbinări și dezagregări , și de a îndruma totul spre bine , spre a se face dreptate și a da mulțumire , pe cât posibil, tuturor .

" Dezagregarea s-a întins și mai departe .S-a lăsat o ceață gra peste sufletele tuturor care a întunecat mințile și a înfrigorat pe toți acei ce se gândeau la ziua de mâine , și nu găseau ieșirea din acest impas întunecat . [-----]

▣Ardealul –recunoscător Vechiului Regat

"Acest popor conștient este oricând gata la suprema jertfă pentru Rege și Țară ,indiferent la care graniță va fi atăcat , pentru că nu cunoaște deosebiri între granițele țării .

Cunoaște un Rege și o Țară .Cunoaște o datorie , de a fi demn de jertfele înaintașilor , care au sângerat pentru idealul străbunilor : întregirea neamului românesc [-----]

" Ca ardelean, declar că **Ardealul aduce prinosul de recunoștință Vechiului Regat** , care a dat cea mai scumpă jertfă , aceea a **sângelui celor 800.000 de eroi** , pentru întregirea neamului [-----]

[Eugen Dunca](#) / 23 iun.'39

▣ Regimul FRN =liniștire,concordie,primatului intereselor de Stat

"Iată că deodată , în locul desbinării , al desagregării și al tulburării , se așază peste sufletul tuturor **o liniște , o destindere** în cel mai nobil și adevărat sens al cuvântului .

În locul desperării întunecate , rând pe rând , răzbat razele luminii unei vieți noi ,care va aduce dreptatea atât de mult dorită

" Văzând că dispăre politicianismul desbinător și hrăpăreț , întregul popor tresare de bucurie la gândul că vor dispăre și nedreptățile semănate pe tot locul, de acel politicianism strâmt , regionalist și egoist .

" Îndată, ca prin minune,întreaga populație își asimilează ideologia și principiile noii așezări politice , ale noii vieți :**primatul intereselor superioare ale Statului** ,subordonarea oricăror interese particulare intereselor superioare de Stat ,**colaborarea desăvârșită** , cu sinceritate și cu spirit patriotic de jertfă . la întărirea și înălțarea Statului , pri munca efectivă a fiecăruia -

singurul izvor de drepturi de care se vor bucura toți fiii neamului , în toate ramurile vieții de stat , și ale vieții economice , după cea mai sfântă dreptate (aplauze)

" Eliberați de coșmarul trecutului întunecat , deodată răsună în sufletul și pe buzele fiecărui român , de la opincă până la vlădică , cuvintele marelui poet al Ardealului :

(aplauze)

Eugen Dunca / 23 iun.'39

▣ Bunul simț al poporului

" Care este minunea , d-lor , care a făcut ca această unire sufletească , această asimilare spontană a principiilor și ideologiei noii vieți , noii așezări politice să se desăvârșească atât de ușor , într-un timp atât de scurt și într-o formă atât de promptă ?

" **A fost pedagogia cea mai sublimă** din câte a cunoscut neamul românesc și din câte a cunoscut - cred că pot să afirm aceasta - întreaga omenire , aplicată această pedagogie cu măiestrie de la înălțimea Tronului și primită cu bunul simț acela caracteristic poporului român , fără șovăire , fără ezitare .

" A început cu entuziasma și unanima primire a Constituției din februarie 1938 [----] Constituția despre care atât de frumos a vorbit , făcând o paralelă în mod așa de juridicos antevorbitorul meu coleg Aurel Baciuc , a continuat apoi cu elanul minunat cu care a răspuns la chemarea pentru apărarea patriei , ca să dea apoi strălucita dovadă de perfectă conștiință și demnitate în actualele alegeri .

" **Bunul simț tradițional** , atât de prețioasă însușire a poporului român , a ajutat Statul foarte mult în aceste momente istorice . Acest bun simț , înfățișat cu conștiință și demnitate totdeauna s-a manifestat și la selecționarea făcută în recentele alegeri . " [-----]

Eugen Dunca / 23 iun.'39

43.) Romulus Cândea(FRN, Intelectuali, Suceava), la Mesaj, Cameră ,24 iun.'39

(DAD, MO 6, șed. din 24 iun.'39 , pag. 97-98)

[LD : Este profesor de Istorie. S-ar putea să fi fost liberal. Momentan nu -mi aduc aminte . Vorbește și în numele celorlalți reprezentanți ai Sucevei . Oricum se simte oarece meșteșug . Se străduiește să legitimizeze noul regim , și aduce ca principal argument, tradiția voevodală]

Romulus Cândea / 24 iun.'39 [Doc.integral : fișier Intelectuali](#)

▣ Parlamentul FRN

▣ Constituția

▣ Statul român = stat corporativ ? Nu !

▣ Raportul guvern - parlament .

▣ România = monarhie tradițională = domnie activă .

▣ Monarhia - tradiția națională și autoritară

Romulus Cândea / 24 iun.'39

▣Parlamentul FRN :toate profesiile

"Ca reprezentant al intelectualilor din ținutul Suceava și rugat și de ceilalți reprezentanți celorlalte două categorii , țin să aduc aici , înainte de toate , devotatele noastre mulțumiri MSRegelui (**aplauze**) , pentru **marea reformă românească** pe care a făcut-o și care a dat **putința nu numai intelectualilor** , care și în vremurile de restriște au păstrat legăturile sufletești cu patria mamă , **dar și țăranilor agricultori, ca și marilor proprietari** , care au apărat cu îndârjire pământul românesc, să-și spună cuvântul aici , ca și reprezentanți ai lor - și subliniez cu deosebită satisfacție - **români ai industriei și comerțului din Bucovina**, astăzi cei dintâi campioni ai ofensivei naționale și care vor aduce mâine garanția unei biruințe desăvârșite și în această cea mai primejduită parte a Țării Românești (**aplauze**)

Romulus Cândea / 24 iun.'39

≡Constituția'38=constituție românească

" Cea dintâi mare **reformă izvorâtă dintr-un gând logic** , din gândul MSRegelui, este reforma constituțională .

80 de ani:trei generații cu haină de împrumut

[LD: este prof .de istorie.Cunoaște confruntarea ideologică din epoca modernizării țării. Conservatorismul tranșant afișat ,întrece în accente conservatorismul tradițional , întorcându-se la un anacronic ev mediu]

În viața noastră parlamentară ,**aproape trei generații** de-a-rândul **am suferit de mirajul Apusului .Am împrumutat tot ce am putut din Apus** , fără să ne gândim că împrejurările de la noi erau altele decât împrejurările din marile țări apusenme.

Am împrumutat înainte de toate **Constituția** ;și ne-am bucurat **aproape 80 de ani de zile de această haină strălucită, pe care am îmbrăcat-o** .

" Atunci când îmbrăcămintea aceasta a devenit subțire și națiunea tremura de frig , **democrația ideologică** a vrut să ne sugereze ideea că tremurăm de căldură .

"Dar a dat Dumnezeu că **a venit un vânt aspru , care ne-a zburat din spinare această haină străină** : a venit Constituția românească (**aplaude**) ,această Constituție care a izvorât din necesitățile și realitățile pământului românesc și din trecutul neamului românesc. "

Romulus Căndea / 24 iun.'39

≡ Statul român = stat corporativ ?

-Nu este și nu va fi niciodată !

-Împrumut din Constituția Portugaliei

[LD :Încă o ipoteză!**Tot un împrumut din Apus :Portugalia** .Chiar mă gândeam de unde ne-om fi inspirat ,și mărturisesc că nu mă gândisem la ea.! Dar nu știu dacă a fost un împrumut sau o potriveală .

Împărtășesc parțial ideea lui că , și sub " vechiul" regim ,executivul domina parlamentul . Numai că executivul (prin partid) domina " majoritatea" ,uneori nici măcar în întregul ei , iar "funcția de control" era prin excelență arma opoziției .

Cât privește acel dubitativ " poate" , privind lipsa de strălucire a parlamentului ,gura păcătosului adevăr grăește : de ce trebuia apreciat faptul că " auxiliarul legislativ " trebuia să fie mediocru ?! Și de ce aplauda așa cu foc acest Parlamnet când i se sublinia faptul că a fost " degradat " ?!]

" Ce nu s-a vorbit și nu se vorbește astăzi despre corporaism ! Este un cuvânt la modă .

D-lor deputați,**Statul Românesc nu este stat corporativ și nu va fi nici o dată** , între altele pentru că **nu există în Europa state corporative ,cu excepția Portugaliei , din a cărei Constituție am împrumutat și noi** o prevedere foarte salutară pentru noi , anume că **banca ministerială , din punct de vedere politic, este responsabilă exclusiv șefului de Stat ,va să zică Regelui** .

Nu că înainte vreme ar fi fost o răsundere așa de mare și covârșitoare a guvernului, față de Parlament, fiind că, d-lor deputați ,de câte ori **Parlamentele trecute schițau oareșicare alură de independență** ,împreună cu unele regretabile scandaluri ,care nu erau altceva decât un fel de **exerciții sportive ale tinerii democrații ,venea sabia lui Damocles sub forma amenințării dizolvării** .

Încât, în fapt,Parlamentul trecut era un fel de anexă a guvernării .

"Parlamentul de astăzi **poate că nu are forma așa de glorioasă** cum o aveau celelate parlamente ,dar Parlamentul de astăzi trebuie să fie , înainte de toate , un **auxiliar legislativ al guvernului** ." Întru cât **am scăpat de grija aceasta de a trânti miniștri** , cred că vom putea **legifera mai bine și mai conform cu interesele Țării Românești** , dacă ne vom restrânge numai la rolul destul de util și destul de important pe care noua Constituție l-a destinat acestui Parlament (**aplaude**)

Romulus Căndea / 24 iun.'39

▣România =monarhie tradițională=domnie activă .

[LD :profesorul Cândea recomanda nici mai mult nici mai puțin , întoarcerea la evul mediu domnesc.Ce-aș putea spune ?! Poate că oamenii au presimțit cutremurul mare ce va veni ?]

" **Noi suntem o monarhie tradițională, națională ,autoritară** .Așa a fost și în trecut .
Au fost în trecut și lucruri rele , dar au fost în trecut și lucruri nesfârșit de bune .Dacă nu am fi avut acest trecut,așa cum l-am avut ,**nu am fi noi astăzi uniți și nu am fi astăzi aici**_(aplauze)
" Acum este adevărat că un Stat nu poate să progreseze și să-și justifice existența,dacă nu se bazează pe o tradiție.**Tradiția națională la noi a fost o domnie activă .**

Așa cum au fost Domnitorii noștri din trecut ,**Voevozi activi ,având pe lângă sine Biserica și Divanul boeresc**,așa trebuie să fie și **Regele de astăzi : activ, având pe lângă sine guvernul țării și, ca un sfat auxiliar ,Parlamentul țării .**

" Să nu ne tot jucăm dea constituționalitatea , să nu discutăm neconținut dacă legile sunt sau nu constituționale , să căutăm să facem legi bune și să căutăm să veghem ca puterea executivă , care este însărcinată cu aplicarea acestor legi , să-și împlinească legile, odată ce aceste legi au fost aduse pentru binele public. [-----]

Romulus Cândea / 24 iun.'39

44.)Ion Agârbiceanu(FRN, Publiciști și scriitori -Cluj),la Mesaj,Senat 26 iun.'39

(D.S. , MO 7 , șed. din 26 iun.'39 , p. 158- 164)

* Notă biografico-politică : Agârbiceanu

I.Agârbiceanu , născut la 19 sept.1882 la Cenade (Alba Iulia) , din părinți țărani .Liceul la Blaj .
Fac.de Teologie și Fac. de Litere (istorie)-Budapesta .Preot în și paroh în zona Sibiului .

Între 1916 -1918, trece în Vechiul Regat ,este preot al

Membru în **Marele Sfat Național al unirii** (dec.1918).**După război, preot în Cluj ,**

președ. Sindicatului zăriștilor din Transilvania , membru corespondent al Academiei .

Dir.al ziarului " Patria" (1919-1927) și "Transilvania"(1928-1930) ;secretar al " Astreii"

Deputat (PNR? PP? ca ziarist ?) în Parlamentul 1919-1920 ;1922-1926

[LD : C Argetoianu (președ.) dă cuvântul " " Agârbiceanu .Are 57 de ani .

În Senat el este reprezentant ales al categoriei " publiciști și scriitori "

După prestația politică și publicistică din Cluj , în primul deceniu post -unionist, a fost în marele curent al PNR . Apoi a îmbrățișează **crezul naționalist și antipartidist** , dar nu știu dacă a fost înregimentat în PNC -Goga sau Frontul Românesc -Vaida]

Nu am nici o îndoială că **Agârbiceanu se adresează adversarilor lui Carol II, dar ,în special, ardelenilor loiali lui Iuliu Maniu**

Că prin gura lui vorbește ,ardeleanul ,preotul , publicistul sau poetul ,este greu de disecat și ține de propria-i biografie. Mesajul mi se pare , totuși , interesant .

Afirmația antitetică că **împotriva respectării dezideratelor naționale au stat partidele** , mai ales liderii ,**nu era decât expresia intrării în "corul" conjunctural**,în a cărui partitură aceasta era tema predilectă .

Ceea ce este de subliniat , este faptul că Agârbiceanu putea fi considerat un exponent al Ardealului , prin multipla-i postură de : preot , politician , ziarist , literat. Iar la modul general , o întrebare la care va trebui să dau un răspuns :cum se explică faptul că **"intelligenza"** , **marii oameni de cultură , au îmbrățișat cu entuziasm noul regim ?]**

Doc.integral . fișier **Cultură, presă VI**

I.Agârbiceanu / 26 iun.'39

▣Regina Maria

[LD :Unul dintre cele mai pitorești ,mai avântate, mai romantice , mai complete și mai "artistice" portrete făcute Reginei Maria . Aș spune chiar că ... pare a fi fost îndrăgostit]

" Domnule președinte, d-lor senatori, făcând parte din categoria publiciștilor și scriitorilor români , mă asociez cu atașamentul și sentimentul de adâncă pietate , caldului omagiu pe care

proiectul de Răspuns al Senatului îl aduce memorie Reginei Maria "

(Senatul ascultă în picioare)

"Doamnă prin nașterea Sa împărătească ; Regină prin regalitate ...; Creștină de rit înalt, strălucit și multilateral înfățișarea frumoasă a unei întrupări trupești deosebită armonie care făcea bucuria poporului întruchipare a optimismului , fie în hlamidă regală , fie în costum național , pe care știa să-l poarte ca nimeni alta în fruntea alaiului Său de 10 mai , alcătuită o veșnică mândrie și o vie conștiință pentru întreg poporul, cântăreață și poetă printr-o sensibilitate și printr-o profundă trăire spirituală a concentrat măreția unui întreg popor cu luciditate și o putere de voință și de jertfă **Regina Maria ne-a părăsit și am sentimentul profund că** , prin dispariția sa, **România noastră a rămas mai săracă și mai urâtă.**

Ea nu va mai cânta apusurile de soare de pe șesurile bagoslovite , nu va mai apleca ochii săi albaștri asupra umilei locuințe a săteanului român , a țăranului - plugar , a țăranului -soldat a descoperit marea noblețe a acestui popor a pătruns în sufletul românilor ardeleni, atunci când soarele Transilvaniei a sărutat faldurile hainei împărătești n-o vom mai vedea în pragul mănăstirilor noastre , de a căror frumusețe artistică era așa de setoasă

Generația de astăzi se poate împăca cu gândul că Trupul Regal doarme somnul de veci la Curtea de Argeș , iar Inima Ei în parcul trandafirilor de la Balcic

Generațiile viitoare vor căuta pe Regina Maria în cărțile Istoriei .

I. Agârbiceanu / 26 iun.'39

▣ Carol II ,voevodul Mihai

" În mângâierea noastră a tuturor, față de această mare pierdere prin care a trecut neamul românesc , rămâne una singură , că pe Tronul țării stăpânește mândru și puternic **Reformatorul , Îndrumătorul și Consolidatorul României de astăzi.** Maiestatea Sa Regele Carol II, iar **pe pragul viitorului se ridică vlăstarul regal Marele Voievod Mihai**, care în aceste zile s-a înapoiat dintr-un pelerinaj pe care l-a făcut pe urme sfinte de istorie națională .

[-----]

I. Agârbiceanu / 26 iun.'39

...Ceasul recunoașterilor, ceasul mărturisirilor .

[LD: o personalitate complexă, o întrupare de credințe naționale de excepție, de român, de ardelean,, de preot , de ziarist , de politician , de publicist . Este patetic și pare deschis la spovedanie și pocăință . Este interesant de ascultat , de citit, de analizat . Tocmai de aceea consider discursul său unul din cele mai interesante]

"**Omul cuminte** nu face nici un pas într-un iureș fără de popas. Din când în când trebuie să se oprească din drumul cel lung , **să privească și să vadă dacă n-a greșit** să caute semnele și să le privească pentru ca nu cumva drumul pe care a apucat să-l ducă la rătăcire sau într-o prăpastie

"În viața individuală **omul își poate reprivi faptele trecutului** și poate ajunge la adevărurile și mărturisirile sincere "De multe ori bate de asemenea greu **ceasul recunoașterilor, că ar fi greșit în trecut**, și de multe ori **rămâne impenitent, nevoind să vadă drumul nou**, pe care ar trebui să meargă, nevoind **să înțeleagă înțelesul istoriei** , năvala valurilor vieții care năpădesc și bat asupra fiecărei vieți individuale, și nu voiesc **să se integreze în colectivitatea națională**, și rămân izolați pe drumul pe care ei înșiși nu vor putea decât să se usuce .

"**Ne pare foarte multora că a recunoaște greșelile trecutului , fie individuale, fie sociale, fie politice, înseamnă umilire pentru noi. Suntem atât de plini de noi înșine, atât de plini de vanitate, atât de plini de mândrie , încât ni se pare că** , atunci când din toate părțile năvălesc asupra noastră vânturi puternice, care ne arată că în alte direcții trebuie să pornim, **ne-am degrada pe noi înșine dacă am recunoaște că am făcut în viața noastră și greșeli** pe care trebuie să le îndreptăm .

"**Însă marile impenitențe**, fie că este vorba de viața particulară, fie că este vorba de viața publică , socială sau națională a unui individ, **se opun zadarnic mărturisirilor** , pentru că, pentru viața individuală vine moartea și cel nepocăit și neândreptat intră în împărăția ei așa degradat sufletește cum s-a purtat în viața lui întreagă, iar **pentru omul care a avut greșeli și nu le-a recunoscut în viața publică și națională , pentru acela vin curențele noi de viață ale**

instinctelor populare,puterea imperativelor naționale,care sunt mai mari decât indivizii **și-l aruncă la o parte, îi lasă pe poziția lor izolată și istoria merge mai departe."**
I.Agârbiceanu / 26 iun.'39

Porunca I-a :consolidarea României Întregite

Porunca II-a :înfrățirea națională

[LD : Însfârșit , chiar dacă într-o formă literară și nu istorică ,găsesc la părintele Agârbiceanu gândul ce m-a însoțit în toți acești ani de elaborare a studiilor mele .Voi face tot posibilul ca acest gând să-l argumentez și să-l susțin , ca pe cea mai gravă neînțelegere și ne dîmplinitre a generației post -unioniste .]

" Domnule președinte, domnilor senatori , este lucru firesc și este un lucru limpede și de înțeles pentru orice minte românească,că **idealul național,care ne-a dus la unirea tuturor Românilor, nu se pot încheia cu înfăptuirea Unirii**,că elementele principale , imperativale care l-au constituit și ne-au dus la realizarea aceluia ideal național,acela trebuie să rămână în vigoare și în viațăși la **consolidarea Unirii și la întemeierea Statului cel nou**

" Noi eram destinați prin firea lucrurilor că atunci când s-a întemeiat România -Mare și când s-a deschis un singur drum pentru viitorul națiunii românești,**să mergem cu toții înfrățiți pe același drum** -drum pe care nu numai noi avem să mergem , nici numai copiii noștri , nici numai generațiunile care se ridică sub ochii noștri -**drum care să proiecteze în veșnicie, și pe care trebuie să meargă generațiune după generațiune** , până la sfârșitul veacului .

"**Ce este mai firesc** și ce este lucru mai ușor de înțeles,decât acea lege materială și fizică , care determină **râurile** .care coboară după coaste de munți să se unească **într-un singur fluviu** ,să-și unească apele lor **într-o singură albie**,să-și deschidă drum tot mai larg pe plaiurile care i se întind înainte , pentru ca să poată duce pe el corăbii ,să poată duce pe el toate materialele , pe care un fluviu mare este chemat să le poarte ?

" **Și ce este mai firesc** decât ca națiunea noastră ,după atâtea veacuri **unită într-un singur Stat național**,să deschidă **un singur fluviu național**, în care toate energiile națiunii să fie adunate , în care să nu mai fie **nici o risipă de râuri și râulețe laterale**,pentru ca cu energiile ,toate naturale, adunate într-o singură albie , energia puterii de viață și de muncă și de creațiune a națiunii noastre românești,să poată să pună temeiuri neclintite patriei în viitor ? "

I.Agârbiceanu / 26 iun.'39

▣ **România Mare:două atmosfere politice !**

#Partidele politice =râulețe , poteci , ambiții, interese laterale

▣**Monarhia ="turnul de veghe "**

[LD :De acord și cu aceste "atmosfere paralele" ; de acord că ele au fost puse în mișcare de curentele și partidele politice ;am urmărit cu atenție această luptă , și am indicat, în contexte concrete , care au fost tendințele de disoluție și risipire .

Mă despart de miopia părintelui Agârbiceanu ,când ridică la rang de regulă anumite anomalii când neagă rolul important al partidelor în mecanismele democrației,și , mai ales, când atribuie Monarhiei constituționale, tendințe absolutiste .

La modul ideal ,prin Carol II , Monarhia devine factor de perturbare,de intrigi și de mașinauțiuni ,care nu aveau de-a face cu dorita coeziune națională.Sau poate mă înșel ?!]

"**Poporul nostru românesc** , a doua zi după Unire, a simțit această necesitate sufletească , acest comandament al sufletului național ,de a rămâne **o patrie, o națiune,un Rege,un comandament, o singură poruncă,o singură lucrare armonică de înfrățire**

" Se născuse încă din anii cei dintâi de la Unire,**două atmosfere politice în România :**

o atmosferă politică care se desprindea din convingerile mari și adânci ale poporului ,dornic de **unire și de consolidare**,și **o altă atmosferă** politică creată din valurile de la suprafața vieții publice al celor care **n-au înțeles din clipa cea dintâi drumul cel mare ,drumul cel adevărat**

al națiunii "

" Dar aceasta este prerogativa instituției monarice că din înălțimea turnului de veghe , **Coroana veghează în permanentă**, și din înălțime vede și trecutul, precum vede și viitorul și vede mai ales **drumurile încurcate , potecile laterale**, care se desprind din drumul cel larg , din calea cea adâncă ,pe care merge și curge energia națională .

" Partidele noastre politice în anii din urmă, dinaintea de votarea noii Constituții, au ajuns, după credința mea, **tot atâtea râulețe care s-au desprins din matca mare a râului național , împrăștiind energia națională , tot atâtea poteci laterale** , care se încurcau, nu în ideologii deosebite, ci se încurcau în interese deosebite, adeseori în ambiții și patimi deosebite .

" Și, fiindcă se păstra la suprafața vieții noastre naționale , această disonanță între temeiul simțirii și al idealului național și ceea ce se vedeau la suprafața vieții publice ,

Coroana română de la început **a veghiat din turnul ei înalt la comandamentul acestei Coroane**, pe care le-a urmat atât adormitul în Domnul , Marele și Întregitorul de țară **Regele Ferdinand , cât și Maiestatea Sa Regele Carol II** .

A fost de la început această mare poruncă - către aceia care făceau valuri la suprafața vieții publice -ca să se unească , ca să-și împreune energiile, casă-și adune într-un mănunchi forțele , pentru ca în chipul acesta să poată să creeze acele condițiuni de viață și de muncă din sânul neamului și al țării , care să poată duce la consolidarea Țării , la fericirea Patriei . "

I. Agârbiceanu / 26 iun.'39

#Eșecul guvernelor de "uniune națională "

[LD : Revedi la fișierele de guvernare , acele încercări . La înrebările retorice ale lui Agârbiceanu , mi-am spus părerea : Carol a intenționat , a dorit , a forțat nota , în acest sens și scop , din momentul " din 1930 . **Numai că tentativele lui nu vizau altceva , decât dorința de a avea " guverne personale "**, pe care să le numească , să le conducă , să le dirijeze .]

" Domnule președinte, d-lor senatori , ce au fost toate acele **apeluri**, toate acele **îndemnuri** , la înfăptuirea de **guverne naționale** , pe care adormitul în Domnul , Marele Rege Ferdinand , le-a făcut ani de-a-rândul ?

" Ce au fost acele încercări, care s-au făcut chiar de către partidele politice la aceste sfaturi , ca **să se realizeze astfel de coaliții sau astfel de guverne naționale** , decât impunerea comandamentului ce-l avea de împlinit către națiunea și Coroana Română ?

" Ce altfel de înțeles a putut avea **apelul făcut la unirea forțelor** din toate grupările politice , de către Maiestatea Sa Regele **Carol II**, **îndată ce s-a urcat pe Scaunul Domniei ? "**

I. Agârbiceanu / 26 iun.'39

▣ Lovitura din 10 febr.'38 : delăturarea partidelor

" **Coroana vecinic trează** și cu inima vecinic lipită de simțirea poporului român, știa că apelul pe care-l face la unire trăește adânc în marele fluviu național, știa că este în conglăsuire cu această tendință firească a neamului și, de aceea, când Maiestatea Sa Regele Carol al II-lea a **văzut că nu poate să ajungă la această unire**, prin simple apeluri la înțelepciune la dragoste, la frățietate , la patriotismul oamenilor , **a venit cu hotărârea cea mare de a delătura de la suprafața vieții politice acele formațiuni** care contribuiau la crearea unei atmosfere ostile , unei atmosfere străine de adevăratul suflet al poporului .

" Noua Constituție edictată și votată imediat , plebiscitar , de Națiune , nu era , domnule președinte și domnilor senatori , după convingerea mea adâncă , altceva , decât **triumful însuși al idealului de viață al națiunii române întregite într-un stat național** . "

I. Agârbiceanu - N. Iorga / 26 iun.'39

#Lupta pentru stăpânirea României : ardeleni - regăteni

[LD : **10 mai 2004** . Astăzi este ziua lui Val căruia aş vrea să-i explic lumea în care va trăi . Aseară s-a sărbătorit " " , cu prilejul integrării în UE a plutonului de 10 state din centrul și nord-estul Europei .

România, din nou " corigentă " , nu se numără printre ele . Nu știu dacă să mă bucur sau să mă întristez . În orice caz , sărbătorirea zilei la București, mi s-a părut inutilă , umilitoare , ridicolă și

servilă . Foc de artificii și lasere , muzică și lălăială, pentru o mimată și falsă bucurie pentru o construcție superstatală în care România nu și-a găsit locul ! La asta , se poate spune că , printre multe alte cauze, a atârnat și incapacitatea românilor de a trăi democratic ?]

[LD: Întorcându-mă la 1939, trebuie să fiu de acord cu Agârbiceanu , cu Iorga , pe această temă . Numai că Iorga pune mare patimă și, bine-nțeles, vede paiul din ochiul altuia și nu bârna din ochii lui . Cred că la acest capitol, am făcut demonstrații complete .

Din această luptă, nu numai Maniu iese înfrânt , ci și PNL, și alte partide, deci întreg sistemul de partide care , la rândul-i , asigura funcționarea regimului democratic în România.

Dar , oare, faptul că acel regim nu va mai fi implantat în România , aproape 50 de ani - și atunci știm astăzi cum ! - nu trebuie să fie adevăratul cântar de judecată istorică ?

Aici este " pe care trebuie să-l tai eu . Și mărturisesc că nu este ușor !]

" Când am intrat în Unire , cei mai mulți dintre noi, care am luat parte la lupta politică a celor două decenii dintâi , **s-au făcut greșeli** - și aici , din partea mea, **recunosc că am făcut greșeli**, căci de aceea este astăzi ceasul mărturisirilor - și cea dintâi greșeală a fost că, spre exemplu , noi , **Ardelenii**, credeam că, **cu puterea noastră de rezistență din trecut, cu idealismul nostru, vom fi în stare să punem pecetea adevăratului românism asupra României Mari.**

Iar Partidul Liberal , ca unul care cârmuise țara, în decurs de decenii , mai mult decât oricare altul , **era de credință că lui i se cade această menire mare, această cinste, această întâietate.**

Și , de aceea, **în anii celui dintâi deceniu** , și unii și alții **am năzuit ca să extindem organizațiile politice în țara întregă**, pentru ca , în chipul acesta , **să ajungem să luăm puterea**, și în baza acestor credințe individuale pe care le aveam, **să facem operă de guvernare** .

Nu ne-am dat seama , dle președinte

-prof. Nicolae Iorga : "Este programul d-lui Maniu pe care dvs îl relevați . Noi nu eram așa de proști să nu-l vedem de la început . **Și de aici au pornit toate relele.**

Tendința aceasta nu este a Ardealului , ci a unui număr foarte restrâns de politicieni, dintre care unii erau de aceeași calitate ca noi, iar alții erau sub această calitate, și care **au crezut că pot pune stăpânire pe această țară , că o pot cucerii** . Nu Ardealul, ci un număr de politicieni . Eu am ținut, ca istoric, să subliniez acest lucru "

-Agârbiceanu : Este adevărat , d.le senator Iorga , nu națiunea întregă, ci reprezentanții care se credeau că sunt chemați. **Tot așa era și în Vechiul Regat cu partidele politice** de aici și mai ales cu **Partidul Liberal** . Nu cred că toată țara , înglobând aceste partide, avea aceste aspirații, această mândrie de a pune pecetea pe Statul cel nou încheșat în întregime .

"Adevărul este că **cei care conduceau și au condus politica de o parte și de alta a Carpaților, aceia n-au înțeles clipa mare a Unirii**, comandamentul cel mare național, **că nu unul sau altul este menit să pună stăpânire pe această țară, ci Neamul Românesc** în întregime să fie la el acasă, și pecetea lui autohtonă , cu virtuțile lui , din toate provinciile , să fie temeliea noului regim ."

I. Agârbiceanu / 26 iun. '39

#Excesul de legi

" Și s-a crezut, la începutul greșelilor noastre , **am crezut că fiecare partid , trebuie să vină, de la începutul guvernării , cu o serie întregă de legi** , de măsuri și de lucrări , care să meargă până la specialitate .

" **N-am înțeles că nu era nevoie** , în cel dintâi deceniu al României Mari , **decât de un unic program de guvernare, decât de un unic statut**- acel program să cuprindă **temeiurile de consolidare a națiunii întregi** care ar fi putut să ajungă **unitar și recunoscut de toți**, pentru că în toți bătea același suflet , aceeași inimă românească , și cu toții puteau face la începutul României Mari **acele planuri cincinale** , care acum o să iasă la iveală și la noi , ca să poată începe mai repede opera de consolidare a țării"

I. Agârbiceanu / 26 iun. '39

#Rătăcirea în regimul democratic

Credința oarbă în durata democrației

[LD : deși pare o chestiune minoră și relativă , Agârbiceanu atinge aici o chestiune foarte importantă :durata , timpul, răgazul, pentru construcția democrației .Între 1919 -1939 , două decenii pentru un proces atât de complex într-o țară și cu o națiune abia întregită . Este o dimensiune pe care și eu o am avut-o în vedere .]

"Dar mai erau și alte împrejurări care ne-au dus în rătăcire pe mulți .

Eu, din partea mea,recunosc, se credea-că **pricipiile democratice** despre care se spunea că au triumfat la **Conferința de pace** ,au triumfat la **Tratatele de pace** și au triumfat la **așezarea liberă a națiunilor**- că acele principii într-adevăr **sunt definitive și hotărâtoare** **veacuri înainte** și că omenirea- în consecință și țara noastră -avem asigurată libera dezvoltare decenii întregi ,veacuri întregi, **încât își putea permite libertatea** unor certuri interne , dispute politice, fiind că **se credea că e timp pentru toate** și că timpul se numără, de acum înainte,cu veacurile ."

I.Agârbiceanu / 26 iun.'39

#Presiunile presei zis-democratice

" În această rătăcire , trebuie să recunoaștem din nou, **ne-a ținut și presa internă** ,pe mulți dintre noi ,**o presă internă numită democratică** care-i lăsa și nu-i lăsa, mai ales pe oamenii politici experienți, ca să pună chestiunea de ordin pur național în România,care se temeau de tot ce scria la gazetă."

Erau acești gazetari **un fel de profesori ai vieții noastre publice în țara nouă** .

Așa încât erau dintre oamenii cei mai slabi cu duhul dintre oamenii noștri politici care ,**pentru a nu fi acuzați de antidemocrați și de antiumanitariști** ,erau în stare să țină în sufletul și inima lor cele mai adânci convingeriprivind poruncile ideii naționale."[-----]

I.Agârbiceanu / 26 iun.'39

«Constituția Carol II=haina potrivită poporului român

[LD :Respinge punctual criticile la adresa noii Constituției ,parcă în mod special pentru urechile lui Iuliu Maniu ,recunoscându-i astfel tacit statutul de lider principal de opoziție .

O face cu mult patetism,dar **cu argumente afective, retorice, imponderabile**, cu specific pronunțat ardelenesc:

" Am auzit întrebându-se ce valoare poate să aibă un așezământ nou ,care n-a fost cunoscut din vreme, n-a fost frământat îndelungat de opinia publică și a fost votat la repezeală .

"Cei care mai ridică această obiecție au uitat că , de câte ori a fost vorba de **programele lor politice, nu le-au dat nicidecum o mare publicitate** , nu le-au desbătut nici o dată mai mult în fața maselor mari,nu le-au dat nicidecum importanța aceea care trebuia să se dea unor programe de partid politic, **ci erau elaborate și acelea de o mână de oameni** și erau puse înaintea maselor în **câteva lozinci principale** .

/Principiile Constituției

"Dar pentru ca să convingem pe alții, pentru că noi suntem convinși,că ,într-adevăr,principiile noii Constituții sunt răsărite din sufletul nației noastre ,și că sunt nu numai votate cu numele sau cu bila,ci **sunt votate cu inima întreagă a poporului** ,să ne punem câteva întrebări în legătură cu principiile noii Constituții și să vedem care ar fi aceste principii , care trebuiau desbătute mai îndelung și cunoscute mai adânc de sufletul neamului .

I.Întâietatea națiunii române

"Înainte de toate ,este **primul principiu din noua Constituție** al întâietății națiunii române , a poporului român abia unit ,care aștepta de veacuri să-și vadă Statul său național .

Ce poate să spună cineva asupra acestei proclamații a întâietății națiunii române,decât că este visul său de veacuri, dorința lui de totdeauna, așteptarea lui milenară ;că în sfârșit , a ajuns într-un stat național , și că aici i se dă lui , poporului român,**întâietatea în cultură , întâietate în economie , în producție , în creațiune și în toate domeniile vieții ?**

Trebuia vreo consultare deosebită pentru ca porunca acestui instinct național să fie cunoscută de masele mari ? Dar poporul ne-a învățat pe cei mai mulți dintre noi , în ceasurile mari , care sunt adevăratele principii ale instinctului național și ale viitorului românesc, nu noi pe el .

II.Regalitatea tradițională

"Sau , să luăm principiul al doilea, care este stabilit prin noua Constituție .

Este refăcută și recunoscută tradiția românească ,domnia românească ;regalitatea românească este integrată în domnia noastră tradițională .

" Poate crede cineva că poporul nostru românesc, care **a visat mereu un împărat român**, în înțelesul de **Domn ,de părinte,de poruncitor,de stăpânitor**,n-ar fi aprobat acest principiu cu drag ,când el pornea din însăși sufletul său și din toate aspirațiunile lui milenare ?

III.Respectul față de autoritate

"Oare n-am văzut noi toți aproape **desnădejdea**, în tot cazul **tristețea cumplită** a poporului , a acelor mase de manevră țărănești, care erau aduse la marile adunări din București,când era vorba de un partid să vină la putere și când el trebuia să bată cu tunul vorbeii ,al discursului și al numărului ?

"N-am văzut noi destui **oameni întristați și mâhniți** că în Țara Românească **se pot pune la cale** astfel de lucruri care să atingă autoritatea de sus ?

"Oare n-am văzut noi **atâția țărani cinstiți ai noștri** ,îndurerați de această atitudine,care nu era **întru nimic românească**,pentru că națiunea românească a fost totdeauna cu respectul cuvenit față de autoritatea publică, chiar și atunci când această autoritate, pe care el o crede venită de la Dumnezeu , nu era de la națiune , ci era de la altă stăpânire ?

"Așa dar, stăpânirea monarhică a noastră , drepturile Coroanei ,în toată splendoarea lor de autoritate ,este de asemenea o cerință și a fost de asemenea o dorință a sufletului național .

IV.Excluderea luptei de clasă

" Ce să spun de organizarea nației românești în cadrul noii Constituții pe baze corporatiste , și a excluderii luptei de clasă .**Apoi s-a suprimat vreo libertate politică și națională a Românilor,atunci când s-a suprimat lupta de clasă ?**

Dar nația noastră românească,**de la reforma agrară încoace** ,generoasă și largă , pe care au dat-o boierii pe seama nației întregi ,**a mai avut clase sociale deosebite și contrarii ?**

A mai avut poporul nostru românesc , de atunci , conștiința că în țara lui ,trebuie să lupte cu Români , care sunt dușmani ai lui ?

Dar nu era **toată educația socialistă marxistă și sindicalistă** , nu era toată această educație **absolut contrară concepției noastre de viață** ,care am fost totdeauna un popor și o națiunea o singură mare familie ,cu mulți membri ?

Noi n-am văzut și n-am simțit nici o dată despărțirea lui în părți dușmane și în tabere de luptă contrarii , care să se sfâșie .

Așa că ,sub acest raport,din instinctul vital și din conștiința națională a poporului,și din idealul pe care el l-a avut în România Mare,**s-a făcut această reformă constituțională**

"**Sau crede cineva că poporul moare de durere că nu mai aude discursurile politice, care au învrăjbit la adunările populare , de la care deseori oameni se întorceau spărgându-și capetele ?Dar să meargă oricine la sate și să vadă liniștea și mulțumirea tuturor că i-au lăsat domni în pace** , să-și vadă oamenii de munca lor pozitivă și i-au lăsat să trăiască viața lor , în bună înțelegere .

«Constituția'38= haina potrivită

"Iată principiile fundamentale ale Constituției celei noi ,**pe care chiar dacă nu le-ar fi cunoscut , le-a avut în el poporul** . Și aici este meritul cel mare , aici este fapta cea mare a Constituției noastre celei noi , și mărirea actului regal și a acelor care au contribuit la el , oamenii cu experiență politică , națională , culturală , și socială , din ultimul deceniu .

"**Aici este meritul lor istoric,că au simțit adevăratul curs și bătaia inimii poporului , și i-au dat o haină care să se potrivească cu sufletul lui .**

...Pentru că ,cu ceea ce l-am îmbrăcat noi , de cele mai multe ori , în ultimele două decenii ,

n-au fost decât hainele sparte și zedrențuite , și nu o mantie națională în care să se poată recunoaște pe sine și să se poată dezvolta nația .Abia prin noua Constituție , poporul a avut-o .
" De aceea, după mărturisirea regală , a venit mărturisirea poporului , după mărturisirea de îndeplinire a comandamentului Coroanei a venit votarea noii Constituții și aprobarea noii legislaturi ,care a decurs în mod firesc și necesar din această Constituție "
I.Agârbiceanu / 26 iun.'39

▣ Guvernul

" Domnule președinte, d-lor senatori , mie mi se pare că dacă Constituția a îndrumat viața românească întregă pe un drum nou, pe drumul ei firesc, așa după cum îl simt eu ,
echipei de lucru a guvernului Majestății Sale, i se datorește punerea în aplicare a principiilor fundamentale ale acestei Constituții .

" Era obiceiul în trecutele regimuri politice ca , după fiecare faptă de guvernare mai importantă ,guvernul sau ministrul respectiv să fie sărbătorit și să i se aducă o recunoștință publică , fie în sânul majorității , fie la un banchet , fie în altă parte .

Ei, iată ,**avem o echipă de lucru de un an și jumătate** ,o echipă care a început sub președinția adormitului întru Domnul, a celui dintâi și mare patriarh al României ,Miron, care a condus-o un an,și a fost continuată sub președinția d-lui Armand Călinescu , iată o echipă de lucru care n-a fost sărbătorită ,căreia nu i s-au ridicat osanale , și care s-a mulțumit cu recunoștința propriei conștiințe împăcate că în locul de slujbă și de muncă în care a fost chemată , și-a împlinit datoria .Oare opera nu ni-o mărturisesc toate marile înfăptuiri care au fost aduse de către guvernul Majestății Sale ?

/Reforma administrativă

" Reforma administrativă împlinește un mare și vechi deziderat al tuturor locuitorilor țării , care își pot vedea de treburile lor gospodărești , oameni cunoscători și cercetători de la fața locului , socotesc , că ea a dat pentru prima oară posibilitatea să înflorească regiunile țării și prin această prosperare a părților întregitoare a țării ,să prospereze națiunea și țara întregă . Oare această reformă n-a fost aplaudată cu toată convingerea și cu toată căldura ,n-a fost mărturisită ca o dorință a sa din partea poporului ?

/Protejarea muncii naționale....

" Dar când se făceau atâtea combinațiuni și atâtea intrigi politice cu regionalismul , atunci nimeni nu se îngrijea de adevăratele nevoi regionale , atunci nimeni nu se îngrijea de adevăratele nevoi materiale , morale, culturale și sanitare , din diferitele ținuturi ale țării . De aceea, **poporul a urmărit în deaproape** toată opera guvernului actual și și-a arătat mulțumirea și satisfacția sa și atunci **când a văzut proteguită munca națională** într-o măsură mai mare ca înainte ; atunci când a văzut opinia publică întregă că nenumărați șomeri intelectuali ,copii și nepoți de-ai noștri , care au fost lăsați sub regimurile trecute , fără de aplicație , că aceștia , adeseori cu jertfe pentru cei mai în vârstă ,cu scăderea vârstei de pensiuine , au ajuns, cei mai mulți , la posibilități de existență de a-și pune în slujba patriei toate energiile tinere , n-a fost bucuroasă toată lumea ?

/Muncă și Voie Bună ....

" Sau crede cineva că atunci când instituțiunea care privește pe muncitor ,instituțiunea , când s-a pus **ideea unei educații integrale a muncitorului nostru din fabrică și manual**, ridicarea lui culturală ,în adevărata umanitate și în adevărat umanitarism , în adevărat naționalism ,crede cineva că nu toți au aplaudat această măsură și că nu o socotim cu toții de bine venită,**singura măsură care poate să scoată și să elibereze o întregă pătură muncitoare de sub terorismul sindicatului străin , sub care a gemut până acum ?**

/Campania sanitară

" Sau când s-a pornit marea campanie sanitară făcându-se acele instituțiuni care privesc sănătatea țării întregi, sănătatea tinereului , vigoarea sa, creșterea lui integrală , atunci când s-a

văzut că din inițiativă regală guvernul pune în lucrare dispozițiuni, legi și măsuri prin care o nouă generațiune poate crește în deplină sănătate sufletească și fizică [-----]
I.Agârbiceanu / 26 iun.'39

▣ Intelectualii, artiștii, scriitorii ... și politica

" D-le președinte, d-lor senatori , a venit ceasul mărturisirii .După mărturisirea comandamentului , dacă avem mărturisirea poporului ,socotesc că în câteva cuvinte pot să fac și **mărturisirea intelectualilor ,arștilor și scriitorilor** ,din categoria cărora fac și eu parte .

" Trebuie să recunoaștem cu toții că , **în cei dintâi ani după unire** , și mai ales după ce s-au declanșat luptele politice,**mulți dintre intelectualii noștri de seamă au stat deoparte de lupta politică ,au stat retrași de la politica militantă, pentru că nu se împăcau cu această pulverizare și dispersare de forțe românești .**

"**Noi , care am fost educați în doctrina naționalistă** a întemeietorilor din cultura românească a scriitorilor pe care l-am pomenit acum , Mihail Eminescu [-----]

noi , care și mai departe , am crescut în ideile naționale vestite de profesorii mari ai României ACCuza și Nicolae Iorga ,Octavian Goga ..[-----]

să nu tresărim de mândrie și de bucurie , că noua Constituție și noile legiuri respiră din valorificarea idealului național [---]Pentru aceea , ne bucurăm cel dintâi pentru opera mare la sate a _____a tinerilor noștri titrați . [----]

I.Agârbiceanu / 26 iun.'39

▣ Locul , rolul și statutul publiciștilor

"[---] Eu mulțumesc lui Dumnezeu că **publicistica noastră naționalistă nu va mai fi împrăscată cu noroi** [---] sunt mulțumit că s-a interzis orice posibilitate de ponegrire [---] Pentru că , d-lor senatori ,națiunea română a ajuns astăzi la un așa grad de conștiință de sine , încât aş căuta să asigur pe oricine ,că **ea nu va mai tolera ca politica noastră românească,cultura noastră națională, discuțiunile în sânul nostru familial, să mai fie făcute de reprezentanții altor rase ,decât aceia ai rasei noastre românești .**

"**Noi dăm drepturi depline tuturor minorităților etnice** ;libere sunt fiecare să scrie ,să discute , să creeze în ceea ce au ei , **dar pe noi să ne lase în pace** ,pentru că puterea noastră de viață și energiile și talentele noastre sunt toate abia acum în prag de înflorire , și să le lase să înflorească deplin , cum sunt , în toată originalitatea , în toată curățenia , în toată frumusețea lor românească , și să nu ne mai boteze cu alte ape , pentru că avem noi botezul nostru românesc , de la care nu ne mai abatem în viitor "

I.Agârbiceanu / 26 iun.'39

▣Frontul Renașterii Naționale

" [---] țin să stărui asupra punctului principal care mie mi se pare că este **tâțana în jurul căreia se va învărti regimul nou introdus în România**,cu _____ , în întregime.

" Majestatea Sa Regele a vorbit de atâtea ori , în cuvântările sale, în timpul din urmă , despre necesitatea unei noi credințe , despre o viață nouă .

Să nu credem că acestea sunt cuvinte spuse la ocazie ; acestea sunt spuse, după mine, cele mai mari realități , pentru că **dacă** la temeiul odinei noi **nu vom pune viață nouă** , nu vom pune concepție nouă de credință și viață , **nu vom putea face nimic.**

" Va trebui să întemeiem o religie politică și socială ,națională ,pe principiul solidarității , al adevăratei uniri sufletești , al înfrățirii desăvârșite ,al lăsării deoparte a tuturor intereselor individuale și de clan , fie politice , fie de familie, scoțând-o pe primul plan al vieții publice de Stat , a intereselor mari și permanente de consolidare ale națiunii noastre române în patria sa întregită .

/Alt suflet,altă morală,altă elită,altă tinerețe,altă voință,

" Toate aceste principii nu vor putea trăi decât printr-o mare credință și printr-o mare și

adâncă regenerare individuală , spirituală .**Alt suflet , altă morală , altă elită , altă tinerețe** și pentru noi cei bătrâni , altă purtare de voință , altă putere de jertfă , în fiacre cetățean român , pentru ca , într-adevăr , să ne putem jertfi viața decenii de-a-rândul - cine va trăi de aici înainte - la această **operă fundamentală de consolidare a unității noastre naționale** .

" Poporul ne-a dat dovadă că el este conștient de această nouă menire a României , că el umple cu energia și cu simțirea sa tot idealul român al Patriei întregi , de la o graniță la alta . El ne-a arătat că în clipele hotărâtoare este gata să aducă jerfa supremă într-o îmbrățișare frățească , pe moarte și pe viață , a tuturor provinciilor pentru consolidarea României Mari ." Este rândul nostru , al intelectualilor și al tuturor celorlalți cetățeni , ca să ne dăm obolul nostru cel nou , banul nostru cel de aur , veșnic lucitor și nemuritor , **întru consolidarea Statului nostru** , pentru că nu numai în ceasurile mari se cere deslănțuirea întregii energii vitale a unui popor , ci și la înfăptuiri sistematice , care au nevoie de timp , de evoluție , de consolidare . "

I. Agârbiceanu / 26 iun.'39

▣ **Bisericile românești .**

" Altă doctrină , altă morală - o **adâncă încreștinare** ași zice - a națiunii noastre românești , descresținată în atâtea pături sociale . Și, în această muncă , rolul de căpetenie desigur îl are **Biserica românească , sub amândouă formele ei** , cum spune proiectul nostru de Răspuns la Mesaj .

" Mai sunt popoare creștine în lume , și în Europa chiar , care au mai multe confesiuni , două sau chiar mai multe , unitatea lor sufletească n-a fost ruptă , n-a fost primejduită de aceste fețe , una sau alta , a Bisericii , a credinței .

" Suntem încredințați în fața istoriei , că nici în Biserica românească această primejdie n-a fost în trecut nici o dată prin faptul că , dinainte de 250 de ani , avem și o **mică freastrucă deschisă spre Biserica apuseană** , în sânul neamului nostru . Prin această Biserică ne-a venit în trecut o revenire la conștiința națională istorică , la origina noastră latină . Acum , însă , nu mai avem trebuință de aceste curente din Apus , pentru că ele trăesc toate în noi . Însă , cine va putea spune că din marele fluviu universal al Bisericii catolice , din zdroaba ei zilnică , din continua ei reânoire pe care o încearcă pentru aprofundarea creștinismului și pentru fericirea tuturor straturilor sociale , din marea ei năzuință către Biserica vie și către creștinismul activ , cine poate spune că nu ne poate veni prin această ferestruță deschisă și nouă , vânt bun , ca să ne fie de ajutor , și pe care îl putem primi fără nici vreun gând că vreodată ar putea să fie spre dezastru și spre nenorocire . Pentru că , tot ceea ce contribuie la creșterea puterii ziditoare , morale , spirituale a unui popor , contribuie la întărirea Patriei , la întărirea temeliei Țării și la fericirea Neamului românesc . "

Va vota adresa de Răspuns (**apaluze prelungite**)

I. Agârbiceanu / 26 iun.'39

45.) Victor Vâlcovici (FRN ,deputat ,Intelectuali) , la Mesaj ,Cameră ,28 iun.'39

(DAD, MO nr. 7, șed. din 28 iun.'39 , pag. 128 -131)

[**Ședința este condusă de Al. Vaida -Voievod.**]

***Notă :Vâlcovici –profil profesional-politic**

Vâlcovici este primit cu aplauze prelungite de către Adunare . Este unul din liderii de marcă a FRN, cu merite în organizarea corpurilor profesionale.

Fost ministru la Lucrări Publice ,în guvernul Iorga -Argetoianu ,Vâlcovici - rectorul Politehnicii-Timișoara ;inginer distins;în tinerețe iorghist ;excelent organizator

Doc. integral : fișier FRN I

▣ **Dezbaterile la** **fișier FRN I** : **decență și înțelegere**

Vict. Vâlcovici / 28 iun.'39, retro 10 febr.'38

▣ Lovitura de Stat = revoluție morală

" Această lovitură de stat este nu numai o revoluție politică , cum se spune adeseori , fiind că aceasta ar însemna să scoborâm valoarea marelui eveniment politic la dimensiunile superficiale ale unui lucru trecător ;

ci marele fenomen de la 10 februarie 1938 , întăr mult mai adânc în sufletul nației însăși , este o revoluție de ordin moral , este o frământare și o revizuire a tuturor conștiințelor românești . "

" Tăra era în suferință morală mai cu seamă .

Era o descurajare generală în lagărul muncitorilor noștri .

Cinismul luase locul credinței . Blazarea luase locul entuziasmului .

Toată lumea suferea de o lipsă morală , de o descurajare totală și nu mai era

în stare să deosebească stările de lucruri , nici să reacționeze împotriva

odioaselor practici în care căzuseră partidele politice ; sau împotriva iluminărilor nechemate ,

care , conștient sau inconștient , tindeau să ducă țara în pârjolul pieirii . Sufeream cu toții de o

boală sufletească .

" În momentul acela a venit strigătul Majestății Sale Regelui , sub forma de la

10 februarie 1938 . Și , ca printr-o minune , s-au redresat toate conștiințele .

Lovitura de Stat din februarie trecut , este comanda Regelui nostru de a lua poziție în fața

primejdiei . Și la comanda regală , noi cu toții ne-am încolonat drepti și hotărâți să ne scuturăm

de starea imorală morbidă , în care ne cufundaseră păcatele partidelor politice . "

Vict. Vâlcovici / 28 iun.'39

▣ Educația cetățenească

" În care țară civilizată din lume , obligatia păzirii legilor țării înseamnă restrângerea

libertăților individuale ? În care țară din apusul Europei se întâmplă ca , în timpul când se cântă

imnul național , doamenele să-și repare culorile feței cu bastonașe și cu pufuri de pudră ?

[-----]

" Momentul când se intonează imnul național este un moment solemn ,

el trebuie respectat , el trebuie păzit cu aceeași sfințenie cu care trebuie să păstrăm noi

respect și pietate momentului când se citește Evanghelia în Biserică . Ne lipsește această

educație cetățenească și nu este cel din urmă lucru la care trebuie să ne gândim , pentru că

toată puterea noastră sufletească se grezează pe această educație sau pe această lipsă de

educație .

Popoarele care nu au știut să-și respecte Statul și puterea națiunii

, au pierit , și noi nu vrem să pierim .

" Pentru acest nobil scop , Statul are nevoie de autoritate . Se înțelege că el nu se substituie

familiei , nu poate avea pretenția aceasta , deși poate educația de familie lipsește la noi în cea

mai mare parte , dar Statul vrea , în orice caz , să întărească familia , s-o ajute în opera de

educație .

" Regimul în care trăim ne oferă atmosfera liniștită interioară , care este propice , care este

necesară pentru munca constructivă . Deci acum ne punem pe lucru . "[-----]

Vict. Vâlcovici / 28 iun.'39

▣ Industria - aspirator de suprapopulație agricolă

Gândiți-vă că 250.000 locuitori în plus are țara românească în fiecare an .

Ce facem cu ei ? Îi păstrăm la țară ca să adâncim pauperizarea vieții agricole ?

Nu ! O politică înțeleaptă de Stat trebuie să prevadă lucrul acesta .

O suprapopulație trebuie drenată , trebuie îndreptată spre punctele unde se găsesc viduri .

Viduri avem în industrie , ne lipsește lucrătorul calificat . Să-l formăm , prin școli , prin ateliere

și vom avea blagoslovenia celor ce vor veni după noi , pentru că le vom da o țară întărită .

" Industria împreună cu agricultura , împreună cu elanul pe care îl găsim la populația de la țară

către muncă , va rezolva marea problemă a înălțării economice și deci și morale a Țării

Românești (aplauze)

Victor Vâlcovici / 28 iun.'39

46.)Brătescu -Voinești (raportor), Concluzii la dezbateri Mesaj,Senat ,28 iun.'39

(DS, MO nr. 9 , șed din 28 iun.'39 , pag . 200-202)

Brătescu -Voinești / 28 iun.'39

▣Dezbaterile la Mesaj: trecut și prezent

▣Rostul "raportorului "

[LD : să fii 25 de ani (din 1914 !) secretarul general al Adunării Deputaților ;să asști , în această calitate, la atâtea ședințe parlamentare memorabile ;să vezi și să ascuți atâtea mari personalități exprimându-și opiniile la a tribună ; să fii martorul atâtor debateri și polemici care aveau în centrul lor , doctrine politice, mari momente de cumpănă sau episoade în care se hotăra soarta țării ; și să conchizi că erau doar " între partide , este dovadă ori de prostie ,ori de un oportunism cras , specific funcționarului îmbătrânit într-o funcție pur birocratică.Pentru că asta a fost I.Brătescu -Voinești . El mă ajută să illustrez profilul cu care Carol al II-lea a preferat să -și exercite guvernarea .

De altfel, micul lui spici , din care lipsește orice efort de clarificare , vorbește de la sine Singurul efort : o mică contribuție demolatoare la adresa vechiului regim !]

" Domnule președinte, domnilor senatori , am onoarea a vă aduce la cunoștință că, ținând seama de unele observațiuni și propuneri , am adus proiectului de Răspuns la Mesaj, unele modificări , pentru completarea lipsurilor ce mi s-au semnalat

[a completat un paragraf privind Sănătatea ; altul cu privire la Armată]

" Domnule președinte , domnilor senatori , o uzanță parlamentară din trecut impunea raportorului la Adresa de Răspuns la Mesaj , obligațiunea de a încheia debaterile cu un discurs , prin care răspundea tuturor celor luaseră cuvântul în această discuțiune. Această uzanță își avea rațiunea în vremea de înverșunare a luptelor politice , când discuția Adresei oferind adversarilor regimului ce se găsea la cârmă ,prilejul de a aduce aspre critici și învinuiri , adeseori fără legătură cu Mesajul , raportorul se simțea dator să combată și să spulbere acele critici și învinuiri îndreptate în contra regimului al cărui credincios și disciplinat partizan era.

" Azi, însă, când înalta înțelepciune care a prezidat la făurirea noului nostru așezământ constituțional , a pus capăt vătămătoarei înverșunări a luptelor politice , azi când toți cei ce au luat cuvântul în această discuțiune au declarat în unanimitate că vor vota proiectul de Răspuns , ce rațiune ar mai avea un discurs din partea mea ?

" Raportorul din trecut se supunea cu atât mai multă complezență uzanței de a încheia debaterile printr-un discurs, cu cât ea îi dădea nu numai prilejul de a-și apăra partidul, dar și pe acela de a se ilustra .

" Într-o vreme în care se credea că însușirea de căpetenie a omului politic era talentul oratoric, într-o vreme când darul vorbirii era criteriul de selecționare al cărmuitorilor, de la tribuna de pe care se rostea discursul raportorului la Mesaj, nu era decât un pas până la banca ministerială .

" Noua Constituție și noile norme după care se alcătuiesc azi Corpurile Legiuitoare , vădesc ferma hotărâre de a se schimba această stare de lucruri ." Împrejurarea că timp de 25 de ani , în calitate de secretar general al Adunării Deputaților , fără a juca nici un rol în politică , am fost un permanent spectator al activității parlamentare și am putut constata în repetate rânduri , pe de o parte ,enorma pierdere de vreme ce pricinuiau debaterile , pe de altă parte ,dureroasele deziluzii pricinuite de mulți dintre oratori ,ajunși la cărmuirea treburilor pe banca ministerială , pe baza talentului oratoric. [-----]

" Și cum aş putea dovedi mai sincer și mai complet cât socotesc de înțeleaptă și de binefăcătoare această schimbare , decât renunțând fără de părere de rău , la măgulitoarele elogii , pe care le-aş putea dobândi făcând un discurs.Îmi este cu atât mai ușor să renunț , cu cât n-am fost nici o dată chinuit de vreo ambiție politică , de care încă și mai puțin aş putea fi chinuit la vârsta la care mă găsesc.

[76 de ani] (aplauze) [Anexează Răspunsul la Mesaj, cu adausurile pomenite

[* Notă .Brătescu-Voinești

LD : Predescu îi acordă o coloană foarte mare . Nu știu de ce , îi caracterizează opera prin comparație cu Sadoveanu , remarcând deosebirile de stil .
Născut la 1 ian.1866, Târgoviște. Descendent dintr-o familie boierească .Liceu și facultatea de Drept , la București . Magistrat la București, Pitești, Ploești,Craiova Târgoviște ;avocatură la Târgoviște ;**deputat și director al cancelariei Parlamentului** ; membru al Academiei Române . Premiul național pentru literatură . A fondat , împreună cu Vlahuță, rev."**Dacia**" ; a debutat la " Convorbiri literare " Nuvelele și schițele lui înfățișează viața boierilor cu moșii, a burgheziei , a magistraților, a avocaților și funcționarilor din tribunale , a militarilor, a profesorilor, a poezilor, a copiilor, a florilor, animalelor ...Personajele sale sunt umane , interiorizate , suferă , neadaptabile la mediu Opera lui respiră distincție și duioșie .
(Cf. Enciclopedia , Predescu) , p. 127)
[Brătescu -Voinești / 28 iun.'39](#)

47.)Victor Iamandi(ministr.Juстиției),Concluzii la dezbatere,Senat,28 iun.'39

(D.S., MO 9, șed. din 28 iun.'39 , pag. 192- 200)

[Victor Iamandi / 28 iun.'39](#) [Doc.integral : fișier PNL -XIII](#)

«Guvernul salvatorul ordinii publice și existenței Statului

...așezării Statului pe noi baze

...unei mari opere constructive

" Domnilor, s-a crezut acum 7-8 luni în urmă , că guvernul de azi , este un guvern de giranți și este un guvern de tranziție.S-a răspuns atunci de către actualul președinte de Consiliu [[Armand Călinescu](#)] și am avut prilejul să vorbesc și eu în această chestiune la Cernăuți , în 23 octombrie 1938 ,că nu suntem nici giranți, nici guvern de tranziție, ci suntem chemați să îndeplinim o misiune cu care ne-a însărcinat încrederea Maiestății Sale Regelui, și că , în îndeplinirea acestei misiuni , de a așeza Statul pe noi baze , pe baze care răsar din Constituția noastră , nu vom ezita să mergem până la capăt , punând la contribuție toată munca , toată abnegația și toată puterea noastră de sacrificiu .

" După 16 luni de la instalarea la cârmă a acestui guvern , țara este repusă pe făgașul normal al dezvoltării sale. Credem, fără să anticipăm asupra judecății viitorului ,că, în limita posibilităților de care dispunem, ne-am făcut cu toții datoria.

" Domnilor, noi nu am restabilit numai ordinea și am salvat numai existența Statului și am asigurat națiunii posibilitatea unei vieți liniștite , dar paralel cu această acțiune , care este primordială și hotărâtoare pentru existența unei societăți , am realizat și o mare operă constructivă . [-----]

«Ministerul Educației Naționale

O atenție deosebită s-a acordat învățământului , inițial de către Armand Călinescu ,apoi de Petre Andrei . **Concepția care a stăpânit organizarea învățământului ,a fost o concepție pe care eu o numesc " inflaționistă" , care ne-a dus să avem în țară un număr foarte mare de tîtrați și un număr și mai mare de analfabeți..** Ministrul Petre Andrei **a restabilit acest echilibru** , îndreptând învățământul pe calea unei organizări normale : școli normale, școli profesionale, etc etc. Reforma învățământului primar - îl așază pe baze practice ; restabilirea ordinii și disciplinei în rândul corpului didactic , **care începuse să fie și el mînat spre anumite extreme , la fel ca în alte categorii .** [-----]

[Victor Iamandi / 28 iun.'39](#)

«Problema tineretului legionar

[LD : Este singurul moment când Iamandi se ocupă tangențial de tineretul legionar ,fără a-i rosti explicit numele (un procedeu folosit de mulți politicieni când era vorba de Garda de Fier)
De ce ? Să fie vorba de o substituie superstițioasă sau de frică ?Să fie vorba de un

sentiment de vinovăție sau de milă ?]

" Va veni vremea când noi, cei chemați pe aceste bănci , vom putea da toate amănuntele asupra acțiunii pe care am înțeles s-o desfășurăm pentru ridicarea tineretului .Atunci se va cunoaște toată strădania și toată solitudinea noastră și se va putea vedea cât suflet și câtă caldă și cuprinzătoare la nevoile lor, a fost grija noastră și cât de mare a fost grija noastră pentru tinerii merituoși ,cinstiți și săraci ai acestei Țări (**aplauze prelungite**)

" Îmi veți da voie ca, la acest capitol , să subliniez în treacăt grija pe care Guvernul actual a arătat-o tineretului . Problema tineretului , care se pune de ani de zile la noi,**dar care a fost și cam exagerată de profesioniștii tineretului - căci erau profesioniști ai tineretului - noi am rezolvat-o .Am rezolvat-o** , pentru că am înțeles că, în politica noastră de apărare a Statului , **chiar dacă lovim în cei care nu se supun ordinii legale și autorității constituite** ,avem datoria , **după ce am aplicat sancțiunile** , **să le întindem o mână binevoitoare și să-i chemăm la locul de muncă și de răspundere în sânul societății."**

Așa am procedat cu toții. Foarte mulți din acești tineri ,**care militaseră în organizațiile extremiste , s-au corijat , și-au dat seama de rătăcirea care le stăpânea mintea și conștiința lor de muncitori conștienți și cinstiți** . Acestora nu le-am refuzat atențiunea și sprijinul nostru . Astfel am procedat toți șefii de departamente .

Astăzi am putea spune că , în afară de titrații din octombrie 1938 și cei din 1939 , **aproape toți ceilalți au fost plasați , încât și acel început de șomaj de 8.000 de titrați sau nenitrați** , care n-aveau întrebuințare până acum doi ani ,a fost aproape complet înlăturat ."

[-----]

▀Ministerul Muncii-Mihail Ralea

/Breslele

/Muncă și voie bună

" În sfârșit , organizarea breslelor . Prin crearea breslei unice pe ținut ,se dă posibilitatea tuturor factorilor de producție să aibă o organizație unitară care să lucreze , în mod solidar, în interesul Statului .Legea a avut un succes desăvârșit . Ea va fi completată prin noul proiect care va fi depus în curând în fața dvs, și suntem convinși că va constitui temelia esențială pe care se va ridica întreaga noastră organizație de Stat .

" În sfârșit, a făcut organizația "**Muncă și Voie Bună**" , care a pus la dispozițiunea muncitorilor un teatru propriu , frecventat de peste 400.000 muncitori , a înființat peste **300 de biblioteci** , **care au astăzi aproximativ 25.000 de volume** și a creat universități pentru muncitori în București , Sibiu, Constanța , Chșinău , etc . S-au deplasat la munte zeci de mii de muncitori prin turismul muncitoresc .

/Pensii pentru scriitori

" În sfârșit , d-l Ralea are marele merit de a fi inovat și de a fi dat dreptate , îngrijindu-se de una din categoriile cele mai reprezentative ale spiritualității și sufletului nostru , de scriitori .D-sa a făcut -o prin lege , atribuind și mijloacele financiare necesare , prin care se acordă scriitorilor pensie, asigurându-le bătrânețea și punându-i la adăpostul nevoilor de existență .

Este o reformă care nu se găsește nicăeri, este o inovație care face cinste actualului titular al Departamentului Muncii, și , d-lor, prin lărga și rodnică sa activitate , încadrată în principiile salutare ale noii Constituții și în atitudinea unitară a Guvernului , d-sa este un element de deosebită valoare , făcând cinste generației sale , iar opera sa va rămâne ca una din cele mai importante în activitatea ce s-a desfășurat în aceste zile de grele încercări prin care a trecut Statul nostru " (**aplauze**)

Victor Iamandi / 28 iun.'39

[*Notă :Mircea Eliade către Armand Călinescu , 4 iul.'39

(Arh.ISISP, fond XV, dosar nr 451, f.249)

[LD: atenție: un extras din doc.l-am dat în ..."

Am scris și un mic articol pe temă (parcă l-am dat la Florescu , la ...). În care

scriam:" În vara anului 1939, pe strada Palade , la numărul 43, funcționa redacția în care se zămislea **Zalmoxis** -revistă românească de studii folclorice și istorico-religioase.

Revista și animatorul ei, Mircea Eliade, găsisse sprijin și audiență morală în cercurile de aleasă cultură ale epocii.Se știe poate mai puțin -vremurile au fost deosebit de bogate în evenimente care au deplasat atenția cercetării spre zona politicului , cu implicațiile sale interne și externe -că interesul pentru cercetările și propagarea ideilor în acel încă nedefrișat domeniu , atrăsese binemeritata atenție a factorilor guvernamentali [...] gestul lui Armand Călinescu de a acorda un fond pentru tânăra revistă , pare firesc.Suma nu era exorbitantă [...]

Într-un set de corespondență personală adresată primului ministru , o scrisoare cuprindea mulțumiri pentru sprijinirea unui act de cultură "

▣Revista Zalmoxis

Domnule Președinte de Consiliu,

DI profesor **Al Rosetti** mi-a încredințat astăzi suma de lei 50.000 lei , subvenție pentru acoperirea cheltuelilor de tipărire a primului volum din **Zalmoxis**.

Veți putea aprecia,Domnule Președinte, importanța acestei **arhive de studii folclorice și istorico-religioase** pentru bunul renume al științei românești peste hotare .

În al doilea volum, care intră acum sub tipar, vor apare câteva studii asupra lui Zalmoxis și cultului cerului la strămoșii noștri .

Revista aceasta a **fost excelent primită de cercurile științifice streine**, ea fiind , deocamdată, impusă la toate **Universitățile din America , Suedia și Germania** .

Sunt bucuros a vă aduce toate acestea la cunoștință , ele vorbind îndestul asupra **adevăratelor mele preocupări** .Odată cu mulțumirile mele , vă rog să proimiți , Domnule Președinte, asigurarea distinsei mele considerațiuni, Mircea Eliade ."

48.)**M.Ralea**(ministrul Muncii), **expozeu la legea breslelor ,Cameră ,10 iul.'39**

(DAD, MO nr. 10, șed. din 10 iul.'39, pag. 234- 239)

***Notă** .**M.Ralea**.-biografie profesional-politică

Născut la 30 apr.1896 la București (tata-magistrat la Huși ; mama din Cahul) ; școala primară Huși , liceul la Iași , Facult.de Litere la București ('14-'16)și Iași ('17) ;doctor în Drept (Paris) și Litere (Sorbona,'23).Asistent , conferențiar, prof univ.,de Psihologie și Estetică la Universit din Iași (1923, 1926) .Membru PNTJ și deputat de Fălciu (1928, 1932) ; dir.al ziarului

Redactor la " (Iași) ; publică la :

ș.a.

Opera : , Thèse , Paris,1923 ;

Thèse, Paris, 1923 ; , Iași, 1924;

, București, 1927 ; , 1930 ;

, f.a.; Istoria ideilor sociale, f.a., Craiova ; , 1935 (Cf. Lucian

Predescu , , p. 712-)

Revezi și coroborează cu contribuțiile doctrinare la fișierele de doctrină și la Corporatism . :

[LD : Are 43 de ani .Este un tânăr ministru pornit pe reforme și realizări.Se comportă ca un profesor la catedră , ținând o lecție unor studenți care, deși deputați aleși pe profesii, nu sunt prea clarificați privind noua organizare .Depășește cadrul explicit , ținând un larg expozeu doctrinar : un melanj de sindicalism și corporatism , care să semene ,dar să nu imite ,rganizarea pe care intenționa noul regim s-o implanteze . Cu atât mai mult cu cât ... subiectul fusese mult discutat ... și cursese multă cerneală pe această temă . El preferă argumente luate din câteva

cărți de sociologie La modul general, el nu plasează România nici în categoria unui stat democrat, nici totalitar, nici socialist. **Repetă mereu :stat autoritarist]**
Document integral : fișier PNT, XVII

M.Ralea / 10 iul.'39

▣ **A trecut vremea imitațiilor, a formelor fără fond.**

[LD:deși explică mai mult **ce nu este această nouă insituție**,deși **dorește să se delimiteze** de corporatismul emanat de dreapta ; deși ia distanță de conservatorismul junimist, prin tot ceea ce argumentează vădește amestecul sui-generis – doctrinar și organizatoric –a unui neoconservatorism , anexând teoria "formelor fără fond "

Corigent la istorie prin formularea care o dă statului român premodern ca **pașalâc turcesc**,

"De ce a înscris , în spiritul ei direct , concepția aceasta **profesionalistă** ?

Nu este vorba aici de un plagiat a unor ideologii străine ;

Nu este vorba nici măcar de acea facilă imitare , pe care cercurile noastre politice în secolul trecut o aveau și **pe care a denunțat-o junimismul**, în sensul că se importau adese ori **forme goale , fără conținut** și care forme , în orice caz , anticipau asupra unui fond ce reese organic din necesitatea solului nostru .

"Dacă în a doua jumătate a secolului trecut era posibil ca , în graba înjghebării unor organizațiuni de Stat, **a unui popor care fusese** ,până în acel moment ,**un pașalâc turcesc** și care era nerăbdător să-și dea o așezare modernă de Stat,erau posibile **o serie de importatțiuni de forme care creiau după aceea** , încetul cu încetul, **fondul**, aceasta **nu mai este posibil într-o epocă în care România are o așezare organică** , unitatea suflotească , un țel mai bine determinat și un loc precis în istoria popoarelor lumii .
M.Ralea / 10 iul.'39

▣**Ideea profesionalistă = ideea secolului**

/Trei regimuri,aceeași idee de organizare

...Franța, Rusia, Italia

[LD : nu mai " " ci le " "-spune Ralea, și eu nu prea înțeleg diferența.
Ideile care " " , în " " " " " "

" , din Rusia,**par a ascunde cu fereală ideile socialiste care i-au hrănit tinerețea** .Nu mai folosește sintagma "**luptei de clasă**" cu care țărănismul din România a debutat pe scena politică postbelică ,ci vorbește de "**solidarități profesionale**" , care sunt

Având în vedere evoluția lui după 1948, mă întreb :omul politic este ,oare ,
ceea ce citește(sau crede) în tinerețe?]

" **Astăzi , nu mai importăm idei direct,ci,din spiritul vremii, din ideile care plutesc** în atmosfera generală a secolului , **le adaptăm felului nostru de a fi** , pentru că orice țară trebuie să trăiască în epoca ei , cu istoria ei ,cu mentalitatea și cu comandamentele pe care i le impune ,din punct de vedere ideologic și social , vremea ei ." [-----]

" **Este ceva, așa dar,în aer ,care plutește în mentalitatea generală** a secolului ,în toate părțile ;este ceva care **se aseamănă cu triumful ideilor liberale de după 1848** .

După marea revoluție franceză , încetul cu încetul , chiar în țări de puternică reacțiune,care nu erau așa de adaptabile la noile idei ale revoluției franceze , s-a introdus rând pe rând , aproape în fiecare din ele,această ideologie - în majoritatea statelor europene.

" Dar toată rezistența aceasta a fost de prisos , fiind că **o forță mistică presa asupra guvernanților**și această idee, admisă inconștient și fără voia lor ,s-a realizat în diferite organizațiuni de Stat .

"**Ideea aceasta**, de care este vorba în secolul nostru ,este **ideea profesionalistă** , este ideea care cuprinde **o serie întreagă de elemente comune** fie că este vorba de **sindicatelor franceze** , fie că este vorba de Rusia , fie că este vorba de **corporațiile italiene**,fie că este vorba de **corporațiile portugheze** ." [-----]

M.Ralea / 10 iul.'39

*Durkheim:Profesiunea=fundamentul societății moderne

" Un mare sociolog ,șeful școlii sociologice franceze, **Durkheim**,arată că ceea ce a fost **familia** în societățile vechi,ceea ce au fost **partidele**în societățile mai recente ,**este astăzi profesiunea**.
"Individul nu poate trăi singur.El nu poate trăi solitar și izolat; el are nevoie să fie încadrat într-un grup în care să simtă nevoia de colaborare cu ceilalți membri ,pentru ca să-și poată satisface misiunea economică pentru care este menită profesiunea sa.

"**Profesiunea este , așa dar, fundamentul societăților moderne.**

Acest lucru nu-l recunoaște un om politic militant ,ci îl recunoaște un om de știință ,**șeful școlii sociologice moderne Durkheim**

/"Profesionismul"-idee de dreapta sau de stânga ?

[LD Oare chiar Ralea să nu fi știut că , înainte de primul război mondial ,**Lenin , Mussolini și Hitler erau toți "socialiști"**? Că în multe din componentele ideologice ,**bolșevismul, fascismul și hitlerismul se intersectau ?**]

S-a spus că ideea aceasta profesionalistă este o **idee de dreapta** și corespunde și mentalității și ideologiei , care s-a instaurat în **Italia de la revoluția fascistă încoace** .

Dacă examinăm faptele din punct de vedere al exactității, din punct de vedere al istoriei, al doctrinelor, trebuie să spunem imediat că **această aserțiune nu este exactă** ,

fiind că **ideea profesională a apărut pentru prima dată la stânga**,în mediul sindicalist francez ;este oarecum contribuția **grupului Lapardelle , a lui Georges Sorel** , pe care însuși Durkheim îl recunoaște ca un **precursor al ideologiei lui** .

" **Așa dar ,și dreapta și stânga își revendică această idee**.Ce dovadă mai sigură că ea este oarecum de **un caracter universalist**,că este **în concepția tuturor oamenilor** , indiferent de pozițiile în care se găsesc,la dreapta sau la stânga societății

*Leon Deguit:mijloc de pacificare socială

" **Emisă de oameni politici** ,această idee a făcut, încetul cu încetul **cucerirea întregii doctrine sociale** ,pentru că ,iată ,de pildă ,ce ne spune **un mare profesor de la Bordeaux,Leon Duguit** ,care **nu este nici un militant de stânga, nici de dreapta**,asupra acestei idei profesionaliste, sindicale ,corporatiste .Duguit zice că **nu este nici războiul întreprins de proletariat pentru distrugerea burgheziei**

Este o mișcare cu mult mai mare , cu mult mai rodnică

Ea nu este un mijloc de luptă și de diviziune socială

, un puternic mijloc

de pacificare socială

Ea se întinde la toate clasele, tinzând să le coordoneze într-un tot armonic " [---]

M.Ralea / 10 iul.'39

▣La români:rol educativ de despoliticizare

[LD :Nu face nici o referire ,totuși , la unii teoreticieni corporatiști - spre ex. Manoilescu - sau la cuziști,la legionari care au propagat corporatismul .Nici vorbă de tradiție, nici vorbă de deziderat al poporului ,**ci mijloc educativ, pentru ca românii —"popor cu beatitudine orientală"- atașându-se de profesii,să nu mai alerge după cariera politică !**

Mai clar mesaj de diversiune, de manipulare ,nu se putea !]

"Și, dacă ar trebui să adaug un **punct de vedere românesc** în această excursiune generală asupra doctrinelor care privesc ideea profesionalistă ,aș adăuga că la noi,mai mult decât ori unde ,**ideea afirmării unei profesii fixe și precise și a concentrării oamenilor în jurul ei , are un caracter educativ**, pentru că la **un popor pe care beatitudinea orientală** adesea ori îl face să stea **alături sau pe deasupra unei profesii ,alegând ca singură profesiune cariera politică**,ideea organică a unei profesii, care trebuie **să formeze centrul de bază** al unei **mentalități morale și etice**, are un rol educativ,care va avea efecte puternice în dezvoltarea ulterioară a țării noastre ." [-----]

M.Ralea / 10 iul.'39

/Mentalitatea socială versus mentalitatea individualistă

[LD: ca de dracu se ferește Ralea să numească mentalitatea "colectivistă" care urma să fie cultivată prin "profesionism" Îi pune eticheta de "socială" și purcede la demolarea concepției liberale "individualiste" , inamicul public nr 1 al noii teorii .]

" Dar, d-lor, mai este un alt motiv pentru care **această idee profesionalistă crește și se impune din ce în ce mai mult** .Ea coincide cu un postulat pe care îl recunoaștem tot așa de sigur ca și acela de care am vorbit adineauri,și care este acela al **creșterii mentalității sociale** , și ,în același timp,al **decăderii mentalității individualiste**

" **Individul a fost preamărit** ,a fost **scos din lanțul robiei politice și economice** și lăsat în libertate, în arena luptelor sociale și politice ,**întovărășit de toate inmurile de slavă** de care putea să se bucure .

În toate domeniile sociale am avut **o afirmare puternică a individualismului** .

În politică,libertăți de tot felul, libertăți care mergeau până la desfrânare și până la licență .

În economia politică,adaptarea spontană a acestora la ceea ce s-a numit

În pedagogie: creați personalități !

În etică :supremul ideal devine personalitatea .

Toate aceste innumeri care ,încet încet au creat o mentalitate maladivă în sensul că au ridicat un pedestal deasupra societății și a națiunii acestui **individ hipertrofiat** .

S-a vorbit chiar de un fel de **religie a individului, de un fel de cult al eului** . "

M.Ralea / 10 iul.'39

▣Curentul concentrărilor sociale

"Pe urmă ,către sfârșitul secolului trecut ,deodată **o scădere a acestei mentalități individualiste** și un început de acordare, de **armonizare a interesului individului cu interesul social** și **integrarea acestui individ în viața de societate și de Stat** ."

/Solidarism social și național

[LD: Nici o vorbă despre doctrina (și practica) **solidarismului social în conduita PNL** pe tot parcursul interbelic ! Nimic despre **curentul solidarismului** în regimul democratic , inclusiv în PNȚ-ul în care fusese înregimentat Nimic despre o serie de reforme (legi) izvorâte din această doctrină:reforma agrară,convesrsiunea , regimul muncii, ș.a.]

"În toate celelalte domenii,**în domeniul pedagogic,etic**

subordonarea tineretului viitorului națiunii ;**subordonarea** individului solidarității

sociale ,**decadența drepturilor și creșterea simultană a datoriiilor** , toate aceste semne care

arată că **individualismul** crescut, hipertrofiat,monstruos,deasupra societății ,încet,încet **a revenit la un fel rezonabil de adaptare la viața socială** .

/Scăderea luptei de clasă

[LD: ce logică întoarsă pe dos (ca și haina țărănistă pe care o îmbrăcase în tinerețe) pentru a place noii stăpâniri,peu a tăia cheful (pofta, tendința) de conflicte sociale,de luptă de clasă, și a se întoarce la **conservatorismul cel mai cras medieval** chiar dacă , pe moment își reprima credințele socialiste Nu-i fac procese de intenție dar este atât de **parșiv și inconsecvent** în demonstrația lui, încât mă gândesc :cum de nu reacționau intelectualii de atunci ?!]

"Dar aceasta înseamnă că **diferențierile prea mari ,diversitățile,care presupun luptă și combativitate ,scad și ele**.Căci , domnilor,**lupta de orice natură ,chiar lupta de clasă ,preconizată de socialiști**,adică de **oamenii aceia cari credeau în superioritatea totului social ,asupra individului,este reminiscența unei perioade individualiste,depășite astăzi** .

/Profesiunea =baza partidului unic.

"Așa dar, în momentul în care **Țara Românească trăește o revoluție**,în momentul în care instaurăm un partid unic,**profesiunea este singurul mijloc social de a îndepărta și lupta de clasă și lupta de indivizi**,pentru a crea teren comun de colaborare ,prin

completarea profesională a oamenilor care sunt **datori să lucreze și să lupte la un loc.**"
(aplauze) [-----]
M.Ralea / 10 iul.'39

▣ Personalitatea juridică a breslelor

[LD : modul cum Ralea explică **principiul liberei asocieri acordat de Constituție**, este o mostră de **cinism pur și simplu**. E o joacă de-a șoarecele și pisica :după **acordarea dreptului , limitarea lui drastică !** Și totuși !: mare entuziasm , mare fericire în Parlament]

"**Ideea personalității juridice**, acordată cu o serie întreagă de avantaje breslelor,dă **avantajii de ordin comun tuturor breslelor**.Astfel ea dă dreptul:de a sta în justiție,de a exercita acțiune sindicală ,de a desemna delegațiuni în Camerele Profesionale.După aceea, se acordă **avantajii speciale** fiecărei bresle .[-----]

Pentru intelectuali , dă **posibilitatea desfășurării muncii lor prin expoziții, vânzări în comun, asistență și asigurări mutuale**

Mă gândesc acum la crearea unei **Case de ajutor pentru artiștii plastici**,ca un suport pentru ei și la criteriile de selecționare a membrilor ei ,"[-----]

M.Ralea / 10 iul.'39

▣ Legea breslelor-substrat organic al revoluției noului regim

"D-lor deputați, aceasta este legea pe care o supun deliberărilor dvs.

Acesta este edificiul ,simbol al timpului pe care îl trăim ,menit să servească de **substrat organic revoluțiunii noului regim**.

" Acesta este edificiul care **înlocuște luptele sterile și înveninate între partide politice** și între sinistre ambițiuni personale **din vremea fratricidă în care românii se urau între ei** . Acesta este **edificiul care înlocuște trândăvia și parazitismul lipsei de profesiune** , diletantismul celor care se credeau buni oricând , la orice ,prin spiritul de competență și de specialitate , care singur va asigura marile potențiale de creațiune ale neamului românesc și-l va face să-și îndeplinească misiunea pe care l-a dat-o destinul lui istoric "(**aplauze prelungite și îndelung repetate . DI ministru este felicitat de primul ministru, de miniștri și de deputați**)

M.Ralea /Legea breslelor /10 iul.'39

49.Liviu Rebreanu, *Jurnal*, vol II, Ed. Minerva, 1984.

[LD: iunie și iulie '38 , în jurnalul apar numai date gospodărești: a cumpărat un cal ,dar l-a dat înapoi ,apoi a cumpărat altul ;și-a angajat un grădinar ; a cumpărat lucernă ;duce căpșuni și trandafiri la un angrosist în piață ;aranjează casa cu perdele și tapițerii; primește oaspeți și face vizite O viață de gospodar la țară ,cu preocupările boierilor de altădată]

-18iulie'38 Moartea Reginei Maria.

"Accident portieră auto.Vine frate-miu,Tibi."

-9 august '38.Întâlniri prietenești și gospodărești

"Să reconstituim ce am neglijat a însemna":

...pe 24 iulie ,are toată ziua **oaspeți pe loneli** ...

...pe 25 iunie , a fost la Bascov și Dobrogostea pentru **ceară să-i toarne faguri** ...

...pe 27 iunie , Mărioara aduce de la București **altă bucătăreasă** , pe cea veche o "lichidează" ...

...pe 3 august,trece la Arcești , la familia Lazăr, și trece și **pe la Bălăceanu** (sat Stolnici-Argeș)

...pe 9 august, a făcut făină integrală la moara din Costești...

11 aug.1938.Politicale

[LD: Adnotatorul jurnalului, N.Gheran, îl consideră pe Rebreanu un "

și, probabil ,are dreptate .Numai că ,așa , superficial,Rebreanu se dezvăluie ca un fin "receptor" al sufletului românesc ,și fugarele lui remarci se vădesc , deseori , profunde și clarvăzătoare .De aceea pigulesc, pigulesc, prin jurnalul lui **Subtitlurile îmi aparțin** , fiind sugerate de textul rebreian]

-Zvonurile înlocuiesc presa.

"Ar fi poate interesant de notat **zvonurile care circulă mereu asupra evenimentelor politice** . De când cu noul regim și cu **încătușarea complectă a presei** sau cel puțin a criticismului, **numai zvonurile mai alimentează curiozitatea și setea de informație a oamenilor** Așa se nasc și se răspândesc fulgerător **cele mai abracadabrante știri**, multe născocite complect, altele cuprinzând câte un bob de adevăr, iar unele adevărate de tot ,precum dovedesc ulterior evenimentele

Acum s-a adoptat sistemul de-a nu se lăsa să se publice nimic înainte ca un eveniment să fi devenit fapt împlinit, adus la cunoștința lumii printr-un **comunicat oficial** , care nu se poate comenta sau chiar necomunicat publicului. Totuși, **anumite indiscreții** fac să se strecoare din anturajul conducătorilor câte ceva, de unde apoi trec mai departe , umflându-se ca bulgărele de zăpadă." (p.144)

-Regele guvernează și decide

" De multe ori se întâmplă ca știri pornite din cercuri complect informate să nu se confirme; pricina e că nici guvernării nu sînt cu adevărat informați de cele ce se pregătesc; **în realitate , regele singur guvernează și decide** , iar **miniștrii și ceilalți nu sînt decât executanți servili** , deseori împotriva propriilor lor convingeri." (p.144)

-Distrugea legionarismului

"Noul regim urmărește deocamdată **distrugea legionarismului** , cu o perseverență remarcabilă și cu un curaj care **denotă o bună cunoaștere a psihologiei colective românești**. **Codreanu,condamnat la zece ani ocnă**,alți vreo 20 , la câte șapte ani , vreo două sute , în lagăr de concentrare – și **nimeni n-a schițat măcar un gest de împotrivire**."

-Mistica legionară=foc de paie, farsă,tactică?

"Cei ce erau atât de iuți la riposte ,au devenit de **o placiditate uluitoare** .Poate să fie **o tactică ?** Poate să fie mai curând **lașitatea noastră tradițională** ?Fapt este că toți eroii naționali de ieri au intrat în pământ sau se întrec în a condamna ceea ce au adorat.[...]Dintr-un punct de vedere superior românesc, **ar fi trist dacă mișcarea aceasta n-a fost decât un foc de paie** ;dacă **mistica legionară** care amenința să cotopească tot ,**nu s-a deosebit întru nimic de mistica averescană sau țărănească** Ar însemna că **suntem incapabili de o adevărată înnoire** , de **formarea unui nou tip de român**, eroic, bronz, conștiincios, cinstit , harnic. Fiind că **asta părea mai prețios în mișcarea legionară,educare românului de mîine**. Dar nici asta **n-a fost decât o farsă** , viitorul românesc nu e prea măgulitor, cel puțin în perspectiva mai apropiată." (p.144)

-Epocă de lingușire dezgustătoare

"**Regimul nou încearcă să adopte parte din armele de luptă legionare** , mai ales **Străjeria**. Dar **polițismul nu poate stârni entuziasm** și nici nu poate crea o mistică , încât ceea ce se face pare factice.**Credința e înlocuită cu lingușirea** cea mai plată.**Trăim o epocă de lingușire dezgustătoare** .Te miri cum regele, atât de inteligent și atât de cunoscător de oameni, primește **adulările odios de nesincere** .Și mai ales cum se înconjură de **oameni fără caracter** , chiar când ar avea oarecare talent.Poate de nevoie ?"(p.145)

-Regimul autoritar–consecință a democrației zănitece

"Și totuși noul curs ar avea șanse să cucerească.**Democrația noastră zănitecă a pregătit foarte bine calea noului regim autoritar, cinstit, constructiv**. **Regele e bine intenționat – se vede de departe** .S-au făcut lucruri bune , care nu s-ar fi putut realiza în vechiul sistem.Din nenorocire, din pricina executanților, **regimul pare șubred, fragil, și lumea se așteaptă din zi în zi la schimbări** care sau să consolideze direcția actuală, sau să aducă alta .Așa și de aceea sunt multe zvonuri. Dar asta mă interesează numai ca pitoresc. Încolo, treaba luptătorilor Important e să păstrăm ce avem.Și, în vremile acestea, **e bine că avem un comandament unic și că s-a pus capăt certurilor care primejduiau poate chiar existența**

acestei țări ..." (p. 145)

▪'38-'39.Culise gazetărești

-12 dec.'38.**Eugen Titeanu** [ministru al Presei și Informațiilor] îi dă de înțeles că vrea să-l aducă **director la România** apărut la 2 iunie'38 , sub conducerea lui Cezar Petrescu]

-1 ian.'39.Afacerea cu continuă dar mai în surdină. **Cerculă felurite zvonuri : că Șeicaru** a semnat cu ministerul contract de tipărire la tipografia lui ; **că România** prin Fundațiile Regale, **a cumpărat toate instalațiile de la Adevărul și va face o mare editură** , încât Șeicaru va rămâne cu buzele umflate ; **că Cezar Petrescu** și-a dat demisia și că a fost numit Rebreanu Dar pe el Titeanu nu l-achemat .

-13 ian.'39 Împreună cu **Demostene Botez,Arghezi, Sorbul** ș.a , a fost în audiență la ministrul Muncii **Ralea**, pentru a accelera **legea pensiilor pentru scriitori**

▪Mai-iulie 1939.Academice și culturale.

-12 –25 mai mai 1939."Oricât pare de ridicol, iar trebuie să fac însemnări despre **Academie**. De câți ani mă urmărește Academia asta ?[...] de zece-cinsprezece ani Academia mă urmărește mereu."

...Întâi **Bogdan Duică** a vrut să-l facă dar **n-a izbutit din cauza lui Iorga**, care l-a combătut pe motive "naționale"; De vreo zece ani, **Motru , Gusti, Petrovici, Sadoveanu , Lapedaatu**, toți i-au spus că primul loc i se va da lui...**Cât a trăit Goga părea imposibil** .

...Acum s-a repetat figura .Motru l-a propus , **Iorga l-a respins** , cerând acte , dovezi .

Dar a fost prima oară când, citind dovezile, **Iorga și-a retras opoziția**, considerând tot ce s-a scris ca fiind "calomniile odioase",susținând alegerea .Dar au urmat alte amânări din cauza lui Sadoveanu , din cauză că i-au lipsit 2 voturi ș.a

..În sfârșit , **la 25 mai, Academia l-a ales , după 3 scrutine !**

Discursul de recepție însă – **Lauda țaranului român** -îl va rosti abia la 29 mai 1940

-27 mai '39.**Comemorarea regelui Carol I**. Participă și regele Carol II . După terminare , el este felicitat de cplegi ...

-16 iunie '39.Ședință solemnă **dedicată lui Mihail Eminescu** A participat regele, George Călinescu, Urdăreanu," miniștri și jumătăți" Vorbesc : Motru, Caracostea... Iorga n-avea deloc astâmpăr fiind supărat că n-a fost ales președinte la Senat...

-4 iulie '39.Este numit în **Comisia de control a filmelor** , apoi **dir. la Programe radio**.

▪24 aug.'39.Pactul Ribbentrop-Molotov.Consecințe .

[LD:cum s-a receptat **acea zi la Valea Mare.Și de data asta, Rebreanu are intuiții remarcabile, sesizând pericolele grave din partea celor două puteri totalitare :Rusia Sovietică și Germania național-socialistă. (Penibile sunt notele de la subsol ale lui Nicolae Gheran ! Păcat!)]**

-Mobilizarea militară.

" **Iar primejdie și spaima războiului !** Acuma, însă și noi participăm , deocamdată cel puțin cu pregătiri febrile.De la 15 august se zice că sunt concentrați 600.00 de oameni.Se fac rechiziții .Calul meu a plecat la 6 artilerie.Radu concentrat a doua oară.Se spune c-ar fi pentru manevre mari.Dar cine știe ce se va întâmpla până atunci ? "

-Pact de neagresiune Hitler –Stalin!

Acum prăpastia s-a lărgit .Rusia Sovietică, după ce tratează din mai cu Anglia și Franța, ba a primit și comisii militare franco-engleze, **ieri a încheiat brusc un tratat de neagresiune cu Germania , care pare aproape un tratat de alianță**.Ce n-au putut face franco-englezii în luni de zile, **Ribbentrop a făcut în câteva ceasuri la Moscova...**

Și acum noi ne aflăm **între doi uriași hrăpăreți**.

Ce să facem ? **Garanția Angliei și Franței e frumoasă, dar pe hârtie**.

Cine să ne ajute ? De jur-împrejur dușmani.[...] Și totuși , numai printr-o politică de mare cuminenție și modestie vom putea să dănuim între cele două mari imperii.Fanfaronadele ar fi inutile.

-Imoralitatea internațională

Lumea e a celor mari , care totdeauna vor cădea la învoială pe socoteala celor mici

Principiile și ideologiile sunt praf în ochii multșimilor .**Imoralitatea cea mai dezgustătoare e caracteristica politicii externe** totdeauna , și mai ales azi.

Germanii tunau și fulgerau până ieri contra boșevicilor ,iar **sovieticii** mai furios , contra național-socialiștilor –**și azi sunt prieteni .**

La fel voiau de altfel să facă și anglo-francezii - **democrațiile care s-au milogit luni de zile la comuniștii detestați . cum s-au milogit odinioară la țarismul odios .**

-Salvarea României ? :numai de la Dumnezeu !

" Și în vreme ce **toți își urmăresc interesele lor egoiste** , discursurile tuturor sînt pline de principii generoase , simple vorbe umflate . **În lumea asata numai Dumnezeu ne poate salva și norocul nostru tradițional.**"

-Capul plecat, sabia nu-l taie!

[LD :atenție ! la urma urmei de ce ne-am rușina atâta de această învățătură milenară ? La urma urmei suntem singura nație care ne-am plecat capul ?La urma urmei de ce înghițim cu figură de orgoliu rănit această "calomnie",care a reprezentat , de atâtea ori , singura noastră șansă de supraviețuire ? Sigur , sunt ipoteze ... Dar este foarte interesat că ele s-au pus în epocă cu mare acuitate]

" **E odios proverbul nostru:capul plecat sabia nu-l taie;**dar se pare, pentru neamul nostru, ca și pentru altele ca noi de mici,**nu există altă posibilitate de existență în mijlocul fiarelor veșnic flămânde ,care stăpânesc pământul "** (p. 187-188)

≡18 sept.'39.Finis Poloniae ?

[LD Pe tot parcursul lunii septembrie, Rebreanu are multe notări privind începutul războiului . Interesante și de bună credință.Dar mă rezum în a mai dq un citat]

"Finis Poloniae?...Deocamdată statul polon a dispărut .Președintele, guvernul , șeful armatei au trecut la noi ieri, după ce ieri dimineața a intrat și Rusia împotriva Poloniei... Noi ne-am grăbit să anunțăm oficial că continuăm cea mai strictă neutralitate .[...] Dar ce ne rezervă viitorul ?

Pactul ruso-german pare a fi într-adevăr mai complicat decât s-a spus .[....]

Ce se va alege de țările mici în vâlmășagul furtunos ? România ? Dictatura Angliei a făcut posibilă viața și civilizația cel puțin un secol , pentru toată lumea , mari și mici, firește, cu concesiunile de rigoare ale celor mici .Poate în curând lumea va regreta pe britanici , chiar dușmanii lor cei mai dârzi, când se va vedea urmarea ." (p. 197)

"Deodată ne-am pomenit într-o turburare groaznică...Tocmai când suntem înconjurați aproape complet de două mari neamuri de pradă .[...] La amiazi așteptam **radio jurnal** .

≡21 sept.'39 Asasinarea lui Armand Călinescu

[LD: din atâtea descrieri , o prefer pe a lui Rebreanu pentru că obișnuia să asculte radio, este cumva, vocea omului de pe stradă, pentru că avea legătură cu radio-ul și pentru că a fost "pe fază " (p. 197-200)]

"Deodată ne-am pomenit într-o turburare groaznică...Tocmai când suntem înconjurați aproape complet de două mari neamuri de pradă .[...] La amiazi așteptam **radio jurnal** ."La 14,05 se întrerupe brusc muzica și o voce puțin sugrumată de emoție anunță :

<Atențiune! Armand Călinescu a fost omorât! O echipă de legionari l-a executat !>

Pe urmă pauză lungă.Trec minute .[...] Vocea părea să fie a lui Munteanu-Râmnic.Chemăm la telefon adio.Nu răspunde nimeni.Încep să ne asalteze telefoane.[...] Peste vreo 15 minute –rdio anunță :**<un incident regretabil a făcut să se întrerupă emisiunea.>**Apoi iar tăcere Apoi aceeași frază.Se simțea la radio mare încurcătură.În sfârșit se difuzează radio-jurnalul, numai câteva știri din străinătate .Între timp ne telefonează Mărioara Sorbul că vestea este adevărată : **Călinescu a fost ucis de cinci legionari** pe bulevardul Berindei...Ca să controlăm, plec cu Radu spre casa Călinescu.Pe drum întâlnim mașini ale poliției, pe Radu Lobei [secretarul particular al lui Călinescu , nepot al soției], unii miniștri...Ne întoarcem spre Bulevardul Independenței , unde

se vede mulțime mare .

-La locul asasinatului

Niște doamne și domni care mă cunoșteau spun că **șase legionari l-au împușcat pe Călinescu** adineaori .A fost ucis și agentul care-l însoțea.Salvarea l-a dus la Spitalul Militar .Ucișii au fost prinși, cel puțin unul...Se vede la încrucișarea bulevardelor o căruță ruptă , o mașină răsucită.Pe agentul mort acum l-au ridicat.Un gazetăraș știe mai multe : mașina lui Călinescu a fost urmărită de altă mașină [...] **Călinescu vrut să coboare .Pe scară a fost ciuruit de gloanțe și s-a prăbușit jos, mort.Ucișii au dispărut .Au mers la radio de au anunțat asasinatul.Acolo au fost prinși toți șase [...]**

Mai târziu , în cursul serii ,grație și radioului străin, în special italian și unguresc, am putut reconstitui întâmplarea aproape complet .**Călinescu venea de la Ministerul de Război, acasă.** Ucișii îi cunoșteau probabil drumul.L-au ucis așa cum spusese gazetarul.**Douăzeci de gloanțe l-au nimerit , dintre care trei în cap.**

-Anunțul la Radio

După aceea, asasinii, pentru că mașina lor se defectase cu ocazia tamponării, au oprit o mașină ce trecea –se pare că tocmai pe a lui Bujoiu [ministrul Economiei Naționale] – și au poruncit șoferului să-i ducă la radio.Acolo au năvălit înăuntru .Santinela a fost busculată , ca și alții care se aflau la intrare .Portarul a fost împușcat în picior.Au ajuns în studioul mare , unde orchestra tocmai cânta .Cu revolverele întise , i-au făcut să tacă pe muzicanți , iar unul dintre ei a făcut la microfon anunțarea.În afară de asta ar mai fi spus : **<nici rușii nici nemții nu sunt amestecați .Numai legionarii prahoveni și-au făcut datoria să războvească pe căpitanul lor ! >**Inginerul de sus a închis contactul după primele cuvinte ....Pe urmă , cel ce a vorbit la telefon ar fi declarat :**<Misiunea noastră e terminată! Acuma să vie poliția , să ne omoare !>** Și au depus revolverele , petardele și un kilogram de ecrăzită ce aveau .Atunci a năvălit înăuntru Lulu Ionescu cu câțiva servitori și i-au legat .A sosit poliția cu Paximade ([chestorul Poliției] în frunte , care a început să-i bată îngrozitor.Legionarii n-ar fi scos nici un vaiet .Pe urmă a venit justiția militară , cu o nouă bătaie .Astea toate la Radio, unde s-au adunat și toți conducătorii Societății.În sfârșit au fost transportați la Poliție , unde au fost supuși unor torturi îngrozitoare : unora li s-au rupt dinții , altora li s-ar fi răsucit brațele , etc."

-Executarea criminalilor

"Pe la 1 noaptea am fost sculat din pat de Mitric: să merg negreșit să văd pe **criminalii care au fost executați în același loc unde au săvârșit crima.**M-am dus .Era lume destulă.Am întâlnit pe Sică Alexandrescu , care m-a luat în mașina lui .**În mijlocul bulevardului , un cerc împrejmuț cu o funie ținută de soldați .**În centru cercului, **clăie peste grămadă, două cadavre oribile , în bălți de sânge , cu craniile sfărtecate** Specatcol înspăimântător.De o barbarie medievală.Așa ceva poate să fi fost în urma pogromurilor în Rusia de odinioară sau atrocitățile denunțate de germani la Bromberg ...Chiar atunci se înălța o pânză deacurmezișul străzii, cu inscripția :**<Asta va fi soarta de-aici înainte a tuturor asasinilor trădători de țară! >** Mi s-a spus că au fost **executați pe la 10,1/2 seara.Au fost aduși pentru reconstituirea crimei** .Fiecare era întrebat : **Cum ai făcut ? Așa și așa** Și anchetatorul îi trăgea în cap sau în ceafă câteva gloanțe , doborându-l.**Șeful echipei, un avocat, Dumitrescu,** ar fi fost ucis cu 20 de gloanțe.Alții spun că erau întrebați :**<Care ți-e ultima dorință ?>**Și că unii ar fi răspuns : **regretul de a nu fi băut din sângele lui Carol** (Cred că asta e inventată la tribunal de avocați fără clientelă , care au născocit că rudele celor executați astfel , fără judecată, vor să reclame parchetele pentru asasinat) .La radio Roma s-a spus că au fost condamnați de un consiliu de război și executați de voluntari pe locul și cu armele cu care au săvârșit omorul "

-Zvonuri, panică...

...Venind acasă, **un magistrat îmi spune că guvernul vrea să execute toți legionarii** cu ocazia asta , **drept răzbunare și represiune**

A doua zi, vineri, a fost **un bălci oribil împrejurul cadavrelor expuse.Sute de mii de oameni alergau și se îmbulzeau să vază sângele și hoiturile.**

Am impresia , din convorbirile cu diverși oameni , că **efectul este contrariul celui scontat de guvern.**Lumea,în imensa-i majoritate ,**după prima revoltă pentru uciderea lui Călinescu , văzând sălbăticia represiunii ,începe să considere victime și martiri pe asasini**

La Academie s-a făcut un panegiric.În conversațiile particulare **nu observ încă interesul și indignarea.**Se vorbește de altceva, **ca și când crimele n-ar avea importanță."**

Ici-colo **se exprimă temerea ca nu cumva rușii să profite și să invadeze țara** –ca în Polonia.Mi se spune că radioul societatic ar fi anunțat aseară că întreg guvernul român a fost asasinat , că a izbucnit revoluția etc " .

-Dă-le, Doamne ,minte guvernanților !

[LD :impresiile lui LR sunt sensibile, judicioase și logice.Am și eu aceeași optică privind asasinatele și pedepsirea lor.Există însă un "dar" în istoria crimelor politice din România , care a făcut ca aceste acte limită să se producă succesiv, fără ca procesele să facă lumină și dreptate .]

[23 sept] "Vineri seara , radio Roma spune că **au fost executați 44 de legionari** la Mircurea Ciucului și **30 la Ploești.**Se citează nume.La Ploești, trei uciși ar fi fost expuși cu craniile sfărâmate ....

Azi sosind **la Pitești**, birjarul îmi spune că alaltăeri au fost **omorâți 3 legionari ,iar ieri ,6- lăsați să-i vadă lumea.** Servitoarea de la Ionel sporește mult cifrele.**30 de legionari ar fi arestați** la poliție.Au fost **omorâte și câteva studente** etc

Dă-le, Doamne , minte guvernanților să-și vină în fire ! Sângele vărsat cere mereu sânge.O crimă nu se pedepsește prin răzbunare personală –atunci e o vendetă între particulari.**Crima trebuie reprimată prin lege și judecată.**Atunci devine pedeapsa un exemplu și împlinește o funcție socială .**Un stat care părăsește temelia de drept riscă să se prăbușească în anarhie."**

≡**28 sept.'39.Rentabilitatea pământului.**

[LD:jurnalul lui LR este un **veritabil catastif** în care el notează toate cheltuelile făcute cu **proprietatea de la Valea Mare.**Cred că așa era și pe la moșiile altor intelectuali , fie ei scriitori, actori, istorici sau profesori.Extrag un exemplu numai pentru a ilustra ce am mai spus :indiferent de tumultul politic , de crizele de guvernare și de pericolele externe,românii duceau o viață normală ,iar pământul era cel ce le asigura traiul.În cazul lui LR , destul de îmbelșugat **Altfel, lucrează la romanul "Amândoi "]**

"Am aranjat mașina pentru plecare mâine la București . Plec cu următoarele lucruri :
2 duble (30 kg.) **fasole** albă nouă,1 sac(70 kg.) **cartofi** chifle,1 sac (70 kg.) cartofi obișnuiți, 14 funii de **ceapă** , 1 funie **usturoi**, 1 borcan(3 kg.) **miere**, 1 săculeț (cca 1500) **nuci**, 10 sticle **bulion**, 1 târnă(25 kg.) **struguri**, 1 târnă (25 kg) **fructe** –pere, mere , gutui , piersici – și 37 de **ouă** , 1 damigeană 5 l **oțet**, 1 damigeană(10l.) **vin**, 1 mușchi vacă(2,1/ 2 kg), 2 pui " .

Mihai fabrică **țuica de prune** : patru cazane au dat 15+15+22++23 litri ,în medie de 36grade (2 oct.) ;Mihai a terminat culesul perelor "chiurele" (3 oct.);La Ionel a comndat **2.000 de nuci** ; (3oct.);Mihai i-a făcut un inventar al **vaselor și al băuturilor din pivniță** (lista este impresionant de lungă și variată ca soiuri -4 oct.) ;**culesul viei** ,cu 16 oameni ,pe soiuri, pe gradații de zahăr , cu butoaie destinate vânzării, cu cele păstrate în pivniță (16-21 oct.) ;cumpără de la maiorul Petrescu pomi altoi :**piersici** " " "și " **peri** " " , **meri** " , "și " (7 nov.)

Pleacă iar la București și cară : **fasole,ceapă, cartofi, mere, morcov, țelină, gulii, ardei, dulceață,magiun, vin , țuică, făină, păsări, ouă** (18 nov.)

≡ **1939.Articole în presă**

[LD:câteva spicuri din Notele lui N.Gheran, pentru că în Jurnal LR nu le menționează]

- Înfăptuirea Casei de pensii a scriitorilor români (6 mart.'39)
- Despre criza teatrului și situația teatrului de azi (,15 mart.'39)
- Despre opera lui Eminescu (, 31 mart.'39)
- Unirea, simbol al dreptății (, 29 nov.'39)
- Radio –serviciul național (27 oct.'39)
- Cărți pentru soldați (, 16 nov.'39)
- Actualitatea lui Caragiale (9 dec.'39)

[LD : cu acest extras , termin de pigulit Jurnalul lui Rebreanu .Ar mai fi pentru anul 1940 , câteva opinii privind mesul războiului, dar... jurnalul terminându-se cu 8 iunie 1940., mă opresc]
L.Rebreanu / 1939

50.)Literatură, arte,presă 1939

a) Societatea Scriitorilor Români * 1939.

(Arh.I.C , fond MPN, dosar 350, presa internă, f.33-42)
*Personalitate juridică din 22 martie 1912

▣Darea de seamă.

▣Proiectul pe 1940

(Buletinul", an XXXI, 1939)
N.I.Herescu –președ. IMSadoveanu –vicepreșed..Mircea Eliade -Secretar-general (delegat)
Membri: Corneliu Moldovanu ,IGPeriețeanu, I.Pillat , AL.O.Teodoreanu, G.Gregorian, I.Valerian.
Bibliotecar-VIPopa Censori: V.Voiculescu, T.Vianu

▣Premiile SSR pe 1939

- 1.Premiul "Regele Carol II": GMZamfirescu (ptr.întreaga operă de romancier);
I.AI.Brătescu-Voinești , Radu Boureanu, Mircea Streinul ( )
- 2.Premiul "Socec": Radu Gyr (Pentru poezie) :
- 3.Premiul "Ștefan I.Costacopol" (ptr.critică): Șerban Cioculescu (" ")
- 4.Premiul "SSR" : "Cea mai bună carte " :M.Celarianu (") , Em.Giurgiuca (")
- 5.Premiul SSR "Traduceri":Emil Gulian (Edgar Poe)
(Membrii comisiei : Perpessicius, I.Teodoreanu, AI.Busuiocianu, AI.Marcu, Șerb.Boscovici)

▣Lege pentru "Casa scriitorului " , 29 apr.'39

(M.O., 6 mai 1939;Codul Hamangiu, vol.XXVI, partea II, pag.1442-1454)
-24 nov.'39 **Decret -lege** ptr modificarea unor art privind "casa scriitorilor"
(Codul Hamangiu , vol.XXVII, partea III, p.2814)

c)Uniunea Compozitorilor Români

▣Statutul și membrii

88 de compozitori + 52 aderenți

d) Uniunea Ziaristilor din România

▣Uniunea Ziaristilor Români din Transilvania (UZRT)

141ziariști la diverse ziare(cu numele lor) ,din Cluj, Satu-Mare, Odorhei, Costești, Bistrița

e)Editura Fundațiilor Regale(dir.AI.Rosetti)

("Azi" , an VII , seria II, nr 42, 24 dec.'39)

[LD: atenție .Dat parțial în ..]

Editura avea câteva serii consacrate .

Redacția ziarului aprecia : " Cinstire mare lui AI.Rosetti pentru opera de editor "

▣"Bibliotecile" Fundației

-**Biblioteca Energia** (propagarea culturii în masele populare .Apăruseră în colecție:TWLowrence(

Revoltă în deșert) , Jakob Wassermann(Viața lui Stanley, Cristofor Columb) , F.Yeats-Brown (Bengali) , Pearl Buck (Înger luptător) etc etc

-Biblioteca informativă (Ghiduri istorice, invenții tehnice) ,

Biblioteca orașe, Biblioteca teatrală,

Biblioteca enciclopedică (Al.Rosett, ; CCGiurăscu ;

G.Banu , ; I.Claudian)

Biblioteca de Filozofie românească (C.Rădulescu-Motru , PPNegulescu -Destinul omenirii , Tudor Vianu , Lucian Blaga)

Colecția Scriitori români contemporani (Arghezi, Zarifopol, Petrovici, George Călinescu , Adrian Maniu , Perpessiciu) , **Colecția scriitori vechi și moderni** (Opera: Eminescu , Hașdeu, Caragiale, Creangă, Macedonski) , **Colecția Scriitori români uitați**

Colecția Scriitorilor Străini (Madoch- ; Pirandello-

T.E.Lawrence - Plutarchos, Virgilius , Rainer Maria Rilke ....)

Biblia (traducere Gala Galaction și V.Radu)

Mica Enciclopedie (Octav Onicescu, Gh.Mihoc ,)

[*Notă.L.F.Celine

("Universul , an 56, nr 18, 20 ian.'39)

Cel mai mare pamfletar **în jurul căruia se urzește o conspirație a tăcerii acelor cari nu-i pot ierta antisemitismul** manifestat în " " și

[**Notă W.Faulkner

("Azi" , an VII , seria II, nr 27, 10 sept '39)

Este publicată în întregime nuvela " Surpătura" , cu următoare casetă:

Americanul W.Faulkner a fost aviator în timpul războiului mondial.Nu este ,deci ,un scriitor de meserie.Am putea spune că nu este nici din vocație .E scriitor prin accident .

Viața bogată în experiențe care i-a fost dat s-o trăiască , i-a impus , pe semne, să aștearnă pe hârtie istoria acestor experiențe îmbelșugate .

Așa s-au născut romanele sale :

... și vol de

Toate cărțile lui William Faulkner n-au nimic "literar"în ele,, nimic "lucrat" Scriitorul american este un spectator pur și un descriitor care nu se ocupă de stil .De aceea cărțile sale sunt brutale prin conținut și prin formă , de o răceală aparentă care poate înșela .Stil abrupt , aproape uscat "

[LD:ce caută aceste aparent întâmplătoare note de lectură, semnale, în cartea mea ?

El vor să semnaleze ,și prin ele,conectarea culturii românești la tezaurul universal, un sincronism literar deschis .Receptarea lor în epocă prezintă un interes de strictă istorie literară.

Dar faptul că generația interbelică a avut acces la ele, dă seama despre adevărata prăpastie ce s-a instalat după 1948 în România, când majoritatea lor au fost interzise ,asupra lor așternându-se tăcerea.O tăcere egală cu moartea spirituală.Dacă nu mă înșel ,Faulkner a reapărut în România după 1968 ,cat despre Celin ,prin deceniu '80.

Doamne -Dumnezeule , și cu ce poftă ne-am năpustit să-i citim.Și -ce tulburătoare constatare - cei doi scriitori au devenit unii din romancierii mei preferați !]

---

f.)Fondul "Alexandru Saint George "

(" " , an I, nr 15 , apr1939)

[LD: ce-a mai rămas din el , după ravagiile celui de-al doilea război și "curățenia" făcută sub tirania arhivistică comunistă.

Cum clădirea Fundațiilor Regale (vis-a-vis de Palatul Regal și clădirea "Magazinului Istorice")

a fost o vreme Biblioteca Centrală Universitară , iar apoi ,ambele, până în dec.1989 ,au devenit sedii de Securitate (nu știu ce unități) , fondurile sale au fost împrăștiate .

Oricum, în sacii, cutiile și mapele acestui fond(la numitul BCS din așezămintele Brătienilor , din Piața Amzei)am cotrobăit eu ca cercetător ,și am găsit niște documente răvășite ,pe care le folosesc în această carte .În semnalul de față, este descrisă **situația din 1939.**]

▣ **Primul muzeu documentar românesc**

A fost înființat în 1909, la Bârlad ;în 1915, a fost transportat la Târgoviște ;în 1916,a fost distrus, în mare parte de ocupanții germani .

În 1932, muzeul a fost donat **Fundațiilor Culturale Regale**

▣ **Avuția documentară**

-Arhivă istorică pentru **anii 400-1937**

-Rarități bibliofile și documente (domni, boieri , artiști)-Fotografii numismatică,filatelie

-Opere literare cu autografe